

Mən çox xoşbəxtəm ki, Bakı Dövlət Universitetinin məzunuyam...

Ümummilli Lider HEYDƏR ƏLİYEV

Qəzet 1929-cu ildən nəşr olunur. Təsisçi: Bakı Dövlət Universiteti

31 mart 2024-cü il

BAKI UNIVERSİTETİ

MİLLİ TƏRƏQQİ ELM VƏ TƏHSİL OCAĞINDAN BAŞLAYIR

BDU Türkiyədə keçirilən Beynəlxalq Kitabxana və Texnologiya Festivalında təmsil olunur

→ Səh.3

BDU Sənaye və Texnoloji Tədqiqat Təşkilatlarının Dünya Assosiasiyasına tamhüquqlu üzv seçilib

→ Səh.3

27 mart - Azərbaycanda "Elm günü"dür

→ Səh.4

BDU-da "İnsanlığ əleyhinə cinayət:soyqırımı siyasəti, tarixi həqiqətlər və faktlar" adlı konfrans

→ Səh.5

BDU-da "31 mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günüdür" adlı kitab sərgisi

→ Səh.6

Astrofizika kafedrası Novruz bayramının astronomik izahını verib

→ Səh.10

BDU tələbələri Azərbaycan Geologiya Muzeyində geoloji tədris təcrübəsində

→ Səh.13

Rektor Elçin Babayev "Robotex Azərbaycan"da qalib gələn BDU komandalarının üzvləri ilə görüşüb

→ Səh.2

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının nümayəndə heyəti BDU-da

→ Səh.2

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Azərbaycanadakı səfiri BDU-da

→ Səh.2

BDU Elmi Şurasının növbəti iclası

→ Səh.3

BDU-da Beynəlxalq Qadınlar Gününə həsr olunan tədbir keçirilib

→ Səh.3

Milli birlik, barış, bərəkət və bolluq bayramı

Novruz, qədim tarixə malik olan bayramlarımızdandır. Novruz nə bir məzhəb, nə də bir dinin bayramıdır. Bu bayram baharın gəlməsi münasibətilə qeyd edilir. Novruz astronomik hadisə ilə bağlı gündür. Həmin gün Şimal yarımkürəsində astronomik yaz girir, gecə-gündüz bərabərləşməsi baş verir. Bir sıra xalqlar yaz fəslinin gəlməsini təbiətin canlanması ilə bağlayır, bu münasibətlə şənliklər keçirirlər. Azərbaycanda gecə ilə gündüzün bərabərləşdiyi gün bayram kimi qeyd edilir.

Bu bayram həm xalq adət-ənənəsini, həm mifoloji dünyagörüşünü, həm də sakral bilikləri özündə cəmləyir. Bəzi tədqiqatçılar ritual-mifoloji kökləri baxımından Novruz bayramının dörd iri mərhələdən keçdiyini söyləyirlər:

1. Mif mərhələsi;
2. Ritual mərhələsi;
3. Mərasim mərhələsi;
4. Bayram mərhələsi.

Lap qədimlərdən astronomik Günəş təqviminə əsasən, Novruz yeni ilin başlanğıcı sayılır. Ömər Xəyyamın "Novruznamə"sində, Səlcuqlu Vəzir Nizam ül-mülkün "Siyasətnamə"sində, Mahmud

Kaşğarlının "Divan-i-Lüğət-it-türk"ündə, Nizami Gəncəvinin əsərlərində, Məlik şah təqvimində, Qazi Bürhanəddinin, Səfəvi şahı Şah İsmayılın divanında türklərin yaşam tərzini, adət-ənənəsini əks etdirən Novruz bayramı haqqında məlumatların yer alması bu bayramın qədim tarixə malik olduğunun sübutudur. Məlik şah Ömər Xəyyama təqvim hazırlaması göstərişini verərək onun qarşısına qoyduğu şərt ilin başlanğıc gününün məhz yaz gecə-gündüz bərabərliyi ilə üst-üstə düşməsi idi. Ömər Xəyyamın 1074-cü ildə hazırladığı və Məlik şahın şərəfinə "Məlik şah cədvəli", "Sultan təqvimi", "Təqvimi-cəlalyyə" adlandırdığı təqvimində ilin başlanğıc günü Novruz bayramı ilə üst-üstə düşür.

Novruz bayramı Azərbaycanda olmuş Avropa səyyahlarının xatirələrində də əks olunub. Alman alimi Adam Oleari XVII əsrin birinci yarısında Şamaxıda Novruz bayramında iştirak edib. Adam Olearinin xatirələri Novruz bayramının geniş şəkildə keçirildiyini təsdiq edir. Tədqiqatçının sözlərinə görə, həmin gün astroloq Günəşin gecə ilə

gündüzün bərabərləşməsi nöqtədən nə zaman keçəcəyini izləyir, həmin an çatanda isə bunu ucadan elan edirdi.

Türk xalqlarının qədim dastanlarından olan "Ergenekon" dastanında da türklərin Ergenekondan çıxdıqları gün məhz 21 marta təsadüf edir. Bu günə Hürmüz günü, yəni Tanrı günü deyilirdi. Həmin günə hazırlaşan insanlar dörd müqəddəs ünsürlə paklanardılar. Həmin adətlərdən bəziləri indiyə qədər öz aktuallığını qoruyur. Məhz buna görə də bu bayramın qədim adlarından da biri Ergenekondur. Bundan başqa, Novruza "Bozqurd", "Çağan", "Nevruz", "Sultan Nevruz", "Mart Doqquzu", "Novruz" və s. də deyilib. "Novruz" anlayışı bəzi deyiliş fərqlərlə bir çox türk xalqlarının dillərində işlənmişdir.

Novruz şənliklərinin əsas personajları Kosa və Keçəldir. Keçəllə Kosa'nın məzhəkəli tamaşası müqabilində yazla qışın bir-birilə mübarizəsi əks olunur. Qış öz yerini yazla təhvil vermək istəmir, yaz isə bu yeri əldə etməyə çalışır.

(Ardı 17-ci səhifədə)

Tariximizin qanlı səhifəsi: 1918-ci ilin mart soyqırımı

→ Səh.6

Martın 4-də BDU-nun rektoru Elçin Babayev "Robotex Azərbaycan Avrasiya Çempionatı" Festivalında uğurla çıxış edən BDU komandalarının üzvləri ilə görüşüb.

Rektor komanda üzvlərini festivalda I, II, III yerləri və həvəsləndirici mükafatı qazanmaları münasibətilə təbrik edib, onlara dünyanın ən böyük robototexnika yarışması olan Robotex-in növbəti mərhələsində uğurlar arzulayıb. Rektor diqqətə çatdırıb ki, bu hadisə komanda üzvlərinin gələcək uğurlarının başlanğıcı olmaqla yanaşı, onların liderlik qabiliyyətlərinin möhkəmlənməsinə də təkan verəcək.

Elçin Babayev qalib layihələrin müəlliflik hüququnun qorun-

Rektor Elçin Babayev "Robotex Azərbaycan"da qalib gələn BDU komandalarının üzvləri ilə görüşüb

ması üçün addımların atılacağını bildirib.

Görüşdə iştirak edən "Robotex Türkiyə"nin həmtəsisçisi Orxan Çevik də BDU tələbələrini böyük uğur münasibətilə təbrik edib. O xatırladı ki, Robotex-in fəaliyyət göstərdiyi 23 il ərzində hansısa ali təhsil müəssisəsi bir dəfəyə belə böyük nailiyyətə ilk dəfə imza atır. Daha sonra Orxan Çevik festivalın növbəti mərhələləri barədə məlumat verib. Qeyd edib ki, festivalın Türkiyə mərhələsində qalib gələn komandalara investisiya təşviqi sənədi ver-

ləcək. Layihələrin istehsalata təbiiq oluna bilməsi üçün texnoparklarda ofislər və maliyyə ayrılacaq, marketinq imkanları dəyərləndiriləcək.

Qeyd edək ki, BDU 2-3 mart tarixlərində keçirilən "Robotex Azərbaycan Avrasiya Çempionatı" Festivalında möhtəşəm uğura imza atıb. Belə ki, festivalda

BDU-nu təmsil edən 7 komandanın 6-sı ("85 Games Studio" və "Brandenburg" komandaları I, "TechTitans" və "Humantek" komandası II, "AITech Group" və "BLİG" komandaları III yeri) ilk üç yeri tutaraq qalib olub. "QuantumTech" komandası isə Münsiflər heyətinin həvəsləndirici mükafatını qazanaraq növbəti mərhələdə iştirak hüququ əldə edib. Beləliklə, BDU-nun 7 komandasının hər biri Robotex-in Türkiyədə keçiriləcək növbəti mərhələsində iştirak hüququ qazanıb.

Martın 5-də BDU-da Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı Təhsil Nazirliyinin ölkəmizdə səfərdə olan nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Qonaqları salamlayan rektor Elçin Babayev ölkəmizdə elmin və təhsilin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən layihələrdən bəhs edib, BDU-nun beynəlxalq əlaqələri, ikili diplom proqramları və Universitetdə aparılan tədris, elmi tədqiqat işləri haqqında məlumat verib. Rektor qeyd edib ki, fəaliyyət göstərdiyi 104 il ərzində BDU-nun 200 mindən artıq məzunu olub, onların arasında tanınmış alimlər, ictimai-siyasi xadimlər var. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının nümayəndə heyəti BDU-da

BDU-nun dünya şöhrətli məzunu- dur. Rektor bildirib ki, son dövrlər BDU beynəlxalq əlaqələri

rini genişləndirir, dünyanın nüfuzlu universitetləri ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurur, bakalav-

riat, magistratura və doktorantura səviyyələri üzrə birgə kadr hazırlığına dair müqavilələr, ikili diplom proqramları imzalayıb.

Rektor həmçinin BDU-nun nəzdində Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin fəaliyyətindən bəhs edib, tələbə və akademik heyətin mübadiləsi, müxtəlif birgə layihələrin həyata keçirilməsi istiqamətində təkliflərini bildirib.

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı Təhsil Nazirliyinin ölkəmizdə sə-

fərdə olan nümayəndə heyətinin üzvləri göstərilən qonaqpərvərliyə görə minnətdarlıqlarını bildirib, Şahzadə Nourah bint Abdulrahman Universiteti, İmam Məhəmməd Universiteti, Umm Əl-Qura Universiteti, Mədinə İslam Universiteti və digər ali təhsil müəssisələri haqqında ətraflı məlumat veriblər.

Görüşdə Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı ilə elm və təhsil sahəsində əməkdaşlığın perspektivləri, elmi-tədqiqat sahəsində mübadilə imkanları müzakirə edilib.

Daha sonra qonaqlar BDU-nun Elmi Kitabxanası, Heydər Əliyev muzeyi və lektoriyası, Şərşünaslıq fakültəsi ilə tanış olublar.

Martın 7-də BDU-da Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Fergus Auld ilə görüş keçirilib. Görüşdə Britaniya Şurasının Azərbaycan üzrə direktoru Nərgiz Hacıyeva, qurumun Qara dəniz və Geniş Avropa ölkələrinin tədris üzrə direktoru Kristofer Holmes də iştirak edib.

Qonaqları salamlayan rektor Elçin Babayev bildirib ki, beynəlxalq əlaqələrin inkişaf etdirilməsi BDU-nun inkişaf strategiyasının 5 ən vacib elementindən biridir. Bu baxımdan BDU Birləşmiş Krallığın ali məktəbləri ilə əlaqələri inkişaf etdirməkdə maraqlıdır. Elçin Babayev qonaqlara ölkəmizdə elmin və təhsilin inkişafı istiqam-

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Azərbaycandakı səfiri BDU-da

mətində həyata keçirilən layihələrdən bəhs edib, BDU-nun beynəlxalq əlaqələri, ikili diplom proqramları və Universitetdə aparılan tədris, elmi tədqiqat işləri haqqında məlumat verib. Rektor BDU-nun nəzdində Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin fəaliyyətindən bəhs edib, tələbə və akademik heyətin mübadiləsi, müxtəlif birgə layihələrin həyata keçirilməsi istiqamətində, həmçinin Birləşmiş Krallığın ali məktəbləri ilə təhsil və elm sahələrin-

də əlaqələrin yaradılmasında, ikili və ya üçlü diplomların imzalanmasında maraqlı olduğunu qeyd edib.

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri cənab Fergus Auld göstərilən qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildirib və Birləşmiş Krallığın universitetlərinin ölkəmizin ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu bildirib.

Görüş zamanı BDU ilə Birləş-

miş Krallığın universitetləri və Britaniya Şurası arasında elm və təhsil sahəsində əməkdaşlığın in-

kişaf perspektivləri, elmi tədqiqat sahəsində mübadilə imkanları geniş müzakirə edilib.

BDU ilə Qazaxıstanın Aktobe Regional Universiteti arasında əməkdaşlıq imkanları müzakirə olunub

Martın 11-də Qazaxıstanın K.Jubanov adına Aktobe Regional Universitetinin rektoru Laura Karabasova BDU-da olub.

Qonağı salamlayan rektor Elçin Babayev BDU-nun Qazaxıstan universitetləri ilə səmərəli və uğurlu əməkdaşlıq etdiyini diqqətə çatdırıb. Rektor qeyd edib ki, BDU ilə Qazaxıstan universitetləri arasında 4 ikili diplom proqramı

həyata keçirilir. Qardaş ölkənin 6 universiteti ilə əməkdaşlıq müqavilələri var. BDU-da Abay Kunanbayev adına Qazax Mərkəzi fəaliyyət göstərir.

Elçin Babayev bildirib ki, BDU riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya üzrə güclü məktəblərə malikdir. Aktobe Regional Universiteti ilə bu istiqamətlərdə, eləcə də humanitar sahələr üzrə

əməkdaşlıq edib, birgə elmi tədqiqatlar həyata keçirilə bilər.

Aktobe Regional Universitetinin rektoru Laura Karabasova da Azərbaycanın ən böyük ali məktəbi olan BDU ilə elmin müxtəlif sahələri üzrə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Görüşdə iki universitet arasında əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub.

BDU Türkiyədə keçirilən Beynəlxalq Kitabxana və Texnologiya Festivalında təmsil olunur

Martın 25-də İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin əməkdaş və tələbələri Türkiyənin İstanbul şəhərində keçirilən Beynəlxalq Kitabxana və Texnologiya Festivalında iştirak edirlər.

23-27 mart tarixlərində Türkiyə Cümhuriyyətinin Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən festival "Rəqəmsal gələcəyin açarı: Süni zəka təməlli ağıllı kitabxanalar" mövzusunda həsr olunub.

BDU-nun İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin dekanı, dosent Ələmdar Cabbarlı, fakültənin dosenti Rəşad Qardaşov festivalın açılış mərasimində çıxış edərək, ölkəmizin kitabxana-informasiya infrastrukturunu haqqında məlumat veriblər. Beş gün davam edəcək festival müddətində İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin tələbələri Nəbibə Məmmədova, Səbinə Həşimli, Rəhman Məmmədli və Sənan Qarayev "İnformasiya təhlükəsizliyi", "Smart Kitabxanalar", "Rəqəmsal arxiv", "Kitabxanada bulut texnologiyası" mövzularında layihələrini təqdim edəcəklər.

Qeyd edək ki, festivalda süni intellektə, proqram təminatı və kodlaşdırma, robototexnikaya, smart kitabxanalar, gündəlik tətbiqlərə və 3D printerlərə dair seminarlar, karyera və təcrübə simulyasiyaları, holoqram nümayişləri, panel və konfranslar, peşkar seminarlar təşkil olunacaq, konsertlər, bədii tamaşalar kimi mədəni tədbirlər keçiriləcək.

Qeyd edək ki, festivalda süni intellektə, proqram təminatı və kodlaşdırma, robototexnikaya, smart kitabxanalar, gündəlik tətbiqlərə və 3D printerlərə dair seminarlar, karyera və təcrübə simulyasiyaları, holoqram nümayişləri, panel və konfranslar, peşkar seminarlar təşkil olunacaq, konsertlər, bədii tamaşalar kimi mədəni tədbirlər keçiriləcək.

BDU Elmi Şurasının növbəti iclası

Martın 29-da Bakı Dövlət Universitetinin Elmi Şurasının növbəti iclası keçirilib.

BDU-nun rektoru Elçin Babayev iclasın gündəliyi barədə Şura üzvlərinə məlumat verib.

İclasda 27 mart – Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" münasibətilə BDU-nun elan etdiyi "İlin alimi" müsabiqəsində qalib gələn alimlərə diplomlar təqdim olunub.

Elmi Şurada BDU-nun 105 illik yubileyi ilə əlaqədar Tədbirlər Planının hazırlanması, akademik Nizami Cəfərovun Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə ithaf olunmuş "Heydər Əliyev: dil, ədəbiyyat və incəsənət" əsərinin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mükafatına təqdim olunması haqqında qərarlar qəbul edilib.

Daha sonra BDU-nun 2024-cü il üçün Fəaliyyət Planı müzakirə edilərək qəbul olunub. Fəaliyyət Planında akademik nüfuzun, akademik heyət üzrə istinadın, əcnəbi müəllim-tələbə sayının artırılması, işəgötürənlərin tədris prosesinə inteqrasiyası, məşğulluq göstəricilərinin, beynəlxalq elmi-tədqiqat indeksinin yaxşılaşdırılması, müəllim-tələbə nisbəti, dayanıqlı inkişaf üzrə görüləcək fəaliyyətlər (konkret indikator göstəriciləri ilə) əks olunub.

İclasın sonunda cari məsələlər müzakirə edilib.

İclasın sonunda cari məsələlər müzakirə edilib.

Ötən il BDU-nun Kimya fakültəsinin alimlərinin 175 elmi məqaləsi çap olunub

Martın 27-də Kimya fakültəsinin 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" nə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

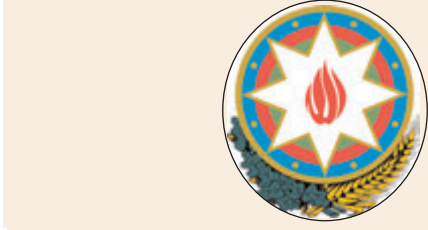
Fakültə dekanı Fuad Kərimli "Elm günü" münasibətilə fakültə əməkdaşlarını təbrik edib, bunun Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən elmə verilən böyük dəyərin təzahürü olduğunu bildirib. Dekan daha sonra Kimya fakültəsində son bir ildə elmi tədqiqat sahəsində əldə olunmuş uğurlar haqqında məlumat verib. O, kimyaçıların Azərbaycan elmində xüsusi çəkisinin olduğunu qeyd edib. Bildirib ki, ötən il fakültə əməkdaşları tərəfindən 175 elmi məqalə çap olunub. Onlardan 101-i indeksləşmiş jurnallardadır.

Fakültənin təşkilatçılığı ilə 2 Respublika elmi konfransı keçirilib. Fakültənin 7 mühüm elmi nəticəsi AMEA-nın əldə olunmuş mühüm nəticələrinə daxil edilib. Fakültənin əməkdaşı Ələkbər Hüseynzadə "İlin gənc alimi" adına layiq görülüb. Gənclərin elmə marağının artırılması məqsədilə Kimya fakültəsində tələbələr arasında Respublika olimpiadası keçirilib. Fakültə tələbələri Beynəlxalq olimpiadada I, II və III yerlərə layiq görüldü. Fuad Kərimli bu ilin noyabr ayında ölkəmizdə BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) keçiriləcəyini xatırladı, Kimya fakültəsində də bu sahədə elmi işlə-

rə üstünlük verildiyini bildirib.

Tədbirdə Neft kimyası və kimya texnologiyası kafedrasının müdiri İbrahim Məmmədov "Azərbaycanın təbii ehtiyatları gələcəyin yaşıl enerjisi kimi" mövzusunda çıxış edib. Çıxışda hazırda dünyada istifadə edilən enerji mənbələri, planetin üzvləşdiyi ekoloji problemlər, bu problemlərin həllində Azərbaycanın atdığı addımlar, yaşıl enerjinin payının artırılması istiqamətində ölkə başçısının apardığı siyasət, Neft kimyası və kimya texnologiyası kafedrasında görülən işlər haqqında məlumat verilib.

Sonra iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

E.S. Babayev Bakı Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 5 sentyabr tarixli 156 nömrəli Fərmanının 2.13-cü bəndinə uyğun olaraq qərara alıram:

Elçin Səfəralı oğlu Babayev Bakı Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilsin.

İlham Əliyev

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 27 mart 2024-cü il*

BDU Sənaye və Texnoloji Tədqiqat Təşkilatlarının Dünya Assosiasiyasına tamhüquqlu üzv seçilib

BDU Sənaye və Texnoloji Tədqiqat Təşkilatlarının Dünya Assosiasiyasına (World Association of Industrial and Technological Research Organizations - WAITRO) tamhüquqlu üzv seçilib.

Sənaye və Texnoloji Tədqiqat Təşkilatlarının Dünya Assosiasiyası 1970-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının himayəsi altında yaradılmış müstəqil, qeyri-hökumət və qeyri-kommersiya təşkilatıdır. Assosiasiya beynəlxalq miqyasda tədqiqat və texnologiya təşkilatları, o cümlədən tədqiqat universitetləri də daxil olmaqla elm, texnologiya və innovasiya sahələrində maraqlı tərəfləri bir araya gətirir. Özünün hərtərəfli fəaliyyəti sayəsində üzv və tərəfdaş təşkilatlar arasında davamlı gələcək üçün global problemlərin həlli istiqamətində irəli sürülən təklif, innovativ ideya və nailiyyətləri əlaqələndirir, qarşılıqlı əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq imkanlarını gücləndirir.

Hazırda dünyanın 75-dən çox ölkəsinin 170-dən artıq qurumu bu assosiasiyaya üzvdür. Yüz mindən çox tədqiqatçının cəmləşdiyi assosiasiyada 100-dən çox layihə həyata keçirilməkdədir. BDU Cənubi Qafqaz regionundan WAITRO-da yeganə üzvdür.

Tamhüquqlu üzvlük BDU-nun tədqiqatçılarına Assosiasiyanın bütün proqramlarında iştirak imkanı yaradacaq və bununla da Universitetin elmi tədqiqat potensialının yüksəlməsinə xidmət edəcək.

BDU tələbələrinin Baş Prokurorluğun Tarix muzeyinə ekskursiyası

Martın 16-da BDU-nun Tələbə Gənclər Təşkilatının üzvləri Baş Prokurorluğun Tarix muzeyinə ekskursiya edib.

Ekskursiya zamanı Muzeyin yaradılması, prokurorluğun fəaliyyətini əks etdirən müxtəlif guşələrdəki eksponatlarla bağlı tələbələrə ətraflı məlumat verilib.

Bununla yanaşı, tələbələr Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə yaradılmış guşə, muzeyin zalları, prokurorluq işçilərinin geyim formaları və fərqlənmə nişanlarının nümayiş olunduğu xüsusi hazırlanmış bölmə, eləcə də digər sənəd və eksponatlarla tanış olublar. Sonda tələbələr maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

2018-ci il 9 aprel tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətini nəzərə alaraq, 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"nüün təsis edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Hər il bu əlamətdar tarix ilə əlaqədar ölkəmizin ali təhsil müəssisələrində, elmi-tədqiqat institutlarında müasir elmin aktual problemlərinə həsr olunmuş silsilə tədbirlər - elmi konfranslar, seminarlar, simpoziumlar, mühazirələr, dəyirmi masalar keçirilir. Elmi fəaliyyət üzrə müsabiqələr təşkil olunur. Bu önəmə ölkə alimlərini bir araya gətirməklə əldə olunan elmi nəticələrin müzakirəsinə, fundamental və tətbiqi xarakterli birgə tədqiqatların aparılmasına, əldə edilmiş elmi nailiyyətlərin tanınmasına imkan yaradır.

Azərbaycanda elm və təhsil sahəsində informasiya-kommuni-

27 mart - Azərbaycanda "Elm günü"dür

kasiya texnologiyalarının tətbiqi, dünya elminin tələblərinə cavab verən tədqiqatların aparılması, elmi-texniki potensialın inkişafı, eləcə də yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindədir. Ölkəmizin davamlı inkişafı, iqtisadi, siyasi və hərbi qüdrəti təhsilin keyfiyyəti və səviyyəsi, həmçinin ölkənin elmi potensialı və bu sahələrdəki uğurları ilə bilavasitə bağlıdır.

Öz müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən sonra ölkəmizin davamlı inkişaf strategiyası, müasir dünyada baş verən global siyasi, iqtisadi, sosial və ekoloji problemlər Azərbaycanın elmi əsaslar üzərində inkişafını zərurətə çevirib. Müstəqilliyimizin bərpasından keçən müddət ərzində dövlətin diqqət və qayğısı sayəsində

ölkəmizdə elm və təhsil sahələri sürətlə inkişaf edib, bu istiqamətdə nailiyyətlər qazanılıb. Elmin inkişafı istiqamətində ardıcıl olaraq islahatlar həyata keçirilir. Elm və təhsilin inkişafı, elmi və elmi-pedaqoji kadr hazırlığı bütövlükdə ölkəmizin hərtərəfli inkişafının hərəkətverici qüvvəsinə çevrilib. Son illərdə ölkəmizdə milli maraqlara və bəşəri dəyərlərə əsaslanan müasir elm və təhsil sistemi formalaşmışdır. Ölkədə elmin nüfuzunun yüksəldilməsi, cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətinin artırılması və elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması istiqamətində bir sıra dövlət əhəmiyyətli tədbirlər icra olunur.

Elm və təhsilin inkişafına dövlət səviyyəsində göstərilən qayğı birbaşa olaraq dövlətçiliyimizin və müstəqilliyimizin möh-

kəmləndirilməsinə, xalqımızın tərəqqisinə və rifah halının yüksəldilməsinə xidmət edən məqsədyönlü siyasətin tərkib hissəsidir. Elm, təhsil və sənayenin möharətlə əlaqələndirilməsi, müasir texnologiyalar və innovasiyaların tətbiqi yolu ilə inkişaf etdirilməsi hazırda ən aktual və prioritet məsələdir. Bu gün Azərbaycanda məhz bu istiqamətləri əhatə edən dövlət siyasəti aparılır, iqtisadi potensialı intellekt kapitalına çevirmək sahəsində mühüm və davamlı işlər görülür.

Öz strategiyasında təhsil və elmi tədqiqatların sıx inteqrasiyasını, o cümlədən tələbələrin tədris praktikasının birbaşa olaraq tədqiqatla əlaqələndirilməsini əsas götürən Bakı Dövlət Universitetində hər il "Elm günü"ne həsr olunmuş Tədbirlər planı ha-

zırlanaraq təsdiq edilir. Artıq dörd ildir ki, 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"ne həsr olunmuş BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" nominasiyası üzrə müsabiqə elan olunur. "İlin alimi" müsabiqəsinin məqsədi BDU-nun il ərzində aktiv elmi fəaliyyət göstərərək yüksək elmi nəticələrə nail olmuş, nüfuzlu jurnallarda və nəşrlərdə dərc olunmuş elmi məqalələri və digər elmi əsərləri olan, elmi işlərinə istinad olunan, həmçinin yüksək elmi-təşkilati fəaliyyəti ilə fərqlənmiş əməkdaşlarının mükafatlandırılmasıdır. "Elm günü" ilə əlaqədar BDU-nun bütün fakültələrində silsilə elmi seminarlar, elmi və elmi publisistik mühazirələr, ustad dərsləri təşkil olunur.

Jurnalistika fakültəsində "Elm günü" qeyd olunub

Martın 27-də Jurnalistika fakültəsində 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"ne həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Jurnalistika fakültəsinin elmi işlər üzrə dekan müavini, dosent Sevinc Əliyeva Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2018-ci ildə cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətini nəzərə alaraq 27 mart tarixini Azərbaycanda "Elm günü" kimi təsis etməsinin ölkədə elmin davamlı inkişafı üçün

stimul olduğunu deyib. Sevinc Əliyeva bildirib ki, son bir ildə fakültə əməkdaşları tərəfindən 5 kitab, 30-a yaxın fənn proqramı, bir metodik vəsait və xüsusi indeksli beynəlxalq jurnallarda 5, respublikanın elmi məcmuələrində 30 elmi məqalə çap olunub. Bundan əlavə, fakültə tərəfindən ildə iki dəfə çap olunan "Jurnalistika" ictimai-siyasi humanitar elmlər seriyası olan məcmuədə tələbələr üçün açıq platforma şəraitində təşkil edilmişdir.

BDU-nun Mətbuat tarixi kafedrasının dosenti, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aygün Əzimova fakültənin görkəmli professor-müəllim heyətinin müəllifliyi ilə çap olunan və tarixin inkişaf pillələrini öyrənmək üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən kitabların bir qismi ilə tələbələrə tanış edib, onların məzmunundan söz açıb.

Tədbirin sonunda tələbələrə kitablar hədiyyə olunub.

Fizika fakültəsində 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" ilə bağlı tədbir keçirilib. Fakültənin professor-müəllim heyətinin, gənc tədqiqatçıların və tələbələrin iştirak etdiyi tədbirdə fakültə dekanı Bəxtiyar Paşayev məruzə ilə çıxış edib. O bildirib ki, elmi ictimaiyyət üçün mühüm tarixi hadisə olan Dünya Elm Günü 2001-ci ildə UNESCO-nun qərarı ilə təsis edilib. 2018-ci il aprelin 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev cəmiyyətin inkişafında elmin əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasında "Elm günü"nüün təsis edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Həmin vaxtdan martın 27-si Azərbaycanda "Elm günü" kimi qeyd edilir.

Bəxtiyar Paşayev son illərdə ölkəmizin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafına, dünyada nüfuzunun artmasına adekvat olaraq BDU-nun da beynəlxalq elmi əlaqələrinin genişləndiyini qeyd edib. 2022-ci ildə baş tutmuş və Fizika fakültəsinin də bir qrup əməkdaşının qatıldığı "Beynəlxalq Kosmik Hava Təşəbbüsü: Günəş, Kosmik Hava və Geosfer" Beynəlxalq tədbiri buna misal ola bilər. 2022-ci ildə Fizika fakültəsində "Kvant elminin və texnolo-

Fizika fakültəsində "Elm günü"ne həsr edilmiş məruzə dinlənilib

giyasının müasir meyilləri: kvant materiallarından kvant informasiyasına qədər" mövzusunda, həmçinin "Mərkəzi Asiya və Qafqaz Dinamik Günləri" adlı Beynəlxalq yay məktəbləri keçirilib. Bu iki beynəlxalq tədbirdə 60-a yaxın məruzə edilib. 2023-cü ildə BDU-nun ev sahibliyi və təşkilatçılığı, İtaliyanın Milli Nüvə İnstitutu, ABŞ-in Delavare Universiteti, Pakistanın Lahore Universiteti və COMSATS İslamabad Universiteti, Türkiyənin Ankara Universiteti, Orta Doğu Texniki Universiteti, Qazi Uni-

versiteti və Sivas Cümhuriyyət Universitetinin həmtəşkilatçılığı ilə "Fizikada müasir trendlər" mövzusunda 8-ci Beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Eyni zamanda dünyanın aparıcı elm mərkəzlərində çalışan görkəmli alimlərin Fizika fakültəsində elmi seminarları təşkil edilib. Belə ki, Almaniyanın Dortmund Texniki Universitetinin Fizika fakültəsinin professoru Dieter Suter, Yaponiyanın Osaka Prefektura Universitetinin professoru Yong-Gu Şim, Misir Nəzəri Fizika Mərkəzinin prezidenti, akade-

mik Abdel Nasser Tawfik, Almaniyanın ENAMEC İnstitutunun professoru Martin Rainer, İtaliyanın Milli Nüvə Fizikası İnstitutunun Frascati Milli Laboratoriyasının müdiri professor Stefano Bellucci, Birləşmiş Nüvə Tədqiqatları İnstitutunun Nüvə Problemləri Laboratoriyasının direktoru professor Yevgeni Yakuşev, Türkiyənin Ankara Universitetinin professoru Ali Gencer, Türkiyənin Ege Universitetinin Fizika bölümünün rəhbəri, professor Mustafa Təpə, fakültənin məzunları, Meksika Milli Muxtar Universitetinin professoru Natiq Atakişiyev, Türkiyənin Orta Doğu Texniki Universitetinin professoru Təhmasib Əliyev və s. kimi görkəmli alimlər professor-müəllim heyəti və tələbələr qarşısında məruzələr ediblər. Fizika fakültəsinin gənc alimlərinin uğurları da xüsusilə qeyd olunmalıdır. Onların üzvü olduğu komandalar son illərdə keçirilmiş "TEKNOFEST" festivallarında qaliblər sırasında yer alıblar.

Bəxtiyar Paşayev qeyd edib ki, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi

üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) Azərbaycanın ev sahibliyi edəcəyi çox mühüm beynəlxalq tədbirdir. COP29 konfransına ev sahibliyini Azərbaycan üçün 2024-cü ilin ən mühüm hadisəsi və ölkənin yaşıl iqtisadiyyata keçid strategiyasının məntiqi davamı kimi qiymətləndirmək olar. Bu tədbir Azərbaycanın neft-qaz ölkəsi olmaqla yanaşı, yaşıl iqtisadiyyatı nə dərəcədə prioritet sahə kimi gördüyünü bütün dünyaya sübut edəcək. Tədbirin Bakıda keçirilməsi Azərbaycanın nüfuzunun daha da artmasına və ölkə reallıqlarının dünya ictimaiyyətinə birbaşa və asan çatdırılmasına böyük tökan verəcək.

Sonra tədbirdə BDU-nun Elmi fəaliyyətin təşkili və innovasiyalar Mərkəzinin direktoru Mais Süleymanov, Yarımkeçiricilər fizikası kafedrasının müdiri Vaqif Salmanov çıxış edərək elmin ölkələrin həyatında nə qədər mühüm yer tutmasından, müasir dövrün çağırışlarından danışdı. Gənc alimlər adından Yarımkeçiricilər fizikası kafedrasının müəllimi Fidan Əhmədova öz həyat yolu, elmi fəaliyyəti, əldə etdiyi uğurlar barədə çıxış edib.

Martın 28-də BDU və Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Veteranlar Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününa həsr olunmuş "İnsanlığa əleyhinə cinayət: soyqırımı siyasəti, tarixi həqiqətlər və faktlar" mövzusunda konfrans keçirilib.

Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin, ərazi bütövlüyümüz uğrunda həlak olmuş şəhidlərimizin, soyqırımı qurbanlarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan BDU-nun rektoru Elçin Babayev bildirib ki, Azərbaycan xalqı son iki yüz ildə erməni vandalizmi və terrorizminə məruz qalıb: "Azərbaycan xalqının başına gətirilən ən dəhşətli faciələrdən biri də məhz 1918-ci ilin mart-aprel aylarında Bakı Sovetinin mandatı altında fəaliyyət göstərən daşnak-bolşevik silahlı dəstələrinin xüsusi qəddarlıqla törətdikləri kütləvi qırğınlardır. Azərbaycanlıların kütləvi surətdə qırğını, repressiyalara məruz qalması, doğma yurdlarından sürgün edilməsi və didərgin salınması XX əsr tarixinin ən faciəli və dəhşətli səhifələrindəndir. On minlərlə dinc sakin məhz etnik və dini mənsubiyyətinə görə xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib, milli mədəniyyət abidələri, tarixi binalar və məscidlər dağıdılıb. Bakı, Şamaxı, Quba qəzalarında, Qarabağ, Zəngəzur, Muğan, Xaçmaz, Naxçıvan, Lənkəran və Azərbaycanın başqa bölgələrində ermənilər tərəfindən amansız qanlı faciələr törədilib. 50 mindən çox soydaşımız, o cümlədən Bakıda 30 minə yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilib. Təkcə Zəngəzurdə 115, İrəvan quberniyasında isə 211 kənd xarabalığa çevrilib, əhalisi misli görünməmiş amansızlıqla öldürülüb".

Rektor qeyd edib ki, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 44 günlük Vətən müharibəsi və lokal antiterror əməliyyatları ilə

BDU-da "İnsanlığa əleyhinə cinayət: soyqırımı siyasəti, tarixi həqiqətlər və faktlar" adlı konfrans

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi bərpa olundu. Xocalıda, Bakıda, Qubada və digər torpaqlarımızda tarixən erməni təcavüzkarlarının vəhşicəsinə həyata keçirdiyi soyqırım aktları nəticəsində həlak olun bütün vətəndaşlarımızın intiqamı alındı. Azərbaycan tarixinə faciəli səhifələrdən biri kimi daxil olan mart hadisələri təkcə xalqımıza yox, bütün bəşəriyyətə qarşı törədilən ən qəddar cinayətlər siyahısında yer alır. Bu hadisələrin unudulmaması və tarixi həqiqətlərin gənc nəsillərə çatdırılması hər kəsin, o cümlədən BDU əməkdaşlarının vətəndaşlıq borcudur.

YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə bildirib ki, ermənilər tərəfindən 1905-1907, 1918-1920, 1948-1953-cü illərdə xalqımıza qarşı kütləvi cinayətlər törədilib. Amma sovetlər dönəmində bu faktlar gizlədilib və ya təhrif olunmuş şəkildə təqdim edilib. Keçmişin acı səhifələrinin növbəti nəsillərin yaddaşında həkk edilməsinə, real həqiqətlərin araşdırılmasına imkan verilməyib. Nəticədə ötən əsrin 80-ci illərinin sonu - 90-cı illərinin əvvəllərində erməni ekspansionist şovinizmi bir daha baş qaldırdı, Azərbaycan xalqı yenidən çətin sınaqlara, deportasiya, etnik təmizləmə,

işğala məruz qaldı və Xocalı soyqırımı kimi dəhşətli faciə yaşandı. Yalnız müstəqillik illərində keçmişimizin gerçək mənzərəsini yaratmaq və xalqımıza qarşı dəfələrlə törədilmiş soyqırımı cinayətlərinə siyasi-hüquqi qiymət vermək imkanı qazandıq: "Bu baxımdan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1998-ci il martın 26-da imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" Fərman mühüm tarixi əhəmiyyət kəsb edir. Həmin sənəddə XIX əsrin əvvəllərindən müasir dövrümüzdə qədər Azərbaycan torpaqlarının zəbti, kütləvi qırğınlar, deportasiya və etnik təmizləmələrlə müşayiət olunan faciələr "ermənilərin azərbaycanlılara qarşı düşünülmüş, planlı surətdə həyata keçirdiyi soyqırımı siyasətinin ayrı-ayrı mərhələləri" kimi qiymətləndirilib və 31 mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü elan edilib. Erməni-bolşevik silahlı dəstələrinin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri bəşəri cinayətlər barədə həqiqətlərin ölkə və dünya ictimaiyyətinə daha dolğun çatdırılması məqsədilə Prezident İlham Əliyev 2018-ci il yanvarın 18-də "1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi haqqında" Sərəncam imzalayıb. Eyni zamanda, Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və Azərbaycan

Prezidentinin Sərəncamı ilə Quba Soyqırımı Memorial Kompleksinin yaradılması da böyük əhəmiyyət kəsb edir.

YAP Təftiş Komissiyasının üzvü, Milli Məclisin deputatı Nizami Səfərov isə çıxışında 1918-ci ilin mart qırğınlarını bəşəriyyət tarixinin ən qanlı səhifələrindən biri kimi dəyərləndirib. Onun sözlərinə görə, həmin dövrdə ermənilərin azərbaycanlılara qarşı kütləvi qətləməsi soyqırımı, insanlığa əleyhinə və müharibə cinayətlərini özündə ehtiva edir. Bu soyqırımı Bakı ilə yanaşı, Azərbaycanın digər bölgələrini, eləcə də Qərbi Azərbaycan ərazisini əhatə edib, insanların vəhşicəsinə öldürülməsi ilə yanaşı, çoxlu sayda yaşayış məntəqələri də tamamilə dağıdılıb.

Beynəlxalq hüquqa əsasən, bu cinayətlərin soyqırımı olduğunu deyən deputat dünya təcrübəsindən nümunələri də xatırladı. Nizami Səfərov bütövlükdə soyqırımı və insanlığa əleyhinə cinayətlər haqqında mövcud olan beynəlxalq sənədlər, konvensiyalar haqqında məlumat verib. O, bütün bunların fonunda beynəlxalq birliyin erməni cinayətlərinə səssiz qalmasını ikili standartların göstəricisi hesab edib.

Milli Məclisin deputatı Əmin Ağazadə isə çıxışında bildirib

ki, soyqırımı ilə bağlı ötən illər ərzində aparılan araşdırmalar nəticəsində çoxlu sayda faktlar və sənədlər toplanıb. O xatırladı ki, ermənilərin törətdikləri mart qırğınlarının araşdırılması üçün Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti tərəfindən Fövqəladə İstintaq Komissiyası yaradılıb. Komissiya erməni cinayətləri ilə bağlı ciddi faktlar toplayıb. Lakin Xalq Cümhuriyyətinin süqutundan sonra bu proses dayandırılıb. Əminə Ağazadənin sözlərinə görə, 1918-ci ilin mart-aprel aylarında Quba qəzasında çoxlu sayda insanların işğəncələr verilməklə qətlə yetirildiyi kütləvi məzarlıqla bağlı daha ətraflı istintaqın aparılması məqsədilə, habelə Neftçala rayonunun Dirovdağ və Qubanın İspik kəndi yaxınlığında meşəlik ərazidə aşkar edilən insanların dəhşətli şəkildə həlak olması əlamətləri üzrə 2010-cu il 26 may tarixində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanıb, peşəkar müstəntiqlərin iştirakı ilə istintaq qrupu yaradılıb. İş üzrə çoxsaylı şəxslər, hadisələrin bilavasitə şahidi olan və yaxud zərərçəkmiş şəxslərin yaxın qohumları müəyyən edilərək dindirilib.

Tədbir diskussiya şəraitində davam edib və iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

Türkiyəli alimlərin BDU tələbələrinə ustad dərsi

Martın 11-də BDU-da Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin nəzdində SABAH Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Filologiya fakültəsinin tələbələri üçün Türkiyənin Fırat Universitetinin Humanitar və ictimai elmlər fakültəsinin Türk dili və ədəbiyyatı kafedrasının Yeni türk dili bölümünün professorları Əhməd Buran və Fateh Özəkin "Türk dünyasında ortaq ünsiyyət dili" mövzusunda ustad dərsi keçirilib.

BDU-nun SABAH Mərkəzinin rəhbəri, dosent İradə Süleymanova ustad dərsinin mövzusunun aktuallığından, belə tədbirlərin davamlı şəkildə keçirilməsinin tələbələr üçün əhəmiyyəti

tindən söz açıb. Bildirib ki, Türkiyənin Yüksək Öyrətim Qurumunun dəstəyi ilə icra olunan "Müasir türk yazı dillərinin qarşılıqlı anlaşma səviyyəsi" adlı layihə Azərbaycan, türk, qazax,

qırğız, özbək və türkmən dilləri arasındakı anlaşma səviyyəsinin ölçülməsi məqsədi daşıyır. Bununla əlaqədar qonaqlar Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin SABAH Mərkəzinin

dəstəyi ilə tələbələr arasında test imtahanı keçirib və proses uğurla yekunlaşıb.

"Türk dünyasında ortaq ünsiyyət dili" adlı məruzə ilə çıxış edən professor Əhməd Buran türk xalqlarının qədim kökləri, dövlətçilik ənənələri və dilləri ilə bağlı türkoloji tədqiqatlarda rast gəlinən müxtəlif elmi fikirlər, konseptual yanaşmalar haqqında məlumat verib. Türk dünyasında ortaq dil məsələsinə diqqət çəkən alim türk dillərinin diferensiasiyası prosesi ilə bağlı elmi-nəzəri fikirlərdən və türk dili anlayışının tarixindən danışmış, həmçinin türk, ümumtürk ədəbi dili və ortaq ünsiyyət dili anlayışlarının izahını verib, müa-

sir dövrdə ortaq ünsiyyət dili ətrafında gedən müzakirələrdən və bu sahədə daha çox müdafiə olunan görüşlərdən bəhs edib.

"Qarşılıqlı anlaşmanın metod və üsulları" adlı məruzə ilə çıxış edən professor Fateh Özək simmetrik və asimmetrik anlaşmanın xüsusiyyətləri haqqında danışmış, türk dillərinin müasir dövrdə anlaşma səviyyəsinin ölçülməsi və bununla əlaqədar icra olunan beynəlxalq layihənin davamlı olmasının vacibliyini qeyd edib.

Daha sonra müəllim və tələbələrin mövzu ətrafında fikirləri və sualları səsləndirilib.

Ustad dərsi müzakirələrlə davam edib.

Tarix boyu soydaşlarımız Ermənistan tərəfindən dəfələrlə məqsədyönlü şəkildə etnik təmizləməyə, soyqırımına və deportasiyalara məruz qalıblar. Azərbaycan xalqına, türk dünyasına qarşı erməni daşnaklarının soyqırımı siyasəti 200 ilə yaxındır davam edir.

Xalqımıza qarşı həyata keçirilmiş ən dəhşətli soyqırımı hadisələrindən biri 1918-ci ilin mart-aprel aylarında törədilib. Mart soyqırımı öz amansızlığı və miqyasına görə bəşər tarixində də ən qanlı faciələrdəndir.

1918-ci ilin mart günlərində bu qırğınlar zamanı üç gün ərzində Bakı, Şamaxı, Quba qəzalarında, Qarabağ, Zəngəzur, Muğan, Xaçmaz, Naxçıvan, Lənkəran və Azərbaycanın başqa bölgələrində ermənilər tərəfindən amansız qanlı faciələr törədilib. Yüzlərlə şəhərimiz və kəndimiz, o cümlədən Qarabağ ərazisində azərbaycanlıların yaşadığı 150-dən çox kənd xarabalığa çevrilib, Şuşada görünməmiş qırğınlar həyata keçirilib. Ermənilər evlərə od vurub, insanları diri-diri yandırır, məktəbləri, xəstəxanaları, məscid və digər abidələri dağıdıb, Bakının böyük bir hissəsini xarabalığa çeviriblər. 50 mindən çox soydaşımız, o cümlədən Bakıda 30 minə yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilib. Erməni silahlı dəstələri Bakı qəzasında 229,

Tariximizin qanlı səhifəsi: 1918-ci ilin mart soyqırımı

Gəncə qəzasında 272, Zəngəzur mahalında 115, Qarabağda isə 157 kəndi yerlə-yeksan ediblər. Andranikin quldur dəstələrinin 1918-1920-ci illərdə azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdiyi soyqırımı nəticəsində indiki Ermənistan ərazisində, yəni Qərbi Azərbaycan torpaqlarında yaşayan əhalinin çox böyük hissəsi, təxminən 565 min nəfəri vəhşicəsinə öldürülüb, yaxud öz dədə-baba torpaqlarından qovulub.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Nazirlər Şurasının qərarı ilə 1918-ci il iyulun 15-də bu faciənin tədqiqi məqsədilə Fövqəladə İstintaq Komissiyası yaradılmışdı. Komissiya ilkin mərhələdə Şamaxıdakı vəhşilikləri,

İrəvan quberniyası ərazisində ermənilərin törətdikləri ağır cinayətləri araşdırırdı. Dünya ictimaiyyətinə bu həqiqətləri çatdırmaq üçün Xarici İşlər Nazirliyi nəzdində xüsusi qurum da təsis edildi. Martın 31-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən ümummilli matəm günü elan olundu. Lakin Cümhuriyyətin süqutu bu sahədə başlanmış işi yarımçıq qoydu.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra xalqımızın tarixi keçmişinin obyektiv mənərəsini ortaya qoymaq imkanı yarandı. Mart soyqırımı haqqında həqiqətlərin dünyaya çatdırılması üçün Azərbaycan dövləti bütün zəruri addımları atıb. Bu

sahədə məqsədyönlü fəaliyyət Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə qayıdandan sonra başlanıb. Ulu Öndərin 1998-ci il martın 26-da imzaladığı Fərmanla 31 mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü elan edilib.

Bu, keçmişin, tarixi proseslərin obyektiv öyrənilməsi, gələcək nəsillərin tarixi gerçəklikləri, tarixi hadisələri unutmaması üçün çox vacib və əhəmiyyətli bir sənəddir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin xüsusi diqqəti sayəsində 1918-ci il soyqırımı ilə bağlı genişmiqyaslı araşdırmalar aparılıb. Quba şəhərində azərbaycanlıların kütləvi məzarlığı aşkar olunub, erməni millətçiləri tərəfindən törədilmiş cinayətlərə dair yeni faktlar üzə çıxarılıb, 2013-cü ildə Quba şəhərində Soyqırımı Memorial Kompleksinin açılış mərasimi keçirilib.

Azərbaycan dövlətinin atdığı addımlar, görülən tədbirlər 1918-ci ildə erməni silahlı birləşmələri tərəfindən xüsusi amansızlıqla törədilmiş cinayətlər barədə həqiqətlərin ölkə və dünya ictimaiyyətinə daha dolğun şəkildə çatdırılmasında əvəzsiz rol oy-

naıyb. Soydaşlarımızın azərbaycançılıq ideyası, milli məfkurə ətrafında daha da sıx birləşməsinə yeni təkan verib. Erməni-bolşevik silahlı dəstələrinin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri bəşəri cinayətlər barədə həqiqətlərin ölkə və dünya ictimaiyyətinə daha dolğun çatdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 2018-ci il 18 yanvar tarixində "1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi haqqında" Sərəncam imzalayıb.

Ermənilərin tarix boyu xalqımıza qarşı törətdikləri bütün cinayətlərin cavabı 2020-ci ilin sentyabrında başlayan, 44 gün davam edən Vətən müharibəsi və ötən ilin sentyabrında keçirilən lokal antiterror əməliyyatı ilə verildi. 200 ildən çox ermənilərin "böyük Ermənistan" xülyası çərçivəsində törətdikləri vəhşiliklərin, şəhidlərimizin qisasını Azərbaycan Ordusu Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə döyüş meydanında aldı. Ermənistanın 30 il davam edən işğalına son qoyuldu, ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi bərpa edildi.

Tarix unudulanda təkrarlanır, deyirlər. Bu faciələri bir daha yaşamaq üçün tariximizi dərinləndirmək və öyrətmək hər birimizin vətəndaşlıq borcudur.

BDU-da "31 mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günüdür" adlı kitab sərgisi

BDU-nun Elmi Kitabxanası 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününa həsr olunmuş sərgi təşkil edib. Sərgidə kitabxananın fondlarında mühafizə olunan, ermənilərin Azərbaycan türklərinin başına gətirdikləri dəhşətli qırğınlardan bəhs edən, Azərbaycan, ingilis və rus dillərində 50-yə yaxın kitab nümayiş olunur.

XX yüzillik ərzində Ermənistanın Azərbaycana qarşı əsassız ərazi iddiaları və separatizm tarixinin obyektiv təhlilini özündə əks etdirən, çoxsaylı arxiv sənədləri və materialları əsasında qələmə alınmış nəşrlər tariximizin bu dövrünü tədqiq edən oxucular üçün mühüm mənbə rolunu oynayacaq.

BDU-da elmi seminar: "Pəncər: unudulmuş möcüzəvi bitki"

Martın 27-də Biologiya fakültəsinin Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) təşkilatçılığı ilə "Pəncər: unudulmuş möcüzəvi bitki" adlı elmi seminar keçirilib.

Fakültə TEC-in üzvü, III kurs tələbəsi Humay Əliyeva pəncər bitkisinin (*Amaranthus L.*) mədəni növləri, etnobotaniki xüsusiyyətləri, tarixi istifadəsi, baxımı və yığılması, Azərbaycanın iqlim şəraitinə uyğunlaşması, zəngin tərkibi, tibbi istifadəsi, xəstəlikləri və onlarla orqanik mübarizə üsulları haqqında məlumat verib. Çıxışda bu bitkinin ətraf mühit streslərinə uyğunlaşması və onlardan qorunma mexanizmləri, sağlam bağ ekosisteminin formalaşdırılmasında tətbiqi, torpaqların şoranlaşmasının qarşısının alınmasında istifadə imkanları da geniş izah olunub.

Bildirilib ki, pəncər birkisi mineral maddələrlə və qələvi duzlarla zəngindir. Onun yaşıl kütləsi və dəninin tərkibində insan və heyvan orqanizminin fəaliyyəti üçün vacib olan protein, mineral maddələr və vitaminlər var. Ölkəmizdə əhalinin qidaya olan tələbatının ödənilməsində və heyvanların, quşların yemləndirilməsində pəncərin potensial imkanları daha çoxdur. Seminarın sonunda dinləyicilərin mövzu ilə əlaqəli sualları cavamlandırılıb.

BDU tələbələri Bakı Zooloji Parkında istehsalat təcrübəsində

Martın 27-də Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültəsinin Ekologiya ixtisasının ingilis bölməsi üzrə IV kurs tələbələri Bakı Zooloji Parkında istehsalat təcrübəsindədirlər.

Tələbələr təcrübə dövründə akvaterarium, maarifləndirmə, məməlilər və quşlar üzrə bölmələrdə Zooloji Parkın mütəxəssisləri tərəfindən keçirilən təlimlərdə iştirak ediblər.

Tələbələr heyvanların etologiya, biologiya, ekologiyası, həyat təzi ilə yaxından tanış olub, onlara qulluq edib, videoçəkilişlər aparıblar. Həmçinin biomüxtəlifliyin qorunmasının təşkili ilə bağlı tədbirlərə qoşulub, Zooloji Park ərazisində ziyarətçilərə bələdçilik ediblər.

BDU rəhbərliyi və tələbələri Quba Soyqırımı Memorial Kompleksini ziyarət edib

Martın 31-də Bakı Dövlət Universitetinin rəhbərliyi və tələbələrinin bir qrupu 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü münasibətilə Quba Soyqırımı Memorial Kompleksini ziyarət edib.

Əvvəlcə BDU-nun əməkdaş və tələbələri kompleksin ərazisində ucaldılan abidənin önünə gül dəstələri düzüb, soyqırımı qurbanlarının əziz xatirəsini yad ediblər.

Sonra ziyarətçilər soyqırımı qurbanlarının xatirəsini əbədiləşdirmək məqsədilə yaradılan abidə-muzeyin ekspozisiyası ilə tanış olublar. Kompleksin mütəxəssisləri 1918-ci ildə baş verən qanlı hadisələr barədə ətraflı məlumat veriblər.

Qeyd edək ki, memorial Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə 2013-cü ildə yaradılıb. Kompleks 1918-ci ildə bolşevik-erməni silahlı dəstələrinin Azərbaycan torpaqlarında həyata keçirdikləri kütləvi qırğınlar nəticəsində həlak olan on minlərlə azərbaycanlının xatirəsinə ucaldılıb.

Görkəmli jurnalist Nəsir İmanquliyevin anım günüdür

Martın 7-də Azərbaycanın görkəmli jurnalisti, tanınmış ictimai xadim, professor Nəsir İmanquliyevin vəfatından 26 il ötür.

Peşəkar redaktor, publisist və pedaqoq Nəsir İmanquliyev ömrünü Azərbaycan mətbuatı və mədəniyyətinin inkişafına, peşəkar jurnalist kadrların hazırlanmasına həsr edib.

Nəsir İmanquliyev 22 dekabr 1911-ci ildə Bakıda anadan olub. 1925-1926-cı illərdə Bakı şəhərində peşə məktəbini bitirib, 1934-cü ildə Bakı şəhərində Ləssal adına Neft Texnikumuna daxil olub. Dövrü mətbuatda ilk yazıları tələbəlik illərində çap olunmağa başlayıb. Tələbəlik illərindən başlayaraq, "Kommunist", "Yeni yol", "Gənc işçi", "Vətənin səsi" qəzetlərində ədəbi işçi, ədəbi şöbənin müdir müavini, şöbə müdiri, məsul katib, redaktor vəzifələrində çalışıb. İkinci dünya müharibəsi zamanı 1942-

ci ildə siyasi işçi kimi Kırım cəbhəsinə göndərilib, orada "Vuruşan Kırım" qəzetinin məsul katibi kimi çalışıb, həmçinin hərbi hissədə tərcüməçi kimi xidmət edib. Bir il sonra "Kommunist" qəzetinə məsul katib təyin olunub, bu qəzetdə vətənpərvərlik mövzusunda həsr edilmiş bir çox məqalələri işıq üzünə görüb.

Nəsir İmanquliyev 1947-ci il-

dən Bakı Dövlət Universitetində pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. 1948-1950-ci illərdə BDU-nun Filologiya fakültəsində təhsilini iki il müvəffəqiyyətlə başa vurub. 1947-1998-ci illərdə Bakı Dövlət Universitetində Jurnalistika fakültəsinin Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi kafedrasında müəllim, dosent, professor olub. O, respublika üçün gənc

jurnalist kadrlarının hazırlanması işində fəal iştirak edib, bu işə öz əvəzsiz töhfəsini verib. 1958-ci ildə Azərbaycanda yeni tipli "Bakı" və "Baku" (1953) axşam qəzetlərinin baş redaktoru təyin edilib.

Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyinin Radiolaşdırma Baş İdarəsinin rəisi və Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Radio və Televiziya verilişləri Komitəsi sədrinin birinci müavini vəzifələrində işləyib. 1976-cı ildə "Azərbaycan SSR Əməkdar mədəniyyət işçisi", 1990-cı ildə "Əməkdar jurnalist" fəxri adlarına layiq görülüb.

Professor Nəsir İmanquliyev 1998-ci il martın 7-də Bakı şəhərində vəfat edib.

2011-ci ilin dekabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin sərəncamına əsasən Azərbaycanda Nəsir İmanquliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş silsilə yubiley tədbirləri keçirilib.

Nəsir İmanquliyev Azərbaycan milli mətbuatının inkişafı uğrunda yorulmadan qələm çalıb, milli ənənələrə bağlı orijinal bir jurnalistlik məktəbi yaradıb. Ömrünün 50 ilini Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsində milli kadrların hazırlanmasına sərf etmiş alim-publisist zəngin pedaqoji fəaliyyəti ilə Azərbaycan jurnalistlərinin böyük bir nəslinin formalaşmasında mühüm rol oynayıb. O, "Radio proqramı", "Vətənin səsi", "Bakı" və "Baku" qəzetlərinin ideya rəhbəri-qurucusu, Bakı Dövlət Universitetinin professoru, görkəmli jurnalist, ictimai xadim kimi çoxsahəli fəaliyyətində, xalqa, vətənə, millətə əsl sədaqət nümunəsi göstərib.

Nəsir İmanquliyevin işıqlı xatirəsi onu sevənlərin, tələbələrinin qəlbində əbədi yaşayacaq!

Martın 29-da Filologiya fakültəsinin "Türkoloji araşdırmalar" elmi-tədqiqat laboratoriyasında görkəmli türkoloq alim, Türkologiya kafedrasının professoru, filologiya elmləri doktoru Ramiz Əskərin 70 illiyinə həsr olunmuş "Ramiz Əskərin yaradıcılığında əski və çağdaş türk abidələrinin tədqiqi və tərcüməsi" mövzusunda elmi seminar keçirilib.

Türkologiya kafedrasının müdiri, professor Məhərrəm Məmmədov tanınmış ziyalının həyatı və fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verib, alimin türkoloji dilçilik sahəsindəki araşdırmalarının əhəmiyyətindən söz açıb. Bildirib ki, Ramiz Əskərin ədəbi-

Görkəmli türkoloq Ramiz Əskərin 70 illik yubileyi qeyd olunub

publisistik və tərcümə yaradıcılığı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən yüksək qiymətləndirilib, o, Əməkdar jurnalist fəxri adı, "Şöhrət" və 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə gə-

rə" ordenləri ilə təltif olunub, həmçinin müxtəlif türk dövlətlərinin yüksək mükafatlarına layiq görülüb.

Türkologiya kafedrasının professoru Elbrus Əzizov Ramiz Əskərin yaradıcılığında ümumtürk abidələrinin, xüsusilə Mahmud Kaşğarının "Divanü-lügat-it türk" və Yusif Balasaqunlunun "Qutadqu bilik" əsərlərinin tədqiqi və tərcüməsindən, türkologiyaya dair müxtəlif ədəbi və elmi mənbələrin dilimizə çevrilərək Azərbaycanlı oxuculara təqdim olunmasında müstəsna xidmətlərindən

söz açıb. Qeyd edib ki, alimin illər öncə nəşrə hazırladığı Mahmud Kaşğarının IV cildlik "Divanü-lügat-it türk" əsəri bu gün ölkəmizdə bütün türkoloqların stolüstü kitabıdır.

Sonra "Türkoloji araşdırmalar" elmi tədqiqat laboratoriyasının elmi işçiləri – Pərvin Eyvazov "Ramiz Əskər Bəkir Çobanzadə irsinin tədqiqatçısı kimi" və Ramil Bayramov "Ramiz Əskərin tərcümə yaradıcılığı" mövzusunda məruzə ilə çıxış ediblər.

Elmi seminarda Türkologiya kafedrasının dosentləri – Afaq

Məmmədova, Firəngiz Kərimli, Gülgün Əliyeva, Kəmalə Nəcəfova, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aqşin Əliyev və Tələbə Elmi Cəmiyyətinin üzvləri Ramiz Əskərin zəngin yaradıcılığından, alim və müəllim kimi şəxsi keyfiyyətlərindən, türk dövlətləri ilə elmi-mədəni əlaqələrin inkişafındakı xidmətlərindən danışdı, tanınmış alimə yubiley təbriklərini çatdırıblar.

Sonda söz yubilyara verilib. Ramiz Əskər onun fəaliyyətinə verilən yüksək dəyəərə, deyilən xoş sözlərə və səmimi diləklərə görə iştirakçılara təşəkkürünü bildirib, dövlət başçısının və elmi ictimaiyyətin ona göstərdiyi böyük etimadı bundan sonra da doğrulacağına əminliyini bildirib.

Tanınmış "AD Scientific Index" təşkilatı dünya alimlərinin, ölkələrinin və elmi müəssisələrinin reytingini açıqlayıb. Universitet, elmi-tədqiqat institutları və elmi jurnalların sıralanmasını tərtib edən beynəlxalq sistemlərdən fərqli olaraq, "AD Scientific Index" tədqiqatçılarının elmi fəaliyyəti, elmi məhsuldarlığı və əldə etdikləri nəticələrin elmi dəyəri əsasında dünya alimlərinin və universitetlərinin reyting sıralamasını müəyyən edən təhlil sistemidir.

"AD Scientific Index" dünya alimlərinin reyting sıralamasının tərtibində 9 parametrdən istifadə edir və 11 mövzu (kənd təsərrüfatı və meşəçilik, incəsənət, dizayn və memarlıq, biznes və idarəetmə, iqtisadiyyat və ekonometriya, təhsil, mühəndislik və texnologiya, tarix, fəlsəfə, ilahiyyat, hüquq, tibb və səhiyyə, təbiət elmləri, sosial elmlər və s.), 256 sahə, 22,350 universitet (elmi-tədqiqat institutu), 218 ölkə və 10 region (Afrika, Asiya, Avropa, Şimali Amerika, Okeaniya, Ərəb

BDU-nun 32 alimi "Azərbaycanın top 100 alimi" siyahısına daxildir

Liqası, o cümlədən EECA (Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya), BRICS (Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin, Cənubi Afrika, Misir, Efiopiya, İran və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri), Latin Amerikası və COMESA (Şərqi və Cənubi Afrika)) üzrə alimlərin reytingini müəyyənləşdirir.

"AD Scientific Index"-i H-indeks və i10 indeks balları, həmçinin elmi nəticələrə istinadlar əsasında tədqiqatçının, elmi müəssisənin və ölkənin konkret elm sahəsi üzrə ümumi və altı illik akademik elmi fəaliyyətini dəyərləndirməyə, səhv və qeyri-etik profilər, plagiat, saxtalaşdırma, təhriq, təkrarlama və s. üzrə effektiv akademik təhlil aparmağa imkan yaradır. Sistem elmi müəssisələrin reytingini müəyyən etməklə bərabər, bu məlumatları ictimaiyyətə təqdim edir, etik pozun-

tuların aradan qaldırılmasına, fərdi və korporativ səviyyədə idarəetmənin, şəffaflığın və hesabatlılığın təkmilləşdirilməsinə şərait yaradır.

"AD Scientific Index" ölkələrin reyting sıralamasını tərtib etmək üçün dörd meyardan istifadə edir: əsas meyar – dünya alimlərinin ilk 3% (top 3%) siyahısında yer alan ölkə alimlərinin sayı, ikinci meyar – top 10%, 20%, 40%, 60% və 80% siyahılarında yer alan ölkə alimlərinin sayı, 3-cü meyar isə – "AD Scientific Index"-in siyahısında olan alimlərin sayı.

2024-cü il üzrə təqdim edilmiş məlumatlara əsasən, "AD Scientific Index"-in qeyd olunan meyarlar əsasında hazırlanmış dünya reytingində (World Ranking) ölkəmiz 96-cı, region reytingində (Region Ranking) isə 32-

ci sırada qərarlaşıb. Qeyd edək ki, Azərbaycanın dünya və region üzrə reyting sıralamasındakı yeri ölkəmizin 50 universitet, elmi-tədqiqat və digər müəssisələrindən "AD Scientific Index"-in Azərbaycan üzrə top 1000 alimi siyahısına daxil olan 945 tədqiqatçısının elmi fəaliyyəti əsasında müəyyən olunub.

"AD Scientific Index"-in "World Top 100 Scientists in Azerbaijan" siyahısına daxil olan 100 ölkə alimindən 32-si (siyahının ilk beşliyində 3 alim), "Azerbaijan Top 10 Productivity i10 Index" siyahısında 10 alimdən 5-i, "Azerbaijan Top 10 Last 5 Years i10 Index" siyahısında 6-sı, "Azerbaijan Top 10 Last 5 Years H Index" siyahısında 5-i, "Azerbaijan Top 10 Total Citation Index" siyahısında 6-sı, "Azerbaijan Top 10 Last 5 Years Citation

Index" siyahısında 5-i BDU-nun əməkdaşlarıdır.

Qeyd edildiyi kimi, "AD Scientific Index" universitet, elmi-tədqiqat institutu və digər müəssisələrin dünya və ölkə reyting siyahısını ümumi H indeksi, son 6 il H indeksi, ümumi və son 6 il i10 indeksi, ümumi istinadların sayı və son 6 il ərzində istinadların sayı əsasında müəyyənləşdirir.

Universitetdə elmi, innovativ ekosistemin formalaşdırılması və inkişaf etdirilməsi, elm-təhsil-sənaye inteqrasiyasının dərinləşdirilməsinin əsas məqsəd kimi götürülməsi, dünyanın müxtəlif elmi qurumları ilə qarşılıqlı əməkdaşlığın genişləndirilməsi, birgə elmi tədqiqatların aparılması, problem mövzular üzrə birgə layihələrin işlənilməsi "Tədqiqat Universiteti" statusu əldə etmək mərhələsində olan BDU-nun bütün bu göstəricilərlə reytinglərdə liderliyini qorumağa imkan verir.

Martın 7-də BDU-da 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Gününə həsr olunan tədbir keçirilib.

BDU-nun rektoru Elçin Babayev Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə bütün qadınları, eləcə də Universitetin xanım əməkdaş və tələbələrini təbrik edib.

Rektor qeyd edib ki, Azərbaycan qadını tarix boyu öz zərifliyi, nəciyyəsi, fədakarlığı, mübarizliyi ilə seçilib, ölkənin ictimai-siyasi, mədəni, sosial-iqtisadi həyatında, elmin, təhsilin inkişafında fəal iştirak edib. Azərbaycan xalqı həmişə qadına, onun cəmiyyət həyatında oynadığı rola, tutduğu yüksək mövqeyə hörmət və ehtiramla yanaşmışdır.

BDU-nun rektoru vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycan qadını dövlət quruculuğu prosesinin fəal iştirakçısına çevrilərək ölkənin sosial-iqtisadi və mədəni potensialının artırılması üçün öz töhfəsini verir. Ümummilli Lider Heydər Əliyev qadınlarla bağlı siyasətin gücləndirilməsini dövlətin mühüm, prioritet vəzifələrindən biri hesab edib, qadınlarla bağlı məsələləri daim diqqət mərkəzində saxlayıb. Bu

BDU-da Beynəlxalq Qadınlar Gününə həsr olunan tədbir keçirilib

siyasəti uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev ölkənin ictimai-siyasi həyatında xanımların fəal iştirakına çox böyük diqqət yetirir. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban Əliyevanın ölkənin ictimai-siyasi həyatında uğurlu fəaliyyəti, dövlətimizə naminə, xalqın rifahı üçün gördüyü işlər, xeyirxah əməllər bu gün Azərbaycan qadınının nə qədər fəal olduğunu bir daha təsdiq edir. Mehriban Əliyeva-

nın rəhbərliyi ilə milli maraqlarımıza xidmət edən və ənənələrimizi yaşadan çoxsaylı layihələrin uğurla icra olunması Azərbaycan qadınının mərhəmət və xeyirxahlığının, zəngin mənəvi və yüksək əxlaqi dəyərlərə malik olduğunu bariz nümunəsidir.

Elçin Babayev xatırladı ki, BDU-nun inzibati idarəetmə bölmələri, fakültələri, elmi-tədqiqat laboratoriyalarında 1757 qadın çalışır, bu da ümumi işçi sayının 64 %-ni təşkil edir. Tə-

ləbələrin isə 67 %-i xanımlardır. BDU-nun qadın əməkdaşları AMEA-nın müxbir üzvləri, millət vəkilləri, elmlər doktorları, professorlar, peşəkar müəllimlər, tədqiqatçı alimlərdir. BDU-nun tələbə qızları beynəlxalq elm və yaradıcılıq müsabiqələrində ölkəmizi layiqincə təmsil edir, Universitetin adını yüksəklərə qaldırırlar.

Milli Məclisin üzvləri - BDU-nun Genetika kafedrasının müdiri Kamilə Əliyeva, Türk filologiyası kafedrasının profes-

soru Jalə Əliyeva, Orta Şərq dilləri və ədəbiyyatı kafedrasının dosenti Əsmətəxanım Məmmədova, Tarix fakültəsinin dekanı, professor İbrahim Zeynalov çıxışlarında Azərbaycan qadınlarının yüksək mənəvi keyfiyyətlərindən, ölkəmizdə qadınlara göstərilən yüksək diqqət və qayğıdan bəhs ediblər.

Tədbirin sonunda BDU-nun Mədəniyyət-yaradıcılıq Mərkəzinin hazırladığı bədii proqram nümayiş olunub.

Martın 7-də "BDU könüllüləri" təşkilatının Biologiya fakültəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən "Avisenna" klubunun üzvlərinin təşəbbüsü ilə 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Gününə həsr olunmuş "Güclü qadınlar - güclü sabahlar" adlı tədbir keçirilib.

Əvvəlcə "Adını tarixə yazmış elm qadınları" adlı qısametrajlı film izlənilib.

Sonra BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin baş mütəxəssisi Elvira Təhməzli və Səhiyyə Nazirliyinin V.Y.Axundov adına Elmi-Tədqiqat Tibbi Profilaktika İnstitutunun Vaksın və nanovaksın araşdırma bölməsinin müdiri Nərmən Ağalova Azərbaycan qadınlarının elmi-tədqiqat sahəsində qazandıqları uğurlardan söz açıblar. Qeyd olunub ki, cəmiyyətdə qadının savadlılığı, təhsili və peşə hazırlığı hər bir dövlətin nailiyyəti, xalqın

BDU-da Azərbaycan qadınlarının elmdəki uğurlarına həsr olunmuş tədbir

üstün intellektual göstəricisidir. Azərbaycan qadınları hər zaman ictimai fəallıqları ilə seçilib, onların problemlərinin

həlli istiqamətində dövlətimiz tərəfindən hər cür şərait yaradılıb. Ümummilli Lider Heydər Əliyev qadınların cə-

miyyətdəki rolu ilə bağlı siyasətin səmərəli şəkildə həyata keçirilməsinə, onların dövlət quruculuğunda, elm, mədəniyyət, təhsil, səhiyyə, idman və s. sahələrdə geniş təmsil olunmalarına müstəsna əhəmiyyət verirdi. Bu siyasət Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Qadın alimlərimiz ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak edir. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva özünün ictimai-siyasi fəaliyyəti ilə Azərbaycan qadınlarına nümunədir.

Tədbir mövzu ətrafında müzakirələr ilə davam edib.

BDU-da "Qadın gülərsə..." adlı tədbir

Martın 6-də BDU-nun Tələbə Gənclər Təşkilatının Filologiya fakültəsi üzrə üzvlərinin təşəbbüsü ilə "Qadın gülərsə..." adlı tədbir keçirilib.

Filologiya fakültəsinin I kurs tələbəsi Xanım Seyidzadə, II kurs tələbəsi Aygün Məmmədli, Mələhət Ramazanova və Nuran Yaqub çıxışlarında Azərbaycan qadınının ölkənin ictimai-siyasi və mədəni həyatındakı rolundan, tariximizdə önəmli xidmətləri olan qadın simaları haqqında danışdılar. Bildiriblər ki, cəmiyyətin qurucu fəndlərindən olan qadınlar əsrlər boyu önəmli yerlərə sahib olub. Tarixin müxtəlif dövrlərində Azərbaycan xanımları istər elm, təhsil, mədəniyyət, texnologiya, istərsə də siyasət sahəsində öz sözünü deməyi və iz qoymağı bacarıb. Şərq-

də ilk dəfə seçici hüququnun verildiyi Azərbaycan xanımı daim öz ziyalı mövqeyini qorumağı bacarıb. Bu qəbildən ölkəmizdə qadın siyasəti və onların inkişafı əsas xətt kimi formalaşdırılıb. Həmin siyasətin əsasını qoyan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin tə-

şəbbüsü ilə qəbul edilən qərarlar, fərmanlar, yaradılan qurumlar, ziyalı xanımlarımızın dünyaya tanınması istiqamətində atılan addımlar adıçəkilməz istiqamətdə görülən işlərin yalnız bir qismidir. Uğurlu siyasət hər daim özünün müsbət nəticələri ilə yadda qalacaqdır.

Fədakarlıq, zəriflik bayramı

8 mart - Beynəlxalq Qadınlar Günüdür. Azərbaycan qadını deyəndə göz önünə fədakarlıq, zəriflik, məğrurluq gəlir. Qadınlarımız tarixin bütün dövrlərində cəmiyyətin hərəkətverici qüvvəsi, milli-mənəvi dəyərlərimizin əsas daşıyıcısı olub. Belə bir məşhur deyim var: "Hər güclü kişinin arxasında bir güclü qadın dayanır". Bu deyimə bir qədər dəyişək, "Hər güclü cəmiyyətin arxasında güclü qadınlar dayanır". Öz ayaqları üstündə dayana bilən, bilikli, intellektual qadın güclü övlad, qüdrətli dövlət və uğurlu gələcək deməkdir.

Bu bayram 1910-cu ildən bəri dünyada qadınlara sevgi və hörmətin rəmzinə çevrilib. Bütün dünyada ilk dəfə qadınların səsvərmə hüququnu tanımış ölkə kimi Azərbaycanda gender siyasəti, qadınların ölkənin ictimai-siyasi, mədəni həyatında fəal iştirakı əsas prioritetlərdən birini təşkil edir.

1998-ci ildə Azərbaycanda indiki Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılıb. Azərbaycan həm də Avropa Şurasının qadınlarla bağlı bürosunda təmsil olunur, BMT-nin qadın məsələləri üzrə komissiyasının tamhüquqlu üzvüdür.

1995-ci ildən ölkəmiz qadınlara qarşı münasibətdə ayrı-seçkiliyin bütün formalarını aradan qaldırılması haqqında beynəlxalq konvensiyaya qoşulub.

İmperialist dairələrin himayəsi ilə 33 il davam etmiş Qarabağ münaqişəsinə 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın tarixi Zəfəri ilə son qoyuldu, ərazi bütövlüyümüz təmin edildi. Ötən ilin payızında isə qalib ordumuzun Qarabağda apardığı lokal antiterror əməliyyatı erməni separatçılarının və işğalçı Ermənistanın bölgədəki quldur dəstələrinin tör-töküntülərini süpürüb atdı. Artıq dövlət suverenliyimiz ölkəmizin bütün ərazisində bərpa edilib.

Mübalighəsiz demək olar ki, bu tarixi Zəfərin bir müəllifi var – gücü və birliyi təcəssüm etdirən “Dəmir yumruq”. “Dəmir yumruq”un memarı isə Azərbaycanın problemlərinin həllini və gələcək inkişaf yolunu uzaqgörənliklə müəyyənləşdirən, ümummilli lider Heydər Əliyevin ideyalarını, arzu-istəklərini davamlı olaraq gerçəkləşdirən Prezident İlham Əliyevdir. Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərini, xalqın daş yaddaşını bütün varlığı ilə öz ruhunda yaşadan dövlət başçısının müdrik və qətiyyətli siyasəti ölkəmizə tarixin ən böyük qələbəsini qazandırdı.

Alman sosioloqu M.Veber “Siyaset peşə kimi” əsərində siyasət, milli dövlət, dövlət məmuru anlayışlarına və “Peşəkar siyasətçi kimdir?” sualına cavab axtarmağa çalışmışdır. Məsələn, o, həm “Peşəkar siyasətçi dedikdə nə başa düşürük?” sualını qoyur, həm də bu peşəkar siyasətçi kimi fərqlənən şəxslərin əsas xarakteristikasını açıqlayır. Alim qeyd edir ki, hər bir peşəkar siyasətçi üçün 3 əsas şərt vacibdir: fəalliyət ehtirası (pasionarlıq); kənardan baxıb qərar vermə bacarığı; məsuliyyət hissinin olması.

Sosioloq həm də rəşadətli idarəetmə üçün dövləti idarə edən şəxsin peşəkar siyasətçi olmasının zəruriliyini vurğulayır. O, liderləri ənənəvi, xarizmatik və rəşadətli olaraq 3 qismə bölür. Rəşadətli (məntiqlə, qanunla) idarəçilikdə bütün hakimiyyət qanununun aliliyi əsasında qurulur. Veberə görə, bu idarəetmə sistemi məhz qanunun aliliyinə görə ən davamlı, möhkəm və səmərəli üsul olmaqla, əsasən, böyük cəmiyyətlər üçün səmərəlidir. Burada qəbul edilən qərarlar düşünülmüş xarakter daşdığından həmişə əksəriyyət tərəfindən qəbul edilir. Rəşadətli-leqal lider təkəbir bir mərhələdə deyil, bütün dövrlər üçün ən ideal şəxsdir.

Rəşadətli-leqal idarəçilik zamanı cəmiyyət üzvləri hüquqların dövlət hakimiyyəti tərəfindən qorunduğunu görür, onun bütün göstərişlərini yerinə yetirməyi özlərinin borcu bilirlər. Elə zəfərlə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsində özünün real təcəssümünü tapan “Dəmir yumruq”un fəlsəfəsində də liderə, onun rəşadətli keyfiyyətinə inam dururdu. Bəli, “Dəmir yumruq” bir gün, bir ay, bir il ərzində ərsəyə gəlməmişdi. Birinci Qarabağ müharibəsində daxili sosial-siyasi xaosun, hakimiyyət uğrunda irrasional savaşa da şərə

Qalib lider İlham Əliyevin milli ideya konsepsiyasında yeni missiya

it yaratdığı acı məğlubiyyətin kütləvi stressindən xalqı çıxarmaq, azərbaycançılıq məfkurəsini siyasi praktikaya birləşdirici məlhəm kimi tətbiq edərək milli həmrəyliyə nail olmaq, ölkənin hərbi immunitetini gücləndirməyə təkan verən iqtisadi əsasları qurmaq, dövlətin beynəlxalq nüfuzunu qlobal ictimai rəyə təsiretmə səviyyəsinə qaldırmaq kimi tarixi missiyanı həyata keçirmək lazım idi.

Bu tarixi missiyanı səbirlə, təmkinlə, addım-addım həyata keçirən ulu öndər Heydər Əliyev son nəfəsinədək xalqına xidmət etdi, yarımçıq qalmış arzularını, o tarixi missiyanı davam etdirməyi isə əminliklə, müdrikliklə siyasi varisi İlham Əliyevə həvalə etdi. Böyük şərəf və ləyaqətlə bu tarixi missiyanı davam etdirən rəşadətli-leqal lider İlham Əliyev tarixi uğurlara imza ataraq məfkurəvi estafeti qəbul etdiyi dünya şöhrətli siyasət və dövlət xadimi Heydər Əliyevin ruhu və xitab etdiyi xalq qarşısında alnı açıq, üzünə hesab verdi.

Müasiri olduğumuz tarixi hadisələrin xarakteri belə qənaətə gəlməyə əsas verir ki, müstəqillik dövrü Azərbaycanında baş verən bu tarixi hadisələr həm siyasi metodologiya, həm də xronoloji kontent baxımından epoxal xarakter daşıyır. İlk mərhələ yenicə müstəqillik qazanıb kövrək addımlarla irəliləyən ölkəmizin müstəqilliyini qəbul etməyən dövlətlər daxili qarışıqlıq yaratmış, xalqımızı separatçı münaqişəyə sürükləmişdi. Təbii ki, siyasi müdrikliyi, dövləti idarəetmə təcrübəsi olmayan o zamanlı hakimiyyət ağır tarixi və geosiyasi şəraitdə müstəqilliyi və suverenliyi qoruyub saxlamaq gücündə deyildi. Belə bir şəraitdə xalq həmin dövrün çağırışına cavab verən xarizmatik siyasi lider Heydər Əliyevi hakimiyyətə dəvət etməli oldu. Ulu öndərin hakimiyyətə gəlişi ilə müstəqil Azərbaycan qarşısında ikinci missiya müəyyənləşdi. Bu, yuxarıda bəhs etdiyimiz missiyanın əsaslarını təcrübəli siyasətçi və dövlət xadimi Heydər Əliyev yaratdı. Ümummilli lider 10 illik gərgin fəaliyyətin sonunda ömür vəfa etmədiyindən bu missiyanı rəşadətli-leqal lider keyfiyyətini özündə ehtiva edən İlham Əliyevə ötürdü.

Prezident İlham Əliyevin siyasi marafonunun nəticəsi olaraq, qalibiyətli müharibə ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa olundu. Ancaq ölkə Prezidentinin təbirincə desək: “Bu tarixi Zəfəri də bundan sonra daim istismar etmək düzgün olmaz. Çünki birincisi, siyasi nöqteyi-nəzərdən düzgün olmaz. İkincisi, cəmiyyətdə elə bir sakitləşmə ovqatı da yaradılmamalıdır”. Bununla da ölkə qarşısında növbəti missiya durmalıdır. Həm də bu missiya qaçılmaz, tələyüklü bir hədəf kimi hamımızı düşündürməlidir. Bu missiya nədir? Onu necə anlama-

lıyıq?

Bununla bağlı həmişə ictimai rəyə böyük önəm verən ölkə başçımız İlham Əliyev bu il yanvarın 10-da ölkənin televiziya kanallarına müsahibəsində açıq mətnlə bildirdi: “Bizim əsas milli ideyamız ərazilərimizi azad etmək idi. Yəni, bütün xalq bu ideya ətrafında, bu amal ətrafında birləşmişdi, biz bunu artıq əldə etmişik. Ona görə gələcək inkişafı bağlı, əlbəttə ki, mənim fikirlərim var və bir çox hallarda onlar həlledici olacaq, təbii ki. Ancaq mən istərdim ki, cəmiyyətdə də bu məsələ ilə bağlı diskussiyalar getsin, siyasətçilər, politoloqlar, elm adamları, ziyalılar, yəni, bizim gələcək inkişafımızla bağlı əsas milli ideya və ideyalarımız nə olmalıdır. Bu, bir ictimai müzakirə mövzusu olmalıdır”.

Düzdür, problemin qoyuluşu və ondan irəli gələn “yolumuz haradır?” sualının cavabı heç də asan deyil. Həm də nəzərə alsaq ki, bu gün bəşəri meyillər qeyri-müəyyəndir – ideologiyasızlaşdırılmış, məfkurə böhranı yaşayan dünya üçün belə bu suala cavab çox çətindir. Çünki bəşəriyyət üçün ümumi ideoloji fondan yaranan fikirlər yoxdur. Sovet İttifaqının süqutu ilə, əslində, təkəbirlikli dünya reallığı aradan qalxmadı, həm də dünya evi qarşısında bir sual yarandı: “Bəs sonra? İndi yolumuz harayadır?” Qeyd edək ki, bununla bağlı çoxlu polemikalar başladı. SSRİ süqut edəndən dərhal sonra Rusiyanın sosialist şünelində çıxıb XIX əsr imperiya siyasətinə qayıdırsaydı baş verirdi.

Əlbəttə, ABŞ başda olmaqla birləşmiş Qərbi bunu əvvəlcədən bildirdi. Ancaq bu onlar üçün daha dözümlü idi, nəinki cazibədar kommunist ideologiyası ilə genişlənmə təhlükəsi olan Rusiya. Amma çox keçmədi ki, ABŞ başda olmaqla Qərbi cəbhəsində də fəvqəldövlətçilik davranış modeli əsl anaxronizm elementi kimi qıçıq yaratmağa başladı, demokratiya və liberal dəyərlərin, sadəcə, alət olması faktını ortaya qoydu. ABŞ-nin və Qərbin “xeyrixah hegemoniyası” anti-amerikançılığın, anti-qərbçiliyin güclənməsinə səbəb oldu.

Qloballaşma şəraitində yabançı dəyərlərdən, onun kosmopolitizmi təbliğ edən istiqamətlərdən qorunmaq, cəmiyyətimizin sosial xarakterinə neqativ, aşındırıcı təsir göstərə biləcək tərzləri qəbul etməmək, milli kimliyini, özünəməxsusluğunu saxlamaq, öz kökünə, tarixinə milli-mənəvi dəyərlərinə söykənərək mütərəqqi qlobal çağırışlara cavab vermək mühüm vəzifələr kimi qarşımızdadır.

Əslində, yeni missiyanın, Azərbaycanın yaratdığı mövcud reallıqdan irəli gələn yeni milli ideyanın konturları rəşadətli-leqal lider, böyük strateq İlham Əliyevin

özü tərəfindən şəkilləndirilmiş, müvafiq yol xəritəsi hazırlanmışdır. Bu, özünü son illər qəbul olunmuş milli prioritetlərlə bağlı strateji yol xəritələrində, dövlət proqramlarında, institusional islahatlarla bağlı Prezident sərəncam və fərmanlarında, dövlətin xarici siyasət vektorlarında, dövlət başçımızın proqram xarakterli çıxışlarında aydın şəkildə göstərir. Müstəqillik əldə etdikdən sonra güclü dövlət milli ideyamızın əsas yönü – birinci missiyamız idisə, qalib dövlət növbəti milli ideya istiqaməti və yeni missiya oldu. Bu gün rifah dövləti yeni missiya – milli ideya istiqaməti kimi qarşımızda durmalıdır.

Şübhəsiz, postmüharibə dövrü Azərbaycanın qarşısında artıq yeni hədəflər müəyyənləşməli, real və potensial təhdidlərə dayanıqlı, daim ölkəmizdə “Axilles dabanı” axtaran, “bəlkə də qaytardılar” xülyası ilə yaşayaraq məkrli planlar quran Ermənistanın revanşist qüvvələrinə heç bir imkan tanımayan, imzası imzalar içərisində əbədiyaşar bir sosial dövlət nümunəsi göstərmək bizim milli ideyamızın əsas qayələrindən biri olmalıdır. Postmüharibə dövrü Azərbaycanında sosial dövlət, ümumi rifah dövləti quruculuğu bir sosial sifariş olmaqla yanaşı, milli ideyamızın əsas prioriteti kimi böyük strateq İlham Əliyevin fəaliyyət hədəflərindən biridir.

Müzəffər xalq postmüharibə dövründə ancaq sosial rifah dövlətinə xas bir inkişaf yoluna layiqdir ki, bu yolun özülü artıq qoyulmuşdur. Vətəndaş-dövlət münasibətlərinin ahəngdar inkişaf edəcəyi sosial dövlətdə cəmiyyətin və dövlətin idarəedilməsində meritokratik dəyərlər tam tənənəsini qeyd etməli, heç kimin kənarda qoyulmayacağı inkluziv cəmiyyət bərqərar olmalıdır. Azərbaycan xalqının təhdid edə biləcək ayrımcı düşüncələrin bütün qalıqlarını cəmiyyətdən bir nəsnə kimi tarixin arxivinə gömmək qarşıda duran əsas hədəflərdən olmalıdır.

Sosial dövlətin sabitliyi, dayanıqlığı müasirlik, güclülük və qanununun aliliyini ehtiva edən hüquqi prinsip şərtləri daxilində mümkündür. Sosial dövlət üçün əsas anlayışlardan biri ədalət anlayışıdır ki, ölkə başçımız bunu bütün uğurlarımızın, gücümüzün uğur dəyəri kimi qiymətləndirir. Qalib dövlətin dayanıqlığı üçün sosial ədalət, bərabər imkanlar və bərabər şanslar, ölçətlilik, müyəssərlik təmin olunmalı, bərabərsizliyə imkan verilməməlidir. Sosial məmnunluğa nail olunmalı, fərdlər kollektiv şüurla özlərini idarə etməyi bacarmalı, cəmiyyət olaraq bütün neqativlərdən arınmalıdır. Sosial nəzarət, ictimai qınaq fəal olmalıdır.

Artıq Azərbaycanda hakimiyyətin, dövlət başçısının, liderin bir İlham Əliyev meyarı və mode-

li yaranmışdır. “Nəyi, nə zaman, necə etməyi gözəl bilən” İlham Əliyev strateji miqyaslarla düşünür və gələcəyin yol xəritəsini də zərgər dəqiqliyi ilə proqnozlaşdırır. Məğlub Ermənistan və havadarları isə unudurlar ki, Türkiyə – Azərbaycan tandemi təkəbirlikli liderin iradəsinə bağlı olmayıb, iki vətəndaşın bir can olan xalqlarımızın özəli, əbədi birliyindədir.

Tarixi zəfərimizi həzm edə bilməyən Ermənistanın revanşist qüvvələrin təhdidlərinə İlham Əliyevin Azərbaycanı səssiz qalmır, onları bir sıra hallarda öz silahları ilə vurmaqdadır. 2023-cü il oktyabrın 20-də Bakıda Bakı Təşəbbüs Qrupunun təşkilatçılığı ilə “Neokolonializm: insan hüquqlarının pozulması və ədalətsizlik” mövzusunda beynəlxalq konfrans Fransanın müstəmləkə altında saxladığı dənizası ərazilərinin, həmçinin Korsika təmsilçilərinin dəvət edilməsi, bunun öncəsində Qoşulmama Hərəkatında Fransa əleyhinə çıxışların edilməsi və nəhayət, bir müddət öncə Azərbaycanın xüsusi təhlükəsizlik qüvvələrinin Fransa agenturasına vurduğu zərbə və s. bu mübarizəyə parlaq misallardır. Ölkə başçımız telekanallara qeyd edilən müsahibəsi zamanı Qərbin ölkəmizə qarşı davamlı təhdidlərinə işarə edirdi: “Biz hər zaman çox ayıq olmalıyıq, çünki bizə qarşı olan hərəkət, dediyimiz bu məsələlərlə bitməyəcək, bundan sonra da davam edəcək. Çünki biz dünya miqyasında çox böyük layları tərptdik. Bəlkə də təhlilçilər görürlər ki, bizim Zəfərimizin bəzi ölkələr üçün fəsadları onlara çox baha başa gəlib”.

Dünya miqyaslı siyasətçi, müdrik milli lider, qalib Komandan İlham Əliyev elə bir şanlı tarixə imza atmışdır ki, onilliklər, yüzilliklər boyu xalqımızın yolunu müəyyənləşdirəcək. Azərbaycanın orta və uzaq perspektivləri proqnozlaşdırılan olmalıdır. Bu missiyanı hazırlayıb həyata keçirmək liderliyin rəşadətli-leqal keyfiyyətlərini özündə ehtiva edən İlham Əliyevə nəsis olmuşdur. Zəfərlə başa çatan müharibədən sonra cəmiyyəti növbəti hədəflərə istiqamət götürməyə səsləyən dövlət başçısı bununla həm də cəmiyyəti durğunluğa imkan tanımağa, daim dinamik olmağa dəvət etdi. Pasionar lider xalqı da daim dinamik və pasionar görmək üçün səfərbər edir, cəmiyyət və dövlət qarşısında yeni hədəflər, yol xəritələri, yeni missiya və milli ideya istiqamətləri müəyyənləşdirir.

Böyük strateq İlham Əliyevin inamla qələbədə qələbəyə apardığı Azərbaycanı gələcək nəsillər iftixar hissi ilə qəbul edəcək və yeni missiya və hədəflərlə zənginləşdirəcək.

Üzeyir ŞƏFİYEV,

BDU-nun sosial iş

kafedrasının müdiri, dosent

Novruz bayramı Azərbaycan xalqının ən əlamətdar və tarixi bayramlarından biridir. Lakin bu bayramın məhz astronomik hadisələrlə əlaqəli olduğu haqda çox az məlumat verilir.

Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrası Novruz bayramının astronomik izahını verib.

Miladdan əvvəl III minillikdə artıq qədim şumerlər göydə 5 planeti (Merkuri, Venera, Mars, Yupiter və Saturn) ulduzlardan fərqləndirə bildirdilər. Qədim misirlilər və yunanlar göydə olan ulduzları qruplaşdıraraq bürcələrə bölüb, onları hansısa canlılara oxşadaraq ad veriblər. Bir çox bürcələrin adları bizə məhz onlardan qalıb.

Bəs yaz bərabərliyi günü hardan meydana gəlir? Niyə həmin gün bu qədər əhəmiyyətlidir?

Yer öz diametrlərinin biri ətrafında təqribən 24 saatda bir dövr etməsi ilə yanaşı, həm də Günəş ətrafında ellips boyunca kifayət qədər böyük sürətlə (30 km/san) hərəkət edir. Lakin biz - Yerdəki müşahidəçilər bu fırlanmanı hiss etmirik. Bizə elə gəlir ki, sanki Günəş yer ətrafında fırlanır. Günəş müxtəlif bürcələrdən keçərək Yer ətrafında bir ellips cızır. Günəşin il ərzində ulduzlar arasında cızdığı bu yola ekliptika deyilir. Ekliptika boyunca hərəkəti zamanı Günəş 12 bürcdən keçir. Bu bürcələr zodiak bürcələri deyilir. Zodiak sözü yunan dilin-

Astrofizika kafedrası Novruz bayramının astronomik izahını verib

dən tərcümədə "zod" - canlı, "diak" - dairə, çarx, yəni, canlılar dairəsi deməkdir. Diqqət yetirək, bir çox bürcələr məhz canlı aləmlə bağlıdır.

Əslində zodiak 12 bürcdən deyil, 13 bürcdən ibarətdir. 13-cü bürc Ovsunçu bürcü adlanır. Lakin bu bürcün cəmi 1 ulduzu ekliptikanı kəsdiyi üçün onu zodiak bürcələrinə daxil etməmişdilər.

Beləliklə, ekliptika boyunca hərəkət zamanı Günəş ekliptikaya nəzərən 23,5° dərəcəlik bucaq altında yerləşən və Göy ekvatoru adlanan böyük bir dairə ilə 2 nöqtədə kəşisir. Bu kəşişmə nöqtələrinə bərabərlik nöqtələri deyilir. Yaz bərabərliyi nöqtəsi

və payız bərabərliyi nöqtəsi. Qədim zamanlarda Yaz bərabərliyi nöqtəsi Qoc bürcündə yerləşirdi. Hazırda bu nöqtə Balıqlar bürcündədir. Gələcəkdə isə Dolça bürcünə doğru sürüşəcək. Bu nöqtənin sürüşməsinə səbəb Yer oxunun presessiyası hadisəsidir.

Bəs Yaz bərabərliyi nöqtəsinə Günəşin gəlməsi hansı hadisəyə səbəb olur? Bu sualı cavablandırmaq üçün yerdə fəsilələrin əmələ gəlməsinə baxaq.

Yerdə fəsilələrin əmələ gəlməsinin 3 səbəbi var:

- 1.Yerin fırlanma oxunun onun orbitinə meyli olması;
- 2.Yerin fırlanma oxunun fəzədə öz vəziyyətini saxlaması;

3.Yerin Günəş ətrafında dolanması.

Məhz bu səbəblərdən Yerdə fəsilələr bir-birini əvəz edir. Məsələn, Uran planetində onun fırlanma oxu hərəkət müstəvisində yerləşdiyi üçün bu planetdə fəsilələr olmur.

Yer oxunun meyli olması ona gətirir ki, müəyyən dövrdə Yer şimal qütbü, müəyyən dövrlərdə isə cənub qütbü daha çox Günəşə doğru dönmüş olur. Günəşə doğru yönəlmiş yarımkürədə yay fəslə, əks yarımkürədə isə qış fəslə yaşanır. Yer Günəş ətrafında hərəkət etdikcə bu fəsilələr bir-birini əvəz edir. Lakin orbitin müəyyən nöqtələrində Yer fırlanma oxu elə yerləşir ki, Günəşdən gələn şüalar hər iki yarımkürəyə eyni qədər düşür. Bu zaman yaz və payız fəsilələri əmələ gəlir. Beləliklə, Günəş yaz bərabərliyi nöqtəsinə gələndə qütblər istisna olmaqla Yer kürəsinin bütün hissələrində gecə gündüzə bərabər olur. Yer Şimal yarımkürəsində astronomik yaz, Cənub yarımkürəsində isə astronomik payız başlayır. Bu hadisə məhz 20-21 mart tarixlərinə uyğun gəlir. Bu il Azərbaycanda astronomik yaz martın 20-də, Bakı vaxtı

ilə saat 07:06:21-də başlayacaq. Yaz fəslinin uzunluğu 92 gün 17 saat 44 dəqiqə 35 saniyə olacaq.

Ümumiyyətlə, adı illərdə yaz bərabərliyi günü əvvəlki ilə nisbətən təxminən 5 saat 49 dəqiqə gec, uzun il üçün isə əvvəlki ilə nisbətən 18 saat 11 dəqiqə tez baş verir.

Növbəti iki il ərzində də astronomik yazın gəlişi 20 marta təsadüf edəcək.

Yaz bərabərliyi nöqtəsi astronomlar üçün vacib bir nöqtədir. Bu nöqtəyə görə Ulduz vaxtı adlanan və astronomiyada istifadə olunan zaman vahidi tapılır. Digər tərəfdən, bu nöqtəyə görə bütün göy cisimlərinin koordinatları təyin olunur.

Bir çox təqvimlərdə (qədim Çin, Hindistan) yaz bərabərliyi günü təqvimin başlanğıcı kimi qəbul edilib.

Baharın gəlişini və təbiətin yenidən oyanışını xəbər verən, eyni zamanda bolluq və bərkətin rəmzi olan Novruz Azərbaycan xalqına sülh və əmin-amanlıq gətirsin.

Novruz bayramınız mübarək olsun!

Astrofizika kafedrası son kosmik hava durumunu açıqlayıb

2024-cü il 23 mart tarixində 3614 nömrəli Günəş ləkəsinin fəallığı nəticəsində X1.1 (güclü R3) atışması baş verib. Bu müvəqqəti plazma atışmasının pik həddi Bakı vaxtı ilə saat 05:33-ə təsadüf edib. Eyni zamanda 3615 ləkəsinə alışıma baş verib. Adı çəkilən fəal törəmələrin alışıması asimmetrik tac kütlə atılması ilə nəticələnib. Tac kütlə atılmasının Yerə yaxınlaşması nəticəsində martın 24-də güclü geomagnit qasırğası qeydə alınıb.

Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrasından verilən məlumata görə, geomagnit qasırğasının loqarifmik indeksini göstərən Kp əmsalının maksimal qiyməti 8.333 olub. Bu qiymət G4 səviyyəli geomagnit qasırğasına uyğundur. Qeyd etmək lazımdır ki, martın 24-ü səhər saatlarında yüksək sürətli axınların (Coronal Hole High Speed Stream - CH HSS) təsiri altında G1-G2 səviyyəli (Kp=5,6) geomagnit qasırğası qeydə alınmaqda idi. İlkin olaraq şəraitin stabilləşməyi proqnozlaşdırılsa da, gözlənilmədən Bakı vaxtı ilə saat 18:37-də qəfil impulsun təsiri nəticəsində yenidən G2 səviyyəli qasırğa qeydə alınıb, saat 20:28-də isə kosmik hava şəraitində həyəcanlaşma pik həddinə çataraq G4-ə yüksəlib.

Hazırda Günəş küləyi parametrləri yüksək səviyyədə qalmaqdadır. Martın 23-də baş vermiş tac kütlə atılması və fəal yüksək sürətli axınların təsiri nəticəsində martın 24-ü günün sonunda

G3 səviyyəli (Kp=7) maqnit qasırğası ilə müşayiət olunan həyəcanlanmış şərait müşahidə edilib. Tac kütlə atılmasının təsirinə zəifləməsi davam etdiyindən martın 25-də və 26-da fəsilələrlə G1 səviyyəli qasırğalar istisna edilmir. Martın 27-də ümumi həyəcanlanmış şəraitin müşahidə olunacağı (Kp=4), mütəmadi olaraq sakit şəraitlə əvəzlənəcəyi proqnozlaşdırılır.

Qeyd edək ki, belə maqnit qasırğaları Yer ineko-, bio- və texnosistemlərinə öz mənfi yan təsirlərini göstərir. Bundan başqa, maqnit qasırğalı günlərdə risk qrupuna daxil olan xəstələrin, əsasən ürək-qan damar və digər xroniki xəstəlikləri olan və yaşlı insanların səhhətlərində müəyyən narahatlıq-diskomfort halları arta bilər. Belə hallar adətən impulsiv baş ağrıları, qan təzyiqinin yüksəlməsi, miqren ağrıların və halsızlığın artması şəklində özünü göstərir. İnsanlara təşvişə düşmədən həkim nəzarəti altında profilaktik tədbirlər görmələri, fiziki və psixoloji yüklənməni azaldaraq fəal istirahətə üstünlük vermələri tövsiyə olunur.

Həyəcanlanmış kosmik hava şəraiti nəticəsində əmələ gələn geomagnit qasırğası səbəbindən yuxarı və hətta bəzi orta en dairələrində yerləşən ölkələrin əhalisi yaxın 3 gün ərzində əsarəngiz təbiət hadisəsinin - "avroraların" ("qütb parıltıları"nın) şahidi olurlar.

BDU kollektivi Qubada Ulu Öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib

Martın 31-də Bakı Dövlət Universitetinin rəhbərliyi və tələbələri Qubada Heydər Əliyev Mərkəzinin qarşısında Ulu Öndərin abidəsini ziyarət edib.

Abidənin qarşısına gül dəstələri qoyulub, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əziz xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Sosial elmlər və psixologiya fakültəsində 2024-2026-cı illərdə aparılacaq elmi tədqiqat işləri müzakirə olunub

Martın 28-də Sosial elmlər və psixologiya fakültəsində 2024-2026-cı illər üzrə yerinə yetiriləcək elmi tədqiqat işləri haqqında müzakirə aparılıb. Fakültə dekanı Rövşən Cavadov fakültədə fəaliyyət göstərən 8 kafedrada aparılacaq işlər barədə məlumat verib. O bildirib ki, Fəlsəfə tarixi və mədəniyyətşünaslıq kafedrasında müasir fəlsəfənin konseptual problemləri, Fəlsəfə kafedrasında isə XX əsrin ikinci yarısı-XXI əsrin əvvəllərində dünyadakı inkişaf tendensiyalarının fəlsəfi təhlili problemləri üzrə elmi tədqiqat işləri aparılacaq. Psixologiya kafedrasının professor-müəllim

heyəti psixologiya elmində yeni çağırışlara dair elmi-tədqiqat işlərini həyata keçirəcəklər. Sosiologiya kafedrasında sosial təhlükəsizlik probleminin nəzəri-metodoloji əsasları, qloballaşan mühitdə onun yeri və rolu məsələləri tədqiqat obyektinə çevriləcək. Sosial iş kafedrasının alimləri Azərbaycanda sosial xidmət sahəsinin əsas inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirən araşdırmalara başlayacaqlar. Sosial və pedaqoji psixologiya, Gender və tətbiqi psixologiya kafedralarında milli dövlətçilik və tətbiqi psixologiya məsələləri üzərində nəzəri araşdırmalar həyata keçiriləcək.

Od çərşənbəsi boz ayın çərşənbələrindən biridir. Od ünsürünü, adətən, təbiətin, eləcə də insanın yaradılış prosesinin ikinci mərhələsi kimi götürürlər. Məhz buna görə də ikinci çərşənbə od ilə bağlanır.

Bu çərşənbə "Üskü/Üsgü çərşənbə", "Üskü gecəsi", "Adlı çərşənbə", "Ocaq çərşənbəsi", "Atəş çərşənbə", "Xıs çərşənbə", "Xızır çərşənbə" adları ilə də tanınır. Od işıq, güc, qüvvət, nurlu sabahdır. Od insana sağlamlıq, paklıq və gözəllik gətirir. Od Günəş və ucalıq rəmzidir. Qədim zamanlardan bəri od Türkün ağlında, düşüncəsində müqəddəsliyin, Günəşin rəmzi olub. Azərbaycanda tunc dövrü dini əqidələrindən biri də Günəş pərəstişi idi. Bu dövrün dulusçuluq məmulatlarında Günəşin müxtəlif rəmzi təsvirlərinə də rast gəlmək mümkündür. Hətta o dövrdəki qəbirlərdə Günəşin rəmzi təsvirlərinə - oxra boyalarına, oxra ilə boyanmış qırmızı daşlara, çiraqlara, ocaq qalıqlarına rast gəlinir. Əcdadlarımız Günəşi andıran müxtəlif vasitələrdən istifadə edərək qəbri işıqlandırdıqlarına inanmışlar. "Qəbrin nurla dolsun" ifadəsini də bu ayınla bağlamaq olar.

Əski türk dünyagörüşünə görə, insanlar odu ilk olaraq ağac koğuşunun dibindən əldə etmişlər. Bəlkə də bundan qaynaqlanaraq insanlar müqəddəs hesab etdikləri ağacları da "ocaq" adlandırdılar. Ocağa and ən güclü və etibarlı vasitə hesab olunub. Əcdadlarımızın ən qədim andı Günəşlə, od-ocaq ilə bağlı olub. "Günəş haqqı, Od haqqı", "Odu su ilə söndürmək olmaz", "Od çərşənbəsində ocağı boş qoymazlar" kimi ifadələr də əcdadlarımızın inanclarından doğub. "Oddan pay olmaz" demiş babalarımız. Od çərşənbəsində ocaq kürədən qon-

Bərəkət, paklıq, qüvvət rəmzi – Od çərşənbəsi

şuya nəinki bircə od-alov, heç kül belə verməzlərmiş. Onlar inanmışlar ki, həmin axşam kim bunu etsə, il boyu bəxti gətirməz, əzabə düşər olar.

Digər inanca əsasən isə, od çərşənbəsi axşamı tündirlərdəki, soba və manqallardakı külləri yığıb ev-əşikdən uzaq bir yerə: divar dibinə, yolayrıcına, küçəyə tökərlərmiş. Bədxah qüvvələrin, cinlərin ocağın, tonqalın külünə yığıldığına inanən əcdadlarımız bu yolla şər qüvvələrdən azad olduqlarını hesab etmişlər. Kül tökən adamın evə qayıdarkən qapını döyməsi, evdəki adamın "haradan gəlirsən?" sualına "toydan-bayramdan gəlirəm", "nə gətirmisən?" sualına isə "şadlıq, salamatlıq" cavabını verməsi bu ayının ən maraqlı cəhətidir.

Su çərşənbəsində olduğu kimi, gün doğmadan evdən çıxıb qayıdana kimi "lal olmaq" adəti də bu çərşənbənin ayinlərindədir. Rituala görə, ev sahibi xoruz banı eşitmədən, bir kimsəylə danışmadan evdən çıxar, bağcadakı fındıq və ya heyva ağacından bir çubuq kəsib arxaya baxmadan evə qayıdarmış. İnanmışlar ki, o çubuqdan hazırlanan gözümucuğu ailəni, mal-qaranı bəd nəzərdən,

bədxah ruhlardan qoruma gücündə olur.

Atəş tanrısı odu və ocağı qoruyur. Od insanı yaşadığı yerə yurda, el-obaya bağlayır. Babalarımız insanın məskən saldığı yerə "ocaq" deyib. Ocaq evin, soyun davamını təmsil edir. Atəşə su tökülməz, ona pis söz deyilməz. İnanclara görə, insan odu, ocağı, Günəşi əzizləsə, çətinlikləri azalar, təbiət tez isinər, sular qızar, buzlar əriyər.

Od türk xalqlarında müqəddəsliyi qoruyan varlıqlardan biridir. Od çərşənbəsinin mahiyyətində odun qədimdən müqəddəs sayılması, insanı hər cür pisliklərdən təmizləyəcəyinə, şərdən qoruyacağına, xeyrin qələbə çalacağına inam ifadə olunur. Ulularımız od, ocaq qarşısında səcdəyə durmuş, ətrafında oyun və ayinlər icra etmişlər. Qobustan qayaüstü rəsmlərindəki ocaq ətrafında "yallı" gedən insan təsvirləri bunun bariz nümunəsidir.

Od çərşənbəsində bir çox mərasimlər keçirilir. Odlu bağlı ritual və mərasimlər sakral mahiyyət daşıyır. Hələ qədim dövrlərdən insanlar ocağı qoruyub, oda hörmət etmişlər. Qalanan tonqal isə həmişə nəyəsə işarə olmuşdur.

Azərbaycanın bir sıra bölgələrində gəlin oğlan evindəki ocağın başına üç dəfə fırlanıb, ona bir fincan yağ atır, bununla da ocağa rəmzi olaraq qurban verir. Ocağa qurban vermə ayini od çərşənbəsində də icra olunur.

Bir çox bölgələrimizdə ata evindən çıxan gəlinin ardınca xoşbəxtlik rəmzi hesab olunan çırağ aparılması, yaxud gəlinin toy günü çırağ ətrafında üç dəfə fırlanması adəti ocaqla bağlı rituallardır.

Bu çərşənbədə də ocaqla, odla bağlı kifayət qədər ayin icra olunur. Tonqal qalama mərasimi o biri çərşənbələrə nisbətən canlı keçir. Tonqal hündür bir yerdə yandırılır ki, hər tərəfdən görünə bilsin. İnsanlar isə öz qapılarında, evlərinin qarşısında və məhəllələrində tonqal qalamaq üçün əllərinə taxtadan məşəllər alaraq həmin böyük tonqalın yanına gedərək oradan alov götürürlər. Bu çərşənbədə keçirilən qədim mərasimlərdən olan "pülənbəri" və ya "yanar körpü" zamanı qaranlıq düşəndə insanlar evlərin damına çıxaraq kənd ağsaqqalının həyətidəki, yaxud meydanıdakı tonqalın yanmasını gözlər, ilk qığılcımdan hər kəs öz qaladığı tonqallara od vurur, "Çalış, alış tonqalım, yeddi qarış tonqalım, qoy alovun gur olsun, üzümüzə nur dolsun" və bu kimi nəğmələr oxuyarlar. Uca bir təpə başında quru ağac və kütüklərdən aşırımlı körpü düzəldilərək od vurular, "yanar körpü" altından bütün kənd əhli, mal-qarası, toyuq-cücəsi keçərkən. "Aynaçəkmə// aynaçəkmə" mərasimində uşaqlar tonqaldan qızarmış kösövü qaldıraraq "hurrey" çağırarlar. Tonqal yanıb sona çatanda onun ətrafına qızdırılmış dəmir şişlə üç dəfə cı-

zıq çəkərlərmiş. Bu ayin ev-əşikdən bərəkətin dağılmaması üçün edilərmiş.

Çərşənbə tonqalı yaş, acı tüstülü ağacdən qalanmaz. Əcdadlarımız inanmış ki, yaş və acı tüstülü ağacdən tonqal qalayan adama sədəm toxunar. Tonqal quru odun, kol-kos və ya çırpıdan hazırlanmalı, tikan və təmiz ağac budaqlarından çatılmalıydı. İnanca görə, şər qüvvələr qarətikanın batmasından qorxub tonqala yaxın gəlmir. Bəzi bölgələrdə tonqala üzərlik də atarlarmış. Bununla da bəd nəzərdən qorunacaqlarına inanarlarmış. Adət-ənənəyə görə, bu gün tonqal qalayıb, alovun üzərindən atlanmaqla daxiləki bütün çirkəbi və azar-bezarı "öldürürlər". Böyükdən kiçiyədək hamı yeddi dəfə tonqalın üzərindən atlanır və deyir: "Ağırılığım, uğurluğum odda yansın". Tonqalın yandırılması həmin ilin isti və bərəkətli keçməsi üçün yerinə yetirilən rituallardır.

Od çərşənbəsində ailə üzvlərinin adına şamlar yandırılır. Bəzi bölgələrdə ölənlərin ruhu üçün bir şam ayrılır. Çalışır ki, süfrənin küncündə kimsə otumasın. İnanca görə, ölənlərin ruhları küncdən yaxınlaşaraq süfrədəki nemətlərdən dadır. Od çərşənbəsi qədim insanların Günəşə, oda olan inamından qaynaqlanır.

Digər çərşənbələrdə olduğu kimi, od çərşənbəsində də süfrələr bəzənəməli, ocağın üstü boş olmamalıdır. Süfrəyə şirniyyatlarla bəzənmiş xonçalar qoyular, plov dəmlənər, xörəklər bişirilər. İnanca görə, od çərşənbəsində ocağı yandıraraq, qazanı qaynadanca, ilin sonuna qədər "ocaq yanar, qazan qaynayar", il bərəkətli olar.

Səhər Orucova

(əvvəli 1-ci səhifə)

Tamaşa zamanı Kosanın "ölüb-dirilməsi" əski inanclardan gəlir. Şaman ritualı zamanı da fiziki hərəkət ilə ruhi hərəkətin çulğalaşmasının şahidi oluruq. Bu oxşarlıq həm də Kosanın geyimində özünü göstərir. Belə ki, Kosanın geyimindəki bəzi əlamətlər - qurşağındakı və boynundakı zınqırovlar, başındakı şiş papaq, əynindəki tersinə çevrilmiş kürk şaman geyiminin elementlərindədir.

Mərasim yeməkləri, eləcə də Novruz şirniyyatları xalqın əməli bilikləri, zövqü, təsərrüfat məşğuliyəti, mifoloji dünyagörüşü ilə əlaqədar yaranıb. Novruz şirniyyatlarında türk kosmoqonik dünyagörüşünün simvolları öz əksini tapıb. Novruzda Ayın rəmzi kimi şəkərbura, badambura, Günəşin rəmzi kimi qoğal, şəkərçörəyi simvolizə olunur. Paxlavanın romb şəklində bişirilməsi də türk kosmoqonik təfəkkürü və sakral bilikləri özündə birləşdirən mifoloji dünyagörüşlə bağlıdır.

Milli birlik, barış, bərəkət və bolluq bayramı

Paxlavanın romb şəklində verilməsi ulduzun rəmzidir. Lakin şumerlərdə Günəş romb işarəsi ilə verildiyi üçün günəşin simvolu kimi də götürülür. Bundan başqa, romb inkişaf və doğuluşun rəmzi olub, sakral mənasına görə qadın başlanğıcıyla bağlanır. Paxlavanın mərkəzinə qoyulan fındıq, qoz, badam bu oxşarlığı gücləndirir.

Yumurta bayramının əsas komponentidir və masada boyalı şəkilə görünməlidir. Yumurta boyamaq da qədim adətlərdəndir. Yumurtanı həyatın rəmzi kimi götürürlər. Yumurtanın içindəki olan ağ maye yaradılışın başlanğıcı, sarı rəng irqin, yəni fərqli yaradılışın, qabığı isə səma və kosmik tağın simvoludur. Qırmızı rəngə boyanmış yumurtalar torpağın dirilməsini, canlanmasını ehtiva edir. Yumurta döyüşdürülməsi isə iki dünyanın - qışla yazın, soyuqla istinin, xaosla kosmosun mübarizəsini əks etdirir. Bəzi mənbələrdən aydın olur

ki, yumurta döyüşdürülməsi zamanı onun çiy olması əsas şərtlərdəndir. Çiy yumurta birbaşa həyatı, diriliyi rəmzləndirir. Yumurta döyüşdürmə oyunlarında onun çiy olması şərtidir. Qalib yumurta yazı təmsil edir. Yaz isə həyat deməkdir. Yumurtanın bişirilməsi onun öldürülməsi və ya qurban verilməsi deməkdir. İnanca görə, bişmiş yumurta onu yeyən insanlara həyat verir. Hazırda isə yumurta döyüşdürülməsi zamanı bişmiş, rəngli yumurtalardan istifadə olunur.

Tonqal üstündən atlanmaq isə qədimdən gələn bir ritualdır. Onu çox zaman Tanrılara qurban vermə ritualı ilə eyniləşdirirlər. Bununla da insanlar tonqal üstündən atlanaraq öz ağırlıqlarını, uğursuzluqlarını odda yandıracaqlarına inanırlar. Tonqal qalama adətini zərdüştlüklə bağlayırlar. Bu fikirlə razılaşmayıb qeyd etmək istəyirəm ki, Lev Nikolayeviç Qumilyovun araşdırmasına görə, od

türk düşüncəsində təmizlənmə vasitəsidir. Xalqımız bayram günü tonqaldan atlanarkən arınmağı, təmizlənməyi niyyət edir.

Azərbaycan xalqı milli dəyərlərə və ənənələrə sadıqdır. Azərbaycan dövlətini bu dəyərlər üzərində quran Ümummilli Lider Heydər Əliyev Novruz bayramını xalqımızı tarixən bütövləşdirən, onun varlığını birlik, böyüklük və yaşam gücü ilə qidalandıran fenomen kimi qiymətləndirib: "Böyük mədəni gücə malik olan Novruz bayramı ulu əcdadlarımızın bizə verdiyi ən gözəl yadigar olub, Azərbaycan xalqının milli ruhunu və yaddaşını, onun daxili aləmini bütün zənginliyi ilə yaşadır. Təbiətin oyanışının, varlığın yəni-dən canlanmasının müjdəsini verən Novruz bayramı ən qədim zamanlardan bəri həyat və məişətimizə daxil olmuş, insanlara aydın və işıqlı sabaha, xoşbəxt gələcəyə inam duyğusu bəxş etmişdir".

Bu dəyərlər Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin siyasi kursunda uğurla davam etdirilir.

Azərbaycan Respublikasının birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2009-cu ilin sentyabrında Novruz bayramı UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilib. BMT-nin Baş Məclisi isə martın 21-ni "Beynəlxalq Novruz Günü" elan edib.

Hazırda Novruz tonqalları bütövləşən, qalib Azərbaycanımızın hər bir qarışında qalır. Bu, xalqımız üçün böyük qürur və xoşbəxtlikdir. Xalqımıza qələbə də, bayram da çox yaraşır!

Səhər Orucova,

Filologiya fakültəsinin Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı kafedrasının müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor

BDU tələbələri Acınohur düzündə ceyranların təbiətə buraxılması prosesində iştirak ediblər

Ekologiya və torpaqsünaslıq fakültəsinin müəllim-tələbə heyəti Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Acınohur düzündə ceyranların təbiətə buraxılması prosesində iştirak ediblər.

Acınohur düzündə Qax Dövlət Təbiət Yasaqlığına aid ərazisinə 8 baş ceyran buraxılıb.

Ceyranların mühafizəsi, tarixi areallarının bərpası, reintroduksiyası, populyasiyalarının formalaşmasına töhfə vermək məqsədi daşıyan bu addım bölgənin biomüxtəlifliyində böyük rol oynayacaq. Qeyd olunub ki, 1950-ci illərdə bu yerlərdə nəsil kəsilməmiş ceyranların sayının artırılmasına 12 il əvvəldən başlanılıb, hazırda onların sayı

345-ə çatıb. Ceyranlar üçün 3 süni su mənbəyinin (nohur) yaradılması, yem üçün ot və digər bitkilərin ayrı-ayrı sahələrə səpilməsi, mühafizəsi, qorunması istiqamətində tədbirlər görülməkdədir.

Biologiya fakültəsinin tələbələri "Azerbaijan Fish Farm", "Xıllı balıq" və "Kəhf" MMC-lərində istehsalat təcrübəsində

Biologiya fakültəsinin Su bioehtiyatları və akvakultura ixtisası üzrə təhsil alan IV kurs tələbələri Neftçala rayonunda yerləşən "Azerbaijan Fish Farm", "Xıllı balıq" və "Kəhf" MMC-lərində istehsalat

təcrübəsindədirlər. "Azerbaijan Fish Farm" MMC-nin Yenikənd Nərə Damazlıq Təsərrüfatında tələbələr üçün təlimlər keçirilib. Tələbələr təcrübə zamanı nərə kompleksində istehsal prosesi ilə tanış olublar. On-

lara məlumat verilib ki, nərə kompleksinin istehsalat gücünü 10 ton nərə kürüsü, qara kürü, nərə cinsli balıqların kürüsü və 200 ton nərə cinsli balıqların əti təşkil edir.

Tələbələr həmçinin İqtisadiyyat Nazirliyinin İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin nəzdindəki Neftçala Sənaye Məhəlləsində fəaliyyət göstərən və "Kəhf" MMC-yə aid olan Neftçala Balıq Yemi Zavoduna da səfər edib, iş prosesi, yemləmə üsulları ilə tanış olublar. Tələbələrə illik 25 min ton istehsal gücü olan müəssisədə yemlərin istehsal texnologiyası və reseptlərin hazırlanma üsulları izah edilib.

BDU "TEKNOFEST-2024"də 18 komanda ilə təmsil olunacaq

Martın 6-də Dünyanın ən böyük kosmos, aviasiya və texnologiya festivalı olan "TEKNOFEST-2024" bu ilin avqust ayında Türkiyənin Adana şəhərində keçiriləcək. Festivalda komandalar 46 əsas

və 117 alt yarışma kateqoriyası üzrə yarışacaqlar. BDU bu il festivalda 18 komanda ilə təmsil olunacaq. BDU komandaları tərəfindən festivalın 9 kateqoriyası üzrə 41 layihə təqdim edilib. BDU komandaları

həm universitet, həm də məzun/girişimçi səviyyələri üzrə yarışacaqlar.

Təqdim olunan layihələr festivalın "Ağıllı nəqliyyat texnologiyaları", "Yaşıl texnologiyalar", "Aqrar texnologiyalar",

"Sosial yönümlü texnologiyalar", "Model peyk müsabiqəsi", "Turizm texnologiyaları", "Sürücüsüz aqrar yerüstü nəqliyyat aparatı" və "Sənayedə digital texnologiyaların tətbiqi" kateqoriyalarına aiddir.

BDU tələbələri Tərəvəzçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunda istehsalat təcrübəsində

Martın 14-də Ekologiya və torpaqsünaslıq fakültəsinin Torpaqsünaslıq və aqrokimya ixtisası üzrə təhsil alan IV kurs tələbələri Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyindəki Tərəvəzçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunda istehsalat təcrübəsindədirlər. Təcrübə zamanı tələbələr İnstitutun şöbə və laboratoriyaları ilə tanış olublar.

Tələbələr Aqrotexnologiya şöbəsinə açıq və örtülü sahələrdə tərəvəz, bostan bitkilərinin becərilməsi prosesində iştirak ediblər. Onlar torpaqda səpin və əkinin aparılması,

aqrotexniki qulluq işləri, Seleksiya şöbəsinə ilk materialın seçilməsi, müxtəlif seleksiya metodlarının köməyi ilə yeni sort və hibridlərin alınması qaydalarını öyrəniblər.

Toxumçuluq şöbəsinə yerli və rayonlaşmış sortların ilk toxumçuluğu, İstixana tərəvəzçiliyi şöbəsinə pomidor, bibər, badımcan, xiyar və kəhv bitkilərinin örtülü şəraitdə becərilməsi texnologiyası, onların seleksiyası və toxumçuluğu, Funksional analizlər laboratoriyasında gübrələmə rejimləri, fizioloji göstəriciləri, torpaq, bitki, su

analizləri, aqrokimyəvi maddələrin qalıqları izah edilib. Bildirilib ki, Emal, saxlama və keyfiyyət laboratoriyasında məhsulun müasir üsullarla emalı, süni və təbii yolla qurudulması, konservləşdirilməsi, Bitki mühafizəsi laboratoriyasında müxtəlif mübarizə üsullarının tətbiqi ilə zərərli orqanizmlərin qarşısının alınması işləri aparılır. Aqrobiotexnologiya laboratoriyasında apikal meristem üsulu və kartofun mikroklonal artırılması yolu ilə sağlam və saf xətlərin alınması, alınmış bitkilərdən Kartofçuluq şöbəsinə yeni

sortların yaradılması, onların becərilmə texnologiyası öyrənilib.

Tələbələr Funksional analizlər laboratoriyasında ən müasir cihazlardan olan İCP-OES cihazında bitkidə, torpaqda və suda makro və mikroelementlərin, qaz və maye xromotokqraf cihazında pestisidlərin qalıqlarının, tərəvəz bitkilərinin müxtəlif orqanlarında quru, ekstraktiv maddələrin - şəkər, nişasta, nitrat və s. təyini prosesini izləyib, su nümunələrində onların iştirakı ilə nitrit, sulfat, xlorid ionlarının analizlərini aparıblar.

BDU-da "Abituriyentlərə dəstək" proqramının yekun görüşü

Martın 6-də BDU-da Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin (AQUPDK) Uşaq Səfirlər Məclisi tərəfindən "Gələcəyini qur!" layihəsi çərçivəsində "Abituriyentlərə dəstək" proqramının sonuncu təlimi baş tutub.

Əvvəlcə abituriyentlər təlim çərçivəsində BDU-nun Heydər Əliyev muzeyi və Genetika və təkamül muzeyindəki eksponatlarla tanış olublar.

Sonra Uşaq Səfirlər Məclisinin üzvləri Jalal Muradlı və Xəlil Babayev tərəfindən təlimin yekunlarına dair testlər keçirilib, ixtisas seçimi zamanı mütəxəssislərə müraciət etməyin vacib olduğu bildirilib.

Sonda AQUPDK-nın Uşaq məsələləri şöbəsinin müdir müavini Günel Nağdəliyeva proqramın uğurla başa çatması münasibətilə uşaqları təbrik edib və gələcək təhsil həyatlarında uğurlar arzulayıb.

Psixoloji yardım sektoru "Bullinq" mövzusunda təlim keçirib

Martın 6-də BDU-nun Psixoloji yardım sektoru "Bullinq" mövzusunda təlim keçirib.

Təlimin keçirilməsində məqsəd təhsil müəssisələrində sağlam mənəvi-psixoloji mühitin təmin edilməsi yollarına dair müzakirələr aparmaq, təhsilçilərin hər hansı zorakılıq formasına qarşı müdafiə funksiyaları haqqında məlumatlandırmaqdır.

Qeyd olunub ki, cəmiyyətdə tez-tez rast gəlinən psixoloji problemlərdən biri də bullinqdir. Bullinq uşaqların, yeniyetmələrin incidilməsinə səbəb olan ixtiyari və təkrar olaraq törədilmiş aqressiv davranışdır. Təlimdə bullinqin dörd istiqaməti - kibər, fiziki, cinsi və sosial bullinq barədə məlumat verilib, buna səbəb olan psixoloji və sosioloji aspektlər təhlil edilib. Qeyd olunub ki, ailə və təhsil müəssisəsi arasındakı iş birliyi və koordinasiyanın olması bu kimi problemlərin həllində vacibdir. Daha sonra bullinqdən qorunmaq haqqında maarifləndirici videoçarx nümayiş olunub.

Sonda iştirakçılar mövzu ilə bağlı müzakirələr aparıb.

BDU tələbələri Azərbaycan Milli Kitabxanası və "Akademkitab" MMC-də istehsalat təcrübəsindədirlər

Martın 11-də İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin IV kurs tələbələri Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında istehsalat təcrübəsindədirlər.

Fakültənin əyani təhsil alan 20 tələbəsi Kitabxananın icraçı direktoru Ədibə İsmayılovanın rəhbərliyi ilə müxtəlif şöbələrdə nəzəri bilikləri təcrübədə tətbiq edirlər. Onlar Milli Kitabxananın fəaliyyəti, strukturu, fondu, kataloq və kartoteka sistemi, oxuculara xidmət işi, sənəd dövriyyəsi və digər iş üsulları ilə yaxından tanış olurlar.

Kitabxananın peşəkar mütəxəssisləri tərəfindən tələbələrə Azərbaycan Milli Kitabxanasından istifadə qaydaları, kitabxanaya üzv olmaq üçün tələb olunan prosedurlar, oxuculara innovativ xidmət üsulları izah olunub. Eyni zamanda, tələbələr müasir dövrün tələbi kimi kitabxana tərəfindən həyata keçirilən onlayn xidmətlər, o cümlədən məsafədən sifariş xidmətinin təşkili, virtual bibliografik sorğu xidməti, metodiki xidmət və digər iş üsullarının birbaşa iştirakçısı olublar.

Fakültənin qiyabi təhsil alan V kurs tələbələri isə "Akademkitab" MMC-də istehsalat təcrübəsi keçirilər.

BDU tələbələri Azərbaycan Geologiya Muzeyində geoloji tədris təcrübəsində

Martın 11-də Geologiya fakültəsinin Geologiya, Geologiya və geofizika mühəndisliyi ixtisası üzrə təhsil alan IV kurs tələbələri Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin tərkibində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Geologiya Muzeyində geoloji tədris təcrübəsində olublar.

Təcrübə müddətində tələbələr müxtəlif regionlar üzrə istismar olunan faydalı qazıntılar haqqında məlumat əldə ediblər. Azərbaycan Geologiya Muzeyində ölkənin bütün bölgələrindən toplanmış 5 000-dən çox

dağ süxuru, mineral və kristal nümunələri qorunur. Tələbələr ölkənin mineral-xammal bazasını səciyyələndirən süxur, mineral və filiz nümunələri ilə tanış olub, onların kimyəvi tərkibini öyrəniblər.

rən süxur, mineral və filiz nümunələri ilə tanış olub, onların kimyəvi tərkibini öyrəniblər.

BDU könüllüləri "Yanardağ" Dövlət tarix-mədəniyyət və təbiət qoruğunda

Martın 13-də Bakı Dövlət Universitetinin "BDU könüllüləri" təşkilatının Filologiya fakültəsi üzrə üzvləri "Yanardağ" Dövlət tarix-mədəniyyət və təbiət qoruğunda olublar.

Tələbələrə dağın ətəyində təbii qazın çıxması nəticəsində alovlanan, tarixi bilinməyən təbiət abidəsi bərsində ətraflı məlumat verilib. Bildiri-

lib ki, 27,52 hektar ərazini əhatə edən "Yanardağ" Dövlət tarix-mədəniyyət və təbiət qoruğu 2019-cu ildə yəni qurulub. Qoruğun tərkibində Yanardağ – əbədiyaşar alov təbii abidəsi ilə yanaşı, digər maddi-mədəni irs nümunələri və təbiət abidələri də mövcuddur. Bu abidələrə "Qurd yuvası" mağarası, çoxəsrlik tarixə malik

və qədim sanduqələrlə zəngin iki qəbiristanlıq, kükürlü su bulağı, hələ də aktiv olan Qırməki palçıq vulkanı, Qırməki vadisi, Osmanlı səngərləri və yerli əhali tərəfindən müqəddəs hesab edilən Əlidəyi piri aiddir.

Sonra tələbələr ərazidəki digər tarixi mədəniyyət abidələri ilə tanış olublar.

"AIESEC Azərbaycan" beynəlxalq gənclər təşkilatının BDU tələbələri üçün infosessiyası

Martın 12-də BDU-nun Tələbə Gənclər Təşkilatının təşəbbüsü ilə "AIESEC Azərbaycan" beynəlxalq gənclər təşkilatının infosessiyası keçirilib.

Infosessiya zamanı təşkilat tərəfindən keçirilən "Global talent", "Global volunteer" və "Global partners" təcrübə proqramlarından danışılıb. Bildirilib ki, proqramları bitirən şəxslər işlə təmin oluna və beynəlxalq sertifikat əldə edə bilərlər. Tədbirdə proqramlara müraciət və işə qəbul qaydaları ilə bağlı da tələbələrə ətraflı məlumat verilib.

Sonra tələbələrin proqramlarla bağlı sualları cavablandırılıb.

Qeyd edək ki, AIESEC dünyanın 126-dan çox ölkəsində fəaliyyət göstərir. Təşkilatın Azərbaycanda fəaliyyəti isə 2006-cı ildən başlayıb. Təşkilatın əsas məqsədi gənclərin liderlik potensialını aşkarlamaq, onların inkişafına töhfə vermək, müxtəlif proqramlar vasitəsilə onlara beynəlxalq təcrübə keçmək şansı yaratmaqdır.

BDU könüllülərinin "Suraxanı" gəmi-muzeyinə ekskursiyası

Martın 12-də Bakı Dövlət Universitetinin "BDU könüllüləri" təşkilatının Beynəlxalq münasibətlər və iqtisadiyyat fakültəsi üzrə üzvlərinin "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC-nin (ASCO) "Suraxanı" gəmi-muzeyinə ekskursiyası təşkil edilmişdir.

Ekskursiya zamanı tələbə-gənclərə gəmi-muzeyi və Azərbaycanda gəmiçiliyin inkişafı ilə bağlı məlumat verilib. Sonra könüllülər eksponatlar ilə yaxından tanış olublar.

Qeyd edək ki, "Suraxanı" gəmi-muzeyi dünyada ilk tanker tipli muzeydir. Muzeyin zallarında ən müasir texnologiyalarla avadanlıqlardan istifadə edilməklə bir sıra innovativ yeniliklərə imza atılıb. Burada Xəzərin tarixi, Abşeronda neft hasilatı, gəmiçiliyin inkişafı, naviqasiya alətləri, 5000 ilə yaxın tarixə malik dəniz düyünləri, gəmilərin istismarı zamanı istifadə edilən avadanlıqlar nümayiş etdirilir.

BDU-da təlim: "Ünsiyyət bacarıqları, bədən dili"

BDU-nun "BDU könüllüləri" təşkilatının Biologiya fakültəsi üzrə üzvləri üçün "İşıqlı Gələcək" Gənclər İctimai Birliyinin sədri Samrin Xanlayev tərəfindən "Ünsiyyət bacarıqları, bədən dili" adlı təlim keçirilib.

Təlimdə ünsiyyətin müxtəlif formaları haqqında tələbələrə ətraflı məlumat verilib. Bədən dilinin kommunikasiya bacarıqlarına təsiri və ünsiyyətin əsas faktoru olduğu vurğulanıb. Təlimçi ünsiyyət zamanı xüsusi istifadə edilən bədən dilinin incəliklərindən, danışmaq zamanı insan fikirlərinin analizi, əl jestləri, gözlərlə jestlərin edilməsi haqqında tələbələrə məlumatlandırılıb.

Təlim mövzu haqqında simulyasiya oyunu ilə davam edib.

Biologiya fakültəsinin tələbələri 20 müəssisədə istehsalat təcrübəsi keçiblər

Biologiya fakültəsinin IV kurs tələbələri 20 müəssisədə istehsalat təcrübəsi keçiblər.

Biofizika İnstitutunda keçirilən istehsalat təcrübəsində Biologiya ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr rekombinant bakteriya kulturalarının əkilməsi, bakteriya klonlarının əldə olunması, membranların dağıdılması və bakteriyaların plazmidlərinin izolyasiyası metodlarını tədqiq ediblər. Onlara kmyəvi lüminessensiya metodu vasitəsilə müxtəlif qatılıqlarda olan ZnCl₂ məhlullarında inkubasiya edil-

miş eritrositlərdə baş verən biokimyəvi dəyişikliklərin analizinin aparılması metodları izah edilir. Təcrübə müddətində tələbələrə İnstitutda bioinformatika sahəsində geniş istifadə olunan təməl kompüter proqramları da öyrədilir.

Biologiya ixtisası üzrə təhsil alan bir qrup tələbə Fetal Mərkəz NS Genetik Klinikasında toxuma nümunələrindən DNT izolyasiyası, vaxtdan əvvəl doğulmuşların və 13 həftəlik dövlün abortiv materialından analizlər aparılmasında iştirak edib, Genetik

Ehtiyatlar İnstitutunun laboratoriyalarda aparılan tədqiqat işlərinə cəlb olunublar.

Biotexnologiya ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr isə istehsalat təcrübələrini "Azərmaya" ASC-də keçirirlər. Təcrübə zamanı mayanın satış hissəsinin pH-ı, duzluluğu və qalxma reaksiyası ilə bağlı yoxlanış keçirilib. Bu ixtisas üzrə təhsil alan bir qrup tələbə isə "AZZA" QSC, Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunda istehsalat təcrübəsindədirlər.

BDU əməkdaşı Pirallahıdakı 231 nömrəli məktəbin şagirdlərinə uğur hekayəsini anladır

Martın 15-də Bakı Şəhər Gənclər və İdman İdarəsinin (BŞGİİ) təşkilatçılığı ilə "Mənim uğurum - sənə motivasiyan" adlı gənclər üçün inkişaf təlimi keçirilib. Pirallahı rayonu 231 nömrəli tam orta məktəbdə keçirilmiş təlimdə BDU-nun Fizika fakültəsinin əməkdaşı, dünyanın ən böyük texnologiya müsabiqəsi olan "TEKNOFEST"-in mükafatçısı adına layiq görülmüş Sara Rəhimzadə çıxış edib. Tədbirdə BŞGİİ-nin Pirallahı rayonu üzrə gənclər və idman sektorunun müdiri Vüqar Əliyev, 231 nömrəli məktəbin direktoru Lamiyə Quliyeva, Pirallahı Rayon İcra Hakimiyyəti Aparatının şöbə müdiri Arzu Abdullayev və məktəbin şagirdləri iştirak ediblər.

Təlimçi qismində çıxış edən Sara Rəhimzadə uğur hekayəsini bölüşüb, hər zaman öz üzərində işləməyin, müasir dövrdə tələb olunan bilik və bacarıqlara yiyələnməyin vacibliyindən danışdı. O, BDU və Fizika fakültəsi haqqında ətraflı məlumat verib. Daha sonra şagirdlərlə mövzu ətrafında fikir mübadiləsi aparıb və iştirakçıların suallarını cavablandıraraq. Təlimin sonunda iştirakçılara BŞGİİ-nin hədiyyələri təqdim edilib.

BDU-da molekulyar naqillərin sintezinə dair elmi seminar

Martın 13-də BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Nanoaraşdırmalar elmi-tədqiqat laboratoriyasında molekulyar naqillərin sintezinə dair elmi seminar keçirilib.

Seminar Elm və Təhsil Nazirliyinin Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun baş elmi işçisi Rayyət İsmayilov "Modullaşdırılmış oliqo-aminopiridin liqandları əsasında keçid metalların çoxnüvəli string (xətvəri) komplekslərinin və koordinasiya polimerlərinin sintezi və tədqiqi" mövzusunda çıxış edib.

Məruzəçi deyib ki, "molekullar naqillər" anlayışı bir neçə onillik əvvəl fiziklər və kimyaçılar tərəfindən yaradılıb. Üzvi və qeyri-üzvi molekulların qarışıq valentli yığınları (stacks) qeyri-adi elektrik xassələrinə malikdir. Bu sahədə görülən işlərin ümumi məqsədi sintetik metalların hazırlan-

ması idi. Sonrakı onilliklər ərzində zəncirin onurğası boyunca qarşılıqlı təsir göstərən metal ionlarından ibarət materialların sintezi və xassələrinə dair xeyli ədəbiyyat nəşr olunub. Bu materialların ən böyük siniflərindən biri qismən oksidləmiş tetra-siano-platinat duzlarının ailəsidir, bu, Kroqman duzları adlanır. Həmin materiallardakı kvadrat-müstəvi [Pt(CN)₄]ⁿ⁻ anionları dz² orbitalarının örtülməsi nəticəsində bərk halda sonsuz yığınlar əmələ gətirir. Qısa Pt...Pt kontaktları rabitə yaranmasına səbəb olur. Platinin orta oksidləşmə dərəcəsi təxminən ~2,3 olan K₂[Pt(CN)₄]X_{0,3} • (H₂O)_n (X=Cl, Br) tipli duzları Kroqman duzlarının tipik nümayəndəsidir. Onlar metal parıltısı və yüksək keçiricilik nümayiş etdirirlər. Bu materiallar qeyri-üzvi molekullara əsaslanan ilk sintetik dizayn olunmuş məftilləri təmsil edirlər.

1991-ci ildən başlayaraq oliqo-aminopiridin liqandları və onların pirazin, pirimidin və naftiridinlə modullaşdırılmış analoqları əsasında keçid metalların çoxnüvəli string (xətvəri) komplekslərinin sintezi və tədqiqi molekullar naqillərin öyrənilməsində yeni bir dövrün əsasını qoyub. Hazırda Ni(II), Co(II), Cu(II), Cr(II), Ru(II) və Rh(II) keçid metalları ilə üçnüvəlidən onbirnüvəliyə qədər molekulyar naqillər sintez edilir, onların quruluşu, maqnit və elektrokimyəvi xassələri, keçiricilik xüsusiyyətləri hərtərəfli tədqiq olunur. Molekullar naqillərin nano-ölçülü cihazların istehsalında keçirici element funksiyasını yerinə yetirməsi nəzərdə tutulur.

Seminarın sonunda məruzəçi iştirakçıların mövzu ilə bağlı suallarını cavablandırılıb.

BDU-da enerji problemlərinə dair elmi tədqiqatlar aparılır

Martın 14-də Fizika fakültəsinin Fiziki elektronika kafedrasında "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində enerji problemlərinə həsr olunmuş elmi seminar keçirilib.

Kafedranın dosenti Şahin Ələkbərov "Müasir dünyada enerji problemi, klassik və bərpa olunan enerji mənbələri, enerjinin akkumulyasiyası və çevrilməsi" mövzusunda məruzə edib. O bildirib ki, ənənəvi və bərpa

olunan enerji mənbələri sahələrində enerji istehsalı problemləri ciddi maraq kəsb edir. Bu istiqamətdə aparılan tədqiqatların əsas məqsədi enerjinin akkumulyasiyası, saxlanması, çevrilməsi və enerji tələb olunan qurğulara ötürülməsi kimi məsələlərin həll edilməsidir. Azərbaycanda 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi fakültə alimləri tərəfindən bu problemə diqqətin ayrıl-

masını zəruri edir.

Daha sonra məruzəçi müxtəlif enerji mənbələrinin elmi və praktik məqsədlərlə müxtəlif sahələrdə tətbiqi haqqında ətraflı məlumat verib. Müxtəlif enerji mənbələrinin ekologiya, təlükəsizlik və iqtisadi səmərəlilik baxımından müqayisəli təhlilini təqdim edib.

Sonda seminar iştirakçılarının sualları cavablandırılıb.

"Kitabxanalar və elmi kommunikasiya mühiti" mövzusunda elmi seminar keçirilib

Martın 18-də İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsində Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) təşkilatçılığı ilə Azərbaycanda "Elm günü" ilə bağlı silsilə tədbirlər çərçivəsində "Kitabxanalar və elmi kommunikasiya mühiti" mövzusunda elmi seminar keçirilib. Elmi seminar BDU-nun Kitabxana-informasiya resurslarının idarə edilməsi kafedrasının doktorantı Yusif Əsədullayev mövzu ilə bağlı məruzə edib. Gənc tədqiqatçı əvvəlcə elmi kommunikasiya sisteminin tarixini verib, bu mühiti elmi biliklərin formalaşdığı və yayıldığı informasiya məkanı kimi xarakterizə edib.

Bildirib ki, elmi kommunikasiyanın əsasını onun iştirakçıların peşəkar ünsiyyəti, intensiv informasiya mübadiləsi təşkil edir: "Bu prosədə kitabxanalar mühüm rol oynayır. Kitabxanalar bu sistemə vacib elementi kimi çıxış edir, elmi kommunikasiya mühitində sənəd axınının hərəkətini və ondan istifadənin istiqamətlərini müəyyənləşdirir, bütövlükdə prosesi yönləndirir".

Məruzədə informasiya texnologiyalarının geniş imkanlarının bu prosesə təsiri araşdırılıb, elektron nəşrlər sistemi barədə mühüm anlayışlar şərh olunub. Müasir şəraitdə kitabxanala-

rın qarşısında duran əsas vəzifə kimi etibarlı və keyfiyyətli elmi biliklərin əlçatanlığının təmin olunması xüsusi vurğulanıb. Doktorant həmçinin bu sahə üzrə beynəlxalq təcrübəni tədqiqatçıya cəlb edib, qlobal informasiya məkanına inteqrasiya baxımından kitabxanaların rolunu araşdırıb. Elmi informasiyanın qloballaşması prosesində kitabxana-informasiya fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərini təhlil edib.

Elmi seminar müzakirələrlə davam etdirilib.

BDU-nun əməkdaşı Makedoniyanın Ss. Kiril və Methodius Universitetində tədqiqat aparacaq

Martın 27-də BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Nanoaraşdırmalar elmi-tədqiqat laboratoriyasının kiçik elmi işçisi, Fizika fakültəsinin doktorantı Orxan Güləhmədov Elm və Texnologiyada Avropa Əməkdaşlığı proqramının "Qı-

samüddətli elmi missiya" ("Short-term scientific mission" (STSM)) səfər qrantının qalibi olub. Belə ki, Orxan Güləhmədov 10-30 sentyabr 2024-cü il tarixlərində Makedoniyanın Skopye şəhərində yerləşən Ss. Kiril və Methodius Universitetində "Neylon/CNT təbəqələrindən istifa-

də etməklə triboelektrik nanogeneratorların təkmilləşdirilməsi" ("Enhancement of triboelectric nanogenerators by using Nylon/CNT films") mövzusu üzrə həmin universitetin professoru Jadranka Blazevska Gilev ilə birgə təcrübə-tədqiqat işləri həyata keçirəcək.

BDU-da nanodərmanların alınması perspektivlərinə dair elmi seminar

Martın 4-də BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Nanoaraşdırmalar elmi-tədqiqat laboratoriyasının növbəti elmi seminarı keçirilib. Seminar laboratoriyanın aparıcı elmi işçisi İsmət Əhmədov "Nanohissəciklərin dərman bitkilərindən alınmış ekstraktlarda sintezi və nanodərmanların alınması perspektivləri" mövzusunda çıxış edib.

Məruzəçi Azərbaycan florasında xeyli sayda dərman bitkisinin olduğunu və bu bitkilərin müxtəlif orqanlarından alınan ekstraktlarda metal əsaslı nanohissəciklərin sintez edilməsinin texnologiyasının işləndiyini qeyd edib. O vurğulayıb ki, dərman bitkilərinin ekstraktlarında sintez edilmiş nanohissəciklər təsiredici bioloji aktiv molekulların daşıyıcısı kimi çıxış edə bilər. Bu metodla alınan nanohissəciklər nanodərmanların alınması üçün mühüm texnologiya sayılır.

Seminar Nanoaraşdırmalar elmi-tədqiqat laboratoriyasının elmi işçisi Orxan Güləhmədov 2024-cü ildə Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) və planlaşdırılan işlər haqqında məlumat verib.

Biologiya fakültəsində mitoxondrial genetik xəstəliklərə dair elmi seminar

Martın 5-də Biologiya fakültəsinin Tələbə Elmi Cəmiyyətinin təşkilatçılığı ilə "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" nə həsr olunmuş "Mitoxondrial elektron-nəqliyyat zəncirində kompleks I molekulyar təşkili və onun qüsurları nəticəsində yaranan bir sıra genetik xəstəliklər" adlı elmi seminar keçirilib.

Biologiya fakültəsinin II kurs magistrantları Məltəm Qasımov və Dinarə Cavadzadə tərəfindən keçirilən seminar elmi tədqiqat işinin müdafiəsi formatında təşkil olunub.

Məruzədə qeyd olunub ki, hər bir hüceyrənin daimi orqanoidlərindən biri də mitoxondriyədir. Mitoxondriyin əsas vəzifəsi hüceyrəni enerji ilə təmin edən üzvi maddə - adenozintrifosfat turşusu (ATF) sintezidir. Məruzədə mitoxondriyin daxilində zəncirvari elektron ötürülmə prosesləri nəticəsində yaranan genetik xəstəliklər haqqında məlumat verilib. Çıxışçılar bu genetik xəstəliklərin müəyyən olunması və təzahürü haqqında danışıb, tədqiqatın metodologiyasından bəhs ediblər.

Sonda iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

Ötən il Tarix fakültəsinin əməkdaşlarının 4 dərslük və 15 dərslük vəsaiti dərc olunub

2023-cü ildə Tarix fakültəsinin əməkdaşları tərəfindən bakalavriatura və magistratura səviyyələri üçün 4 dərslük, 15 dərslük vəsaiti, 7 monoqrafiya, 2 kitab, 232 elmi məqalə dərc olunub.

Bu elmi məqalələrin 181-i respublikada (61-i Ali Attestasiya Komissiyasının siyahısına daxil edilmiş nüfuzlu jurnallarda, 81-i konfrans materiallarında, 37-si digər yerli jurnallarda), 44-ü xaricdə nüfuzlu jurnallarda (16-sı "Scopus" məlumat bazasında indekslənməmiş jurnallarda) dərc edilib. İl ərzində fakültə əməkdaşları yerli və beynəlxalq konfranslarda iştirak ediblər. Onların irəli sürdükləri 23 tezis yerli, 43 tezis beynəlxalq konfrans materiallarında çap edilib. 2023-cü ildə fakültədə 29 elmi seminar, 8 ustad dərsi keçirilib.

Martın 19-da Coğrafiya fakültəsinin bir qrup əməkdaşı Novruz bayramı ərəfəsində fakültənin məzunu, Vətən müharibəsi şəhidi, leytenant Namiq Cavadovun ailəsini ziyarət edib.

Coğrafiya fakültəsinin dekani Məqsəd Qocamanov, dekan müavini Qoşqar Məmmədov, dosent Şəkər Məmmədova və fakültə Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Sadiq Novruzov şəhid Namiq Cavadovun ailə üzvləri ilə görüşüb, bayram sovgatını təqdim ediblər.

Fakültə əməkdaşları şəhid Namiq Cavadovun Vətən torpağı uğrunda düşməyə qarşı qəhrəmancasına vuruşaraq şəhidlik zirvəsinə ucaldığını vurğulayıblar. Təhsil aldığı müddətdə nümunəvi tələbə kimi seçilən Namiqin xatirəsinin həm müəllimlərinin, həm də tələbə yoldaşlarının qəlbində daim yaşayacağını, onun ömür yolunun gələcək nəsillər üçün örnək olacağını qeyd ediblər.

BDU-nun şəhid məzunu Namiq Cavadovun ailəsi ziyarət olunub

Namiq Cavadov 1973-cü ilin noyabr ayının 7-də Xocalı rayonunun Cəmili kəndində anadan olub. 1993-1997-cu illərdə BDU-nun Coğrafiya fakültəsində təhsil alıb. 2020-ci il oktyabr ayının 25-də Laçının Gülübird qəsəbəsində şəhidlik zirvəsinə ucalıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamına əsasən, Namiq Cavadov ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Şuşanın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib.

Çingiz Aytmatovun yaradıcılığına həsr olunmuş elmi seminar keçirilib

Martın 27-də Filologiya fakültəsinin Türkologiya kafedrasında tanınmış qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatovun yaradıcılığına həsr olunmuş elmi seminar keçirilib.

Fakültənin elmi işlər üzrə dekan müavini, dosent Məhriban Əlizadə Çingiz Aytmatovun türk dünyasının böyük oğlu olduğunu qeyd edib, onun əsərlərinin dövrün mədəni-əxlaqi problemlərini əhatə etdiyini vurğulayıb.

Türkologiya kafedrasının dosenti Səbinə Ağayeva "Çingiz Aytmatov yaradıcılığına bir nəzər" adlı məruzədə yazıçının ədəbi yaradıcılığı haqqında ətraflı məlumat verib. Çıxışda qeyd olunub ki, Çingiz Aytmatov xalqına qəlbən bağlı olan, onun keçmişinə, bu gününə və gələcəyinə

biganə qalmayan görkəmli şəxsiyyətdir. Çünki Çingiz Aytmatov dünyaya ərazisi və əhalisi kiçik, lakin tarixi və mədəniyyətinin qədimliyinə görə haqqı böyük olan qırğız elindən baxmaqla bir xalqın təmsalında dünya ədəbi-bədii fikrinin zirvəyə yüksəlməsini təmin edib. Ona görə də böyük qələm sahibinin mövzu və ideyasından aslı olmayaraq hər bir əsəri dünya ədəbiyyatında yeni bir ədəbi hadisəyə çevrilib. Yazıçı istər tarixi, istərsə də müasir mövzulu əsərlərində insan taleyinə, insan maraqlarına geniş yer verir, bu maraqları daha çox bəşəri ideallara uyğunlaşdırır.

Sonra mövzu ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, məruzəçiyə suallar ünvanlanıb.

Professor Firuzə Ağayeva, filologiya elmləri doktoru Qızılgül Abdullayeva məruzə ilə bağlı fikirlərini bölüşüb, görkəmli yazıçının yaradıcılığında milli kimlik məsələsindən, əsərlərinin bəşəri əhəmiyyətindən danışılıb. Bildirilib ki, yazıçının bədii əsərlərində və ictimai nəşrlərində toxunulan, kütləvi informasiya vasitələrində işıqlandırılan məsələlər müxtəlif ölkələrin və cəmiyyətin müasir ideoloji həyatı üçün bu gün də xüsusi aktuallıq kəsb edir.

Sonda Türkologiya kafedrasının müdiri, professor Məhərrəm Məmmədov belə elmi seminarların gənc tədqiqatçıların formalaşmasında mühüm əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb, iştirakçılara elmi fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

BDU-nun müəllimi Rumıniyanın Alexandru İoan Cuza İasi Universitetində mühazirə deyib

Martın 29-da Biologiya fakültəsinin Botanika və bitki fiziologiyası kafedrasının müəllimi Kəmalə Əsədova "Erasmus+ Teaching Mobility" layihəsi çərçivəsində Rumıniyanın ən qədim universiteti olan Alexandru İoan Cuza İasi Universitetində səfər-ədə olub.

Səfər müddətində Kəmalə Əsədova Alexandru İoan Cuza Universitetinin "Erasmus" üzrə koordinatoru, Molekulyar biologiya və genetik laboratoriyasının müdiri, professor Lucian Gorgan, Biologiya fakültəsinin dekan müavini, professor Çiprian Manzu, fakültənin professor-müəllim heyəti ilə görüşüb. O, fakültənin əməkdaş və tələbələrini qarşısında "Azərbaycanın florası və bitkiliyi" mövzusunda mühazirə ilə çıxış edib, bir neçə seminar və laboratoriya dərsi keçib.

Səfər zamanı BDU-nun əməkdaşı Alexandru İoan Cuza Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən, təməli 1856-cı ildə qoyulan Botanika bağı, Biologiya fakültəsinin geniş herbari fondu, laboratoriya otaqları, Azərbaycan Multikulturalizm Mərkəzi ilə

tanış olub. Mərkəzin sədri, Azərbaycan multikulturalizmi fənnini tədris edən, ölkəmizin mədəniyyətini, tarixini, dilini sevən mütəxəssis, professor Lyudmila Bejenaru qurumun fəaliyyəti ilə bağlı məlumat verib.

BDU-da elmi seminar: "Azərbaycanda İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının perspektivləri"

Martın 18-də Biologiya fakültəsində "Azərbaycanda İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının perspektivləri" mövzusunda seminar keçirilib.

Zoologiya və fiziologiya kafedrasının dosenti Sevinc Hübətova iqlim dəyişikliklərinin səbəbləri barədə məlumat verib, son illər karbon emissiyası, ətraf mühitin çirklənməsi, istiləşmə kimi ekoloji problemlərin dünya əhalisinin sağlamlığını təhdid etdiyini deyib. Qeyd edib ki, yaşıl iqtisadiyyata keçid, bərpa olunan enerji ilə bağlı təşəbbüslərin dəstəklənməsi, yerli icmaların maarifləndirilməsi bu problemlərlə mübarizədə vacib amillərdəndir.

Məruzəçi BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının qəbulunun iqlim problemlərinin həllində əhəmiyyətini vurğulayıb. O bildirib ki, Azərbaycan bu ilin noyabr ayında BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) ev sahibliyi edəcək, ölkədə 2024-cü il "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilib. Azərbaycan coğrafi-iqlim şəraitinə görə yaşıl enerji potensialı yüksək ölkədir. COP29 tədbiri neft-qaz ölkəsi olan Azərbaycanın yaşıl iqtisadiyyat istiqamətində apardığı siyasət haqqında beynəlxalq ictimaiyyətdə fikir formalaşdırmasında və ölkəyə kapital cəlb edilməsində əhəmiyyətli rol oynayacaq.

Sonra iştirakçılarla birlikdə COP29-un Azərbaycan üçün yaradacağı yeni imkanlar, ekoloji problemlərin həlli, fakültənin professor-müəllim heyətinin yaşıl iqtisadiyyatla bağlı tədqiqat və proqramların yerinə yetirilməsində iştirakı haqqında müzakirələr aparılıb.

"Elmin inkişafı davamlı gələcəkdir" mövzusunda dəyirmi masa

Martın 27-də Biologiya fakültəsində "Elmin inkişafı davamlı gələcəkdir" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib. Fakültə rəhbərliyi, biologiya alim və gənc tədqiqatçıların iştirak etdiyi tədbirdə müasir dövrdə biologiya elminin prioritet istiqamətləri müzakirə edilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Biologiya fakültəsinin dekani Afət Məmmədova il ərzində öldə olunmuş nailiyyətlərdən söz açaraq, növbəti illərdə biologiya elmində prioritet istiqamətlərin tədqiq olunmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb. O, biologiya elminin aktual problemləri barədə danışaraq, bu sahədəki bilik və bacarıqların optimallaşdırılması, elmi əlaqələrin genişləndirilməsinin zərurliyini vurğulayıb.

Fakültənin professorları Ralfrid Həsənov, Xudaverdi Qənbərov, Ülviyyə Həsənova, Rövşən Xəlilov çıxışlarında biologiyada multidissiplinar tədqiqatların, tətbiqi və iqtisadi səmərəsi olan mövzuların araşdırılmasının ölkənin inkişafına fayda verdiyini qeyd ediblər.

Gənc tədqiqatçı Aytac Baxşıyeva dəyirmi masa iştirakçılarına Biologiya fakültəsində elmi motivasiyanın formalaşması, apardığı elmi tədqiqat işi barədə məlumat verib. Dəyirmi masada Biologiya fakültəsi alimlərinin elmmetrik bazalarda reytingləri, mühüm elmi nəticələri haqqında məlumatlar da diqqətə çatdırılıb.

BDU-da "Yaşıl kitabxanalar" mövzusunda elmi seminar

Martın 1-də İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsində professor-müəllim heyətinin, doktorant və magistrantların iştirakı ilə Azərbaycanın "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"na həsr olunmuş elmi seminar keçirilib. Elmi seminar BDU-nun Sənəd menecmenti kafedrasının müdiri, dosent Nadir İsmayılov "Yaşıl kitabxanalar" mövzusunda məruzə edib. Məruzədə Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi haqqında Sərəncamının tarixi əhəmiyyəti diqqətə çatdırılıb, bu istiqamətdə qarşıda duran vəzifələrdən bəhs olunub. "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ndə BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının Azərbaycanın keçirilməsinin ölkəmizə olan böyük inam və etimadın yüksək göstəricisi olduğu vurğulanıb.

Məruzədə yaşıl kitabxana anlayışı izah edilib, bu konsepsiyasının kitabxana-informasiya

fəaliyyətində yeni bir istiqamət olduğu qeyd olunub. Yaşıl kitabxanaların missiyası, arxitekturası və funksiyaları müasir elmmetrik səviyyədə təqdim olunub. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşıl kitabxana hərəkatının yaranması və inkişaf mərhələləri, bu tipli kitabxanaların standartlaşması, brendləşdirilməsi və sertifikatlaşdırılması məsələləri, beynəlxalq təşkilatların yaşıl kitabxana hərəkatına dəstəyi şərh olunub. Bildirilib ki, yaşıl kitabxana modelinin həyata keçirilməsi zamanı ekoloji, iqtisadi və sosial davamlıq nəzərə alınmalı, kitabxana binasının təbiətlə harmoniyası

təmin edilməli, enerjiyə və digər resurslara qənaət etməklə ətraf mühitə və insan sağlamlığına töhfə verəcək infrastruktur formalaşdırılmalıdır.

Ölkəmizin bu istiqamətdə mövcud resurslarından, imkanlarından və həmçinin potensialından bəhs edən məruzəçi xüsusilə işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı kitabxana infrastrukturunun bərpası layihələrində yaşıl kitabxana modelindən istifadənin zəruriliyini vurğulayıb.

Elmi seminar iştirakçıların böyük marağına səbəb olub, məruzə ətrafında geniş müzakirələr aparılıb.

BDU-da suyun oksidləşmə proseslərində son nailiyyətlərə dair elmi seminar

Martın 1-də BDU-da "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"na həsr olunmuş silsilə seminarlar davam edir. BDU-nun professor-müəllim heyətinin, doktorant və gənc tədqiqatçıların iştirakı ilə "Fotosistem II və suyun oksidləşmə proseslərində son nailiyyətlər" mövzusunda mühazirə keçirilib. Mühazirədə Biologiya, Fizika, Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültələrinin tələbələri iştirak ediblər.

Məruzəçi, İsveçin Uppsala Universitetinin Angstrom laboratoriyasının Kimya kafedrasının professoru Fikrət Məmmədov

biosferin formalaşmasına əsaslı təsir göstərən fotosintez prosesinin təkamülü haqqında məlumat verib. Fotosintez prosesi planetimizi oksigenlə təmin edən ən mühüm proses olub, yaşıl bitkilər, yosunlar və sianobakteriyalar tərəfindən həyata keçirilir. Hazırda fotosintez prosesinin molekulyar mexanizmini anlamaq, effektivliyini artırmaq məqsədilə çoxsaylı elmi tədqiqatlar aparılır. Mühazirədə fotosintez prosesinin ən son nailiyyətləri müzakirə edilib.

Professor diqqətə çatdırıb ki, ötən əsrdə suyun oksidləşmə re-

aksiyasının mexanizmlərinin kəşfindən sonra prosesi anlamaq üçün spektroskopik, biofiziki və biokimyəvi metodların geniş spektrindən istifadə edilib. Son illərdə təkmilləşən ardıcıl femtosaniyə kristalloqrafiyası metodu fotosintezdə suyun oksidləşməsi mərhələlərini molekulyar səviyyədə tədqiq etməyə imkan verib.

Mühazirənin sonunda professor Fikrət Məmmədov iştirakçıların mövzu ilə bağlı suallarını cavablandırıb.

Hüquq fakültəsi Avropa Hüquq Fakültələri Assosiasiyasına tamhüquqlu üzv seçilib

Hüquq fakültəsi Avropa Hüquq Fakültələri Assosiasiyasının (European Law Faculties Association - ELFA) İdarə Heyəti tərəfindən qurumun tamhüquqlu üzv seçilib. BDU-nun Hüquq fakültəsi Azərbaycanın ELFA-nın tamhüquqlu üzvü olan ilk fakültədir. Üzvlük çərçivəsində BDU-nun Hüquq fakültəsi Assosiasiyasının konfranslarında, görüşlərində, illik forumlarında təmsil olunacaq.

Qeyd edək ki, ELFA 1995-ci ildə Belçikanın Leuven şəhərində Avropanın müxtəlif universi-

tetlərində yerləşən 80-dən çox Hüquq məktəbləri və fakültələri tərəfindən təsis edilib. Hazırda təşkilatın 200-dən çox üzvü var. Avropanın nüfuzlu universitetlərinin (Leyden Universiteti, Maastrixt Universiteti, Rotterdam Erasmus Universiteti, Lund Universiteti, Barselona Universiteti, Strasburq Universiteti, Sürix Universiteti, Edinburq Universiteti, Şeffild Universiteti, Koç Universiteti, Vyana Universiteti, Kopenhagen Universiteti və s) Hüquq məktəbləri və fakültələri bu təşkilatın üzvüdür. ELFA hüquq təhsili ilə

bağlı mövzuların müzakirəsi üçün beynəlxalq forum kimi fəaliyyət göstərir, Avropada və beynəlxalq səviyyədə dövlət təsisatları və təhsil qurumları ilə danışıqlar aparır, əməkdaşlıq müqavilələri imzalayır. Hazırda təşkilatın əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri Avropa məkanında hüquq təhsili sahəsində islahatların aparılmasıdır.

BDU-nun Hüquq fakültəsinin ELFA kimi nüfuzlu təşkilata üzv qəbul edilməsi onun Avropa məkanında qabaqcıl fakültə kimi tanınmasının göstəricisidir.

BDU-da "Viveka Company Creation Program" layihəsi üzrə təlimlər başlayıb

Martın 1-də BDU-da İnnovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyinin (İRİA) dəstəyi və "PASHA Holding"ın sponsorluğu ilə Türkiyənin aparıcı strateji innovasiya konsaltinq firması "Viveka" tərəfindən həyata keçirilən "Viveka Company Creation Program" layihəsi üzrə təlimlər başlayıb.

Təlimlərdə Universitetin innovasiya və startap ekosisteminə marağı olan tələbələr iştirak ediblər.

İkigünlük oflayn təlim martın 2-dək davam edib. Proqramın qalan 5 həftəlik təlimləri onlayn şəkildə həyata keçiriləcək.

Layihənin əsas hədəfi BDU tələbələrini innovativ ideyalarını reallığa çevirmək üçün lazım olan mentorluq xidmətləri, şəbəkə və resurslarla təmin etməkdir.

Ümumilikdə 60 nəfər tələbədən ibarət olan 19 komanda aérokosmik və müdafiə, elektronika avadanlığı, proqramlaşdırma, oyun tətbiqləri, rəqəmsal təhsil və səhiyyə kimi bir sıra sahələri əhatə edən ideyalarla layihədə iştirak edir. Komandalar ideyanın startapa çevrilməsi təlimləri və fərdi mentorluq xidmətləri vasitəsilə öz startaplarını yaradacaqlar. Daha sonra ən yaxşı startaplara yatırım cəlb etmək məqsədilə seçim - "pitch-deck" təşkil olunacaq.

BDU-da tədbir: "Ölkəmizin ictimai həyatında gənclərin rolu"

Martın 1-də BDU-da "Ölkəmizin ictimai həyatında gənclərin rolu" adlı tədbir keçirilib.

"BDU könüllüləri" təşkilatının Mexanika-riyaziyyat, Sosial elmlər və psixologiya fakültələri üzrə üzvlərinin təşəbbüsü ilə keçirilən tədbirdə əvvəlcə Dövlət himni səsləndirilib.

Təşkilatın fakültələr üzrə rəhbərləri Nuray Cəfərova və Sevil Nəsirova və dövlət gənclər siyasətinin məqsəd və vəzifələrindən, dövlət idarəçiliyində gənclərin rolunun artırılmasından, könüllülük fəaliyyətindən, Vətən müharibəsində gənclərin göstərdiyi qəhrəmanlıqlardan bəhs ediblər. Bildiriblər ki, əsas Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan siyasət Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla davam etdirilir. Gənclər cəmiyyətin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni həyatında fəal iştirak edir, ölkədə baş verən bütün proseslərin mərkəzində dayanırlar. Gənclərin inkişafının təmin edilməsi istiqamətində aparılan ən yaxşı işlərdən biri könüllülük hərəkatının genişləndirilməsidir. 5 ildir fəaliyyətini uğurla davam etdirən "BDU könüllüləri" təşkilatı da ölkədə könüllülük hərəkatına öz töhfələrini verir.

Daha sonra ölkəmizdə gənclər siyasətinin uğurlarını əks etdirən videoqarx izlənilib.

BDU-da fakültə əməkdaşları üçün silsilə təlimlər davam edir

Martın 4-də Tarix, Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültələrinin əməkdaşları üçün təlim təşkil olunub.

Təlimdə fakültələrin akademik, inzibati və tədris köməkçi heyəti iştirak edib. Təlimçi kimi rektorun keyfiyyət təminatı üzrə müşaviri Asiman İlyasov çıxış edib. Təlimdə tələbəyənlü və kompetensiya əsaslı tədris təşkilinə dair iştirakçılara geniş məlumat verilib. Sonra iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Qeyd edək ki, təlim silsilə olaraq digər fakültələrdə də keçiriləcək.

AYB-nin katibi Elçin Hüseynbəylinin BDU tələbələrində hekayə yazmaq texnikası ilə bağlı seminarı

Martın 14-də BDU-nun Tələbə Gənclər Təşkilatının "Nətiqlik" klubunun təşəbbüsü ilə Filologiya fakültəsinin tələbələri üçün Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi, Əməkdar incəsənət xadimi, yazıçı-dramaturq, publisist Elçin Hüseynbəyli tərəfindən "Hekayə nədir?" adlı seminar keçirilib.

O, hekayənin epik növün həcm etibarilə kiçik janrı olduğunu, oxucunun marağını cəlb etmək üçün üslubun, seçilən mövzunun, təsvirlərin ön xırda detalına qədər böyük əhəmiyyət daşdığını vurğulayıb. Elçin Hüseynbəyli qeyd edib ki, hekayə janrının sevilməsinin və

oxucularda maraq yaratmasının əsas səbəbi onun kiçik həcminə baxmayaraq, böyük məna ifadə etmək bacarığının olmasıdır. Sonra yazıçı-dramaturq tələbələrə təhkiyənin dramaturji strukturunun qurulması texnika-

sını izah edib, öz hekayələri haqqında məlumat verib.

Seminarın sonunda iştirakçıların sualları cavablandırılıb, mövzu ətrafında müzakirə aparılıb.

BDU-da "CareerLAB" şəbəkəsi üzrə panel müzakirələr keçirilib

Martın 14-də BDU-nun Tələbə Gənclər Təşkilatının (TGT) təşkilatçılığı, Azərbaycan Gənclər Fondu, Gənclərin İnkişaf və Karyera Mərkəzi və Azərbaycan Tələbə Gənclər Təşkilatları İttifaqının dəstəyi ilə maliyyə və iqtisadiyyat sahəsi üzrə təhsil alan, karyerasını bu istiqamətdə qurmaq istəyən tələbələr üçün "CareerLAB" şəbəkəsi üzrə panel müzakirələr keçirilib.

BDU-nun Humanitar məsələlər və gənclər siyasəti şöbəsinin müdiri Ramin Səmədov tələbələr üçün keçirilən bu cür diskussiyaların gələcək karyera planlaması və düzgün peşə seçimində önəmli rol oynadığını qeyd edib. Bildirib ki, Universitet daxilində də bu işin sistemli aparılması, İnsan resursları və hüquq şöbəsinin strukturunda Karyera və məzunlarla iş sektorunun fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsi və optimalaşdırılması üçün onun bazasında müstəqil Karyera və məzunlarla iş Mərkəzi yaradılıb.

Gənclərin İnkişaf və Karyera Mərkəzinin baş direktoru Azər Əliyev qurumun gənclərin karyera seçimi, öz bacarıq və dəyərlərinin müxtəlif peşə sahələri ilə uyğunluğu məsələlərinin formalaşdırılması məqsədilə fəaliyyət göstərdiyini deyib. O, görüşün məqsədinin ali təhsilin bakalavriat səviyyəsinə başa vurmaq üzrə olan gənclərə motivasiya və dəstək vermək olduğunu bildirib.

Azərbaycan Tələbə Gənclər Təşkilatları İtti-

faqının sədri Pərviz Mirələmli ölkənin ictimai-siyasi, mədəni, sosial-iqtisadi həyatında tələbə gənclərin fəal iştirakının təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən layihələrdə BDU TGT-nin xüsusi aktivlik göstərdiyini qeyd edib.

Universitetin TGT sədri Ələkbər Həsənov "CareerLAB" şəbəkəsi üzrə layihənin BDU-da təşkili üçün dəstək göstərən qurumlara təşəkkürünü bildirib və tələbələr üçün bu cür layihələrin davamlı olacağını deyib.

Daha sonra panel müzakirələr başlayıb. Moderatorlar – "Paşa Həyat Sığorta" ASC-nin Mühəsibatlıq şöbəsinin müdiri, baş mühəsib Toğrul İslam, "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı"nın Maliyyə menecmenti departamentinin MHBS (Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları) hesabatlıq şöbəsinin müdiri Fitat Məmmədova, "Kapital Bank"ın Maliyyə menecmenti departamentinin Aktiv və passivlərin idarə edilməsi şöbəsinin müdiri Şamxal İmanov, "KPMG Azərbaycan" şirkətinin audit partnyoru Nəsimə Muradxanova müasir bankçılıq və maliyyə sektorunda tələblər, təkliflər və işə qəbul zamanı diqqət edilməli məqamlardan danışdılar.

Panel sual-cavab sessiyası ilə davam edib.

Qeyd edək ki, ilk müzakirəsi BDU-da keçirilən layihənin məqsədi gənclərin karyera planlamasına dəstək göstərilməsi və onların şəbəkələşməsinin təmin edilməsidir.

BDU əməkdaşının layihəsi Bakı Su Həftəsinin startap sessiyasının qalibi olub

BDU-nun Tələbə Elmi-Texniki Yaradıcılıq Mərkəzinin direktoru İlyas Nəsimov tərəfindən təqdim olunmuş "SAP hidrogel əsaslı ağıllı suvarma sistemi" layihəsi Bakı Su Həftəsi Beynəlxalq Su Təsərrüfatı Sərgi və Konfransının 3 qalib startapından biri olub.

Bu suvarma sistemi əkin sahələrində və istixanalarda tətbiqi nəzərdə tutulmuş IoT (əşyaların interneti) prinsipi əsasında işləyir və su sərfiyyatını önəmli dərəcədə azaldır. Bunun sayə-

sində əkin sahələrinin torpağın nəmlik dərəcəsindən asılı olaraq lokal suvarılması mümkün olacaq. Eyni zamanda torpağa tətbiq olunan hidrogellər bitki üçün lazım olan nəmlik dərəcəsini uzun müddət qoruya biləcək. Sahibkarlar mobil tətbiq vasitəsilə bir çox parametri – temperatur, nisbi rütubət, PAR – fotosintetik aktiv radiasiya və s. anlıq olaraq monitorinq və idarə edə biləcəklər. Konfransda "Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının su ehtiyatları

və yenidənqurma işləri", "Azərbaycanda su təsərrüfatında müasir trendlər və su ehtiyatlarının inkişaf planları", "Su, qida və enerji", "Su ehtiyatlarının keyfiyyətinin təmin edilməsində təhlilin rolu", "Su diplomatiyası", "Tullantı sularının davamlı idarə olunması: problemlər və həll yolları", "Su ehtiyatlarına qənaət – "Bir damcı" dəyər verək" kimi mövzularda panel müzakirələri aparılıb. Tədbirdə 16 ölkədən 90-a yaxın şirkət edib.

BDU-da Beynəlxalq Pi Günü qeyd olunub

Martın 14-də "BDU könüllüləri" təşkilatının nəzdində fəaliyyət göstərən "Math-Physics" klubunun təşkilatçılığı, Mexanika-riyaziyyat və Fizika fakültələrinin müəllim və tələbələrinin iştirakı ilə 14 mart - Beynəlxalq Pi Gününa həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Mexanika-riyaziyyat fakültəsinin dekanı Ziyatxan Əliyev və Fizika fakültəsinin dekanı Bəxtiyar Paşayev tələbələrə Pi ədədinin önəmindən danışdılar. Qeyd ediblər ki, Pi ədədinin ən çox istifadə olunan yuvarlaqlaşdırılmış qiyməti 3,14-dür.

Bu gün ilk dəfə 1988-ci ildə fizik Larri Şounun San-Fransiskodakı Exploratorium elm muzeyin-

də qeyd olunub. 2009-cu ildə ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatası riyaziyyat və elmə marağı daha çox stimullaşdırmaq üçün hər il martın 14-nü Beynəlxalq Pi Günü elan edib. Pi çevrənin uzunluğunun onun diametri ilə nisbətinə bərabər olan riyazi sabitdir.

Sonra "Math-Physics" klubunun sədri Elvira Hüseynzadə, Mexanika-riyaziyyat və Fizika fakültələrinin I kurs tələbələri Reyhan Əsədullayeva, Aydan Rüstəmov "Pi ədədinin yaranma tarixi", "E ədədi" mövzularında təqdimatlar ediblər.

Tədbirdən sonra tələbələr arasında intellektual yarış keçirilib və qaliblərə sertifikatlar təqdim edilib.

BDU əməkdaşları üçün Ankara Universitetində təlim

Martın 15-də Türkiyənin Ankara Universiteti tərəfindən BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin əməkdaşları üçün təlim proqramlarına başlanılıb.

BDU və Ankara Universiteti arasında imzalanmış akademik əməkdaşlıq protokolu çərçivəsində həyata keçirilən təlimlərdə iştirak etmək üçün Universitetin Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Hüseynəyev kulturasi və genom redaktəsi elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdiri Qumru Hüseynova və elmi işçisi Elvira Təhməzli Ankara Universitetinə ezam olunublar.

Onlar Ankara Universitetinin Tibb fakültəsinin Eksperimental heyvanlar və tədqiqat laboratoriyasında və Kənd təsərrüfatı fakültəsinin Kənd təsərrüfatı maşınları və texnologiyaları Mühəndisliyi kafedrasında keçirilən təlimlərdə iştirak edəcəklər.

BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin əməkdaşları üçün təlimlər davamlı olaraq təşkil ediləcək.

BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" müsabiqəsinin nəticələri açıqlanıb

BDU-nun əməkdaşları arasında keçirilən "İlin alimi" müsabiqəsinin nəticələri açıqlanıb.

Müsabiqə 27 mart - Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" nə həsr olunub. Müsabiqə Komissiyasının qərarına əsasən, təbiət və dəqiq elmlər üzrə BDU-nun nəzdində Fizika Problemləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunun Nəzəri fizika şöbəsinin müdiri, dosent Şahin Ağayev I, Tətbiqi Riyaziyyat Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktor müavini, AMEA-nın müxbir üzvü Vaqif Quliyev II, BDU-nun Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Ekoloji kimya və ətraf mühitin qorunması elmi-tədqiqat laboratoriyasının aparıcı elmi işçisi Kamran Mahmudov III, humanitar və ictimai elmlər üzrə İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin Kitabxanaşünaslıq kafedrasının dosenti Pərviz Kazimi I, Sənəd menecmenti kafedrasının müdiri Nadir İsmayilov II, Beynəlxalq münasibətlər və iqtisadiyyat fakültəsinin Dünya iqtisadiyyatı kafedrasının müdiri Fərid Babayev III yerə layiq görülüblər. BDU əməkdaşları arasında "İlin alimi" nominasiyası üzrə müsabiqə dörd ildir keçirilir.

Müsabiqənin məqsədi il ərzində fəal elmi tədqiqat apararaq yüksək nəticələrə nail olmuş, təsir (impakt) faktorlu, tanınmış bazalarda indeksləşən nüfuzlu jurnallarda və nəşrlərdə dərc edilmiş məqalələri və digər elmi əsərləri olan, elmi işlərinə istinad edilən BDU əməkdaşlarının müəkkəmləndirilməsidir.

BDU-da Qarabağ müharibəsi veteranı, şair-publisist Rəşid Faxralı ilə görüş

Martın 12-də *İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin təşkilatçılığı ilə Qarabağ müharibəsi veteranı, şair-publisist, Əməkdar jurnalist, ehtiyatda olan mayor Rəşid Faxralı ilə görüş keçirilib. Əvvəlcə Dövlət himni səsləndirilib, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olan soydaşlarımızın xatirələri bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.*

Universitetin "Zəfər tarixi" lektoriyasında keçirilən tədbirin moderatoru, Redaksiya-nəşriyyat işi kafedrasının müdiri, Qarabağ müharibəsi veteranı Knyaz Aslan son illərdə xalqımızın həyatında mühüm tarixi hadisələrin baş verdiyini, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi və Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin şücaəti sayəsində ərazi bütövlüyümüzün bərpa olunduğunu bildirib, bugünkü tədbirin də məhz hərbi vətənpərvərlik ovqatına kökləndiyini vurğulayıb. Knyaz Aslan Rəşid Faxralının hərbi jurnalist kimi fəaliyyəti və ədəbi-bədii yaradıcılığı haqqında iştirakçılara geniş məlumat verib: "Rəşid Faxralı ilə görüşün onun məzunu olduğu BDU-da, eyni zamanda "Zəfər tarixi" lektoriyasında keçirilməsi heç də tə-

sadıfı deyil. Rəşid Faxralı şair, publisist, hərbi jurnalist kimi çoxsaylı maraqlı əsərləri, oxunaqlı kitabları ilə öz imzasını təsdiqləmiş ziyalıdır. O, qalib Vətənimizin qalib zabiti, eyni zamanda Universitetimizin şöhrətini ucaldan məzunumuzdur. Rəşid Faxralı 1990-cı illərin əvvəllərindən cəbhə bölgələrini qarış-qarış gözüb, əsgər və zabitlərimizin barıt qoxulu döyüş yolu barədə reportajlar, məqalələr, oçerklər hazırlayıb, şeirlər, poemalar yazıb. Onun yaradıcılığı gənc nəsil üçün vətənpərvərlik örnəyi, cəngavərlik dərslisi, mübarizə kitabıdır. Əminəm ki, onun ədəbi-bədii irsi gələcəkdə elmi araşdırmaların obyektinə çevriləcək".

Tədbirdə Milli Məclisin deputatı Səbinə Xasayeva, Qarabağ müharibəsi iştirakçıları, ehtiyatda olan polkovnik-leytenantlar Bəxtiyar Əliyev, Əmək-

dar müəllim Bayram Məmmədov, "Azərbaycan Ordusu" qəzetinin məsul katibi, kapitan Mahmud Möhbəliyev, BDU-nun Humanitar məsələlər və gənclər siyasəti şöbəsinin müdiri Ramin Səmədov və başqaları çıxış edərək, Rəşid Faxralının həyat və yaradıcılığının müxtəlif məqamlarından danışaraq, onun haqqında ürək sözlərini bölüşüblər.

İnformasiya və sənəd menecmenti fakültəsinin tələbələrindən Rəşid Faxralının şeirləri səsləndirilib, vətənpərvərlik ruhunda musiqilər ifa olunub.

Sonda çıxış edən Rəşid Faxralı tədbirin təşkilinə görə BDU rəhbərliyinə, iştirakçılara təşəkkürünü bildirib, şeir, poema və publisistik yazılarının toplandığı "Əsgər nəfəsi" adlı yeni kitabını BDU-ya hədiyyə edib.

"Yüksəliş" müsabiqəsinin qalibi BDU-nun tələbələri ilə görüşüb

Martın 16-da Bakı Dövlət Universitetinin "BDU könüllüləri" təşkilatının təşəbbüsü ilə ikinci "Yüksəliş" müsabiqəsinin qalibi Mehriban Rəsulovanın BDU-nun tələbələri ilə görüşü keçirilib.

Görüşdə "Rəqabətdə fərq yaratmaq" mövzusu müzakirə edilib. Mehriban Rəsulova tələbələrə karyera boyu iş mühitində fərqlənmək üçün tövsiyələr verib. Onlara bilik və bacarıqlarının artırılması yönündə diqqət etməli olduqları məqamları izah edib.

Sonda tələbələrin müzakirə ətrafında sualları cavablandırılıb.

BDU-nun kafedra müdiri AMEA-nın Fəxri Fərmanı ilə təltif olunub

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında (AMEA) 27 mart – Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" münasibətilə "Elm Günü və günün elmi: humanitar tədqiqatlar və süni intellekt" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbirdə BDU-nun Botanika və bitki fiziologiyası kafedrasının müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü, Əməkdar elm xadimi, professor Elşad Qurbanov səmərəli elmi fəaliyyətinə görə AMEA-nın Fəxri Fərmanı ilə təltif edilib. Qeyd olunub ki, professor Elşad Qurbanov 1982-ci ildən indiyədək elmi-pedoqoji fəaliyyətini peşəkarlıq və yüksək keyfiyyətlə yerinə yetirib, yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin yetişməsinə əvəzsiz xidmətlər göstərmişdir.

Hörmətli professorumuzu təbrik edirik!

BDU-da nanohissəciklərin xərçəngin müalicəsində tətbiqi imkanları araşdırılır

Fizika fakültəsinin Nanomaterialların kimyəvi fizikası kafedrası və Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzinin Nanoaraşdırmalar elmi-tədqiqat laboratoriyasının (ETL) "Maqnit dərman çatdırılma sistemi: Xərçəngin müalicəsində terapevtik effektivliyin artırılması" mövzusunda birgə elmi seminarı keçirilib.

Seminarla Nanoaraşdırmalar ETL-in elmi işçisi Aynurə Kərimova mövzu ilə bağlı çıxış edib. O bildirib ki, ənənəvi müalicədə tətbiq olunan dərmanlar tam effektiv istifadə olunmur və yan təsirlərə malik olur. Belə ki, orqanizmə daxil olan dərman preparatlarının müəyyən bir hissəsi patologiyaya məruz qalmış hissəyə çatır, digər hissəsi isə sağlam toxumalara təsir edir. Son illər aparılan tədqiqatlar dərman preparatlarının hədəfə yönəlməmiş şəkildə tətbiqi yollarının müəyyən edilməsinə həsr olunub. Bu məqsədlə nanohissəciklərin tətbiqi böyük maraq kəsb edir. Məruzəçi bu istiqamətdə apardığı tədqiqatlar barədə məlumat verib. O qeyd edib ki, cari ildə əvvəlində tədqiqatlar aparmaq üçün Almaniyanın Akademik

Mübadilə Xidmətinin müvafiq proqramının dəstəyi ilə Heidelberg Universitetinin Mannheim Tibb Mərkəzində elmi ezamiyyətdə olub. Mannheim Tibb Mərkəzinin Cərrahiyyə klinikasının direktoru, professor Christoph Reissfelder və Sarkoma bölməsinin rəhbəri Vugar Yaqublunov rəhbərliyi altında Nanoaraşdırmalar ETL-də sintez olunmuş nanohissəciklərin tətbiqi ilə bağlı tədqiqatlar aparılır. Tədqiqatların məqsədi dərman hissəciklərinin dəmir-oksid nanohissəciklərlə birləşməsinə əldə etmək, onların patologiyaya məruz qalan toxumalara daşınmasına və maqnit sahəsinin təsiri ilə orda zədələnmiş hüceyrələrə təsirinə nail olmaq olub.

Aynurə Kərimova dərman müalicəsinin nanohissəciklə

ilə dəyişdirilməsi və qarşıda dayanan əsas maneələr barədə məlumat verib. O, həmçinin, nanoterapiyada istifadə olunan nanohissəciklər, onların quruluş və xassələrinə qoyulan əsas tələblər barədə danışdı. Eyni zamanda, insan kolon karsinoma hüceyrələrində şişə qarşı effektivliyi artırmaq üçün xrizin yüklənmiş maqnetit nanohissəciklərinin səthi müxtəlif modifikasiya strategiyaları barədə məlumat verib. Seminarla kimyəvi yolla sintez edilmiş və sonradan səthi funksionallaşdırılmış maqnetit nanohissəciklərin quruluş xüsusiyyətləri, dərman yükləmə effektivliyi və dərman/daşıyıcı da daxil olmaqla müxtəlif parametrlərin tənzimlənməsi məsələləri də müzakirə edildi.

BDU-nun kafedra müdiri Dünya Sosial İş Gününə həsr olunan görüşdə çıxış edib

Martın 19-da Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin təşkilatçılığı ilə "Ekoloji problemlərin sosial işə təsiri" mövzusunda onlayn görüş keçirilib. Dünya Sosial İş Gününə həsr olunan görüşdə Agentliyin nümayəndələri, ali təhsil ocaqlarının və kolleclərin rəhbər şəxsləri, müəllim heyəti, eləcə də sosial işçilər iştirak ediblər.

Sosial Xidmətlər Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Vüqar Behbudov "Keyfiyyətli sosial xidmət təminatı: təhsildən təcrübəyə" mövzusunda çıxış edib. Bildirib ki, Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq ictimaiyyətinə etibarlı və məsuliyyətli üzvü kimi iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə öz töhfəsini verdiyi qeyd olunur. İşğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur, eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikası yaşıl enerji zonası elan olunub. Bu ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma prosesində ətraf mühitin qorunması prioritetdir.

Bildirilib ki, belə mühüm tədbirlər həssas əhali qruplarından olan vətəndaşlarımızla bağlı həyata keçirilən sosial layihələrdə də özünü göstərir, cəmiyyətin davamlı, əhatəli sosial xidmətlərlə təminatına dəstək xarakteri daşıyır. Sosial təminat sisteminin innovativ əsasda təkmilləşdirilməsi istiqamətində yüksək səviyyədə işlər görülür. Sosial Xidmətlər Agentliyi tərəfindən də fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq xüsusi qayğıya ehtiyacı olan vətəndaşlar müvafiq xidmətlərlə təmin edilir.

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin prorektoru, sənətsünəşliq üzrə fəlsəfə doktoru Sədaqət Əliyeva, Bakı Dövlət Universitetinin kafedra müdiri Üzeyir Şəfiyev və digər iştirakçılar mövzu ətrafında çıxışlar ediblər.

Müzakirələrdə günümüzün ekoloji reallıqları, bunun sosial işə təsiri, həmçinin yeni yanaşmalar və adaptasiya metodlarından danışılıb.

Kimya fakültəsinin tələbələri Geologiya və Geofizika İnstitutu ilə AQTİ-də istehsalat təcrübəsində

Kimya fakültəsinin Kimya ixtisası üzrə təhsil alan IV kurs tələbələrini Elm və Təhsil Nazirliyinin Geologiya və Geofizika İnstitutunun Analitik cihaz və avadanlıqlardan kollektiv istifadə mərkəzində və Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunda (AQTİ) istehsalat təcrübələri uğurla davam edir.

Tələbələr Analitik kimya kafedrasının müəllimi Məmməd Məmmədovun rəhbərliyi ilə mayın sonuna qədər bu laboratoriyalarda fiziki-kimyəvi analiz metodları ilə işləmək bacarıqlarını daha da təkmilləşdirəcək, ölkəyə idxal və icrac olunan hər növ qida məhsulları, əlavələri,

dərman preparatları, kübrələr, baytarlıq, kənd təsərrüfatı məhsullarının analizi, kimyəvi müayinəsi istiqamətlərində təcrübə biliklər toplayacaqlar.

Kimya profilli elmi-tədqiqat institutları ilə əlaqələrin qurul-

ması və tələbələrin bu işdə aktiv iştirakı ölkəmizdə, eləcə də BDU-da elmlə təhsilin inteqrasiyası istiqamətində atılan uğurlu addımlardan biridir.

BDU tələbələrini Bakı Zooloji Parkına ekskursiyası

Martın 2-də Bakı Dövlət Universitetinin "BDU könüllüləri" təşkilatının Ekologiya və torpaqsünəşlik fakültəsi üzrə üzvlərinin təşəbbüsü ilə tələbələrin 3 mart - Dünya Vəhşi Təbiət Günü münasibətilə Bakı Zooloji Parkına ekskursiyası təşkil edilmişdir.

Ekskursiya zamanı tələbələrə Azərbaycanın "Qırmızı kitab"ına daxil olmuş, nəslə kəsilmək üzrə olan növlərin mühafizəsi, reintroduksiya proqramı haqqında məlumat verilib. Tələbələr digər ölkələrin unikal fauna nümunələri ilə də tanış olublar.

Qeyd edək ki, Bakı Zooloji Parkı 1928-ci ildən fəaliyyət göstərir. 2017-ci ildə "Ətraf mühitin mühafizəsi naminə beynəlxalq dialoq" İctimai Birliyinin (IDEA) təşəbbüsü ilə zooloji parkda əsaslı yenidənqurma işləri başlayıb və 2021-ci ildə parkın açılışı olub. Yenidənqurma işlərindən sonra zooparkın ərazisi 2,25 hektardan 4,25 hektara çatdırılıb. Hazırda zooloji parkda 125 növ heyvan saxlanılır. Onların 22 növü "Qırmızı kitab"a daxil edilib. Zooparkın akvaterariumunda 62 növ heyvan saxlanılır. Parkda nəslə kəsilməkdə olan bir çox nadir heyvan növlərinin canlı genofondunun saxlanması təmin edilir və çoxaldılaraq təbiətə buraxılır.

BDU könüllüləri aktiv fəaliyyətlərinə görə təltif ediliblər

Martın 29-da BDU-nun sosial məsələlər, tələbələrlə iş və ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə prorektoru Əliş Ağamirzəyev Universitetin ictimai həyatında fəal iştirak edən BDU könüllüləri ilə görüşüb.

Əliş Ağamirzəyev ölkəmizdə könüllülük hərəkatının ictimai həyatın müxtəlif sahələrində, cəmiyyətin bütün təbəqələrində ölkə gənclərinin əsas fəaliyyət istiqaməti kimi müəyyənləşdiyini deyib. O qeyd edib ki, ali məktəbin əsas vəzifəsi əmək bazarı üçün ixtisaslı kadrlar və cəmiyyətə layiqli vətəndaşlar hazırlamaqdır. Azərbaycanın ən qədim Universiteti olan BDU-da da gənclərin bu cür fəaliyyətlərdə aktiv iştirakı və hərtərəfli inkişafının təmin olunması əsas məqsəd kimi müəyyənləşdirilib.

BDU-da fəaliyyət göstərən gənclər təşkilatlarının üzvlərinin ictimai fəaliyyəti onların ölkəmizə yararlı vətəndaş kimi yetişmələrində böyük rol oynayır: "Universitetdə tələbələrin inkişafına istiqamətlənmiş gənclər təşkilatlarından biri də BDU-nun ictimai həyatının aparıcı qüvvəsi olan "BDU

könüllüləri" təşkilatıdır. Təşkilat yarandığı gündən ölkəmizdə həyata keçirilən irimiqyaslı beynəlxalq və respublika əhəmiyyətli tədbirlərdə, sosial layihələrdə, humanitar aksiyalarda fəal iştirak edib, ölkədə uğurla həyata keçirilən gənclər siyasəti və könüllülük hərəkatına öz töhfələrini verib".

"BDU könüllüləri" təşkilatının sədri Nərin Heydərova 5 illik fəaliyyəti dövründə təşkilat üzvlərinin əldə etdiyi nailiyyətlərdən, qazandığı uğurlardan söz açıb.

Daha sonra BDU-nun ictimai həyatı, 2023/2024-cü tədris ilinin qış imtahan sessiyasının və Universitetin müxtəlif strukturlarında təcrübə işinin təşkilində fərqlənən könüllülər təltif ediliblər.

BDU-nun 7 komandası "Robotex Azərbaycan"ın qalibidir

BDU 2-3 mart tarixlərində keçirilən "Robotex Azərbaycan Avrasiya Çempionatı" Festivalında möhtəşəm uğura imza atıb. Belə ki, festivalda BDU-nu təmsil edən 7 komandanın 6-sı ("85 Games Studio" və "Brandenburg" komandaları I, "TechTitans" və "Humantek" komandası II, "AITech Group" və "BİLİG" komandaları III yeri) ilk üç yeri tutaraq qalib olub. "QuantumTech" komandası isə Münsiflər heyətinin həvəsləndirici mükafatını qazanaraq növbəti mərhələdə iştirak hüququ əldə edib. Beləliklə, BDU-nun 7 komandasının hər biri Robotex-in Türkiyədə keçiriləcək növbəti mərhələsində iştirak hüququ qazanıb.

Azərbaycanda ilk dəfə keçirilən və 2 gün davam edən festivalda 6 universitet, 41 məktəb, 10 özəl müəssisədən 250-dən çox komanda, 1500-dən çox iştirakçı, 5000-dən çox qonaq iştirak edib. Komandalar 18 kateqoriyada və 4 yaş qrupunda (ibtidai, orta, yuxarı siniflər və tələbələr) yarışılıb. Ali təhsil müəssisələrindən 50-yə yaxın komanda "Green Entrepreneurship - Yaşıl sahibkarlıq", "Blue Entrepreneurship - Mavi sahibkarlıq", "Robot Technologies - Robot texnologiyaları", "Software Technologies - Proqramlaşdırma texnologiyaları", "Health Sciences and Technologies - Səhiyyə elmləri və texnologiyaları" kateqoriyaları üzrə mübarizə aparıb. Hər kateqoriyada ilk 3 yeri qazanan komandalar ölkəmizi Antalyada təşkil olunacaq yarımfinal mərhələsində təmsil edəcək. 18 ölkənin iştirakı ilə keçiriləcək yarımfinal mərhələsində dərəcə göstərən komandalar noyabr ayında Estoniyada təşkil ediləcək dünya çempionatında iştirak hüququ qazanacaqlar.

BDU tələbələri Aqrar Xidmətlər Agentliyində istehsalat təcrübəsində

Martın 4-də Ekologiya və torpaqsünəşlik fakültəsinin Torpaqsünəşlik və aqrokimya ixtisasının rus bölməsi üzrə IV kurs tələbələrini Aqrar Xidmətlər Agentliyinin Laboratoriya, Ekspertiza və Sertifikatlaşdırma Mərkəzinin mərkəzi laboratoriyasında istehsalat təcrübəsi davam edir.

Tələbələr təcrübə dövründə torpaqlarda icra olunan aqrokimyəvi analizlərin nəzəri əsasları, torpaq nümunələrinin qeydiyyatı,

analizə hazırlıq proseslərini mənimsəyəcəklər.

Tələbələr həmçinin pH, Ec, ümumi azot, mənimsənilən bilən fosfor, orqanik karbon, kirac, aqrofiziki parametrlər olan qranulometrik tərkib, tarla su tutumu, hoqroskopik nəmlik və s. aqrokimyəvi analizlərin aparılması prosesində iştirak edəcək, müasir cihazlardan istifadə etməklə təhlilini öyrənəcəklər.

BDU tələbələrinə yazının pedaqogikasına dair təlim keçirilib

Martın 4-də Filologiya fakültəsinin məzunu, gənc yazar və ədəbiyyatşünas alim Ramil Əhməd tələbələrə "Yazının pedaqogikası: yaradıcı yazarlıq öyrədilə bilərmi?" mövzusunda təlim keçib.

Fakültənin sosial məsələlər və tələbələrlə iş üzrə dekan müavini Anar Fərəcov tələbələrə Ramil Əhmədin elmi və ədəbi yaradıcılığı haqqında məlumat verib. O, Ramil Əhmədin təhsil aldığı illərdə nümunəvi tələbə olmasından, magistratura və doktorantura təhsilini Türkiyədə uğurla başa vurduq-

dan sonra alim və yazar kimi məsuldar fəaliyyətindən söz açıb, ədəbi hadisələrdə fəal iştirak etdiyini vurğulayıb.

Sonra söz qonağa verilib. Ramil Əhməd ədəbi yaradıcılığa yeni başlayan tələbələr üçün belə təlimlərin təşkilinə və dəvətə görə fakültə rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirib. O, yaradıcı yazarlığın metod və üsulları, yazının metodikası və ədəbi fəaliyyətlə məşğul olmağın özəllikləri haqqında ətraflı məlumat verib, auditoriyanı maraqlandıran sualları cavablandırıb.

BDU-da Novruz şənliyi

Novruz həyatın yenilənməsi, dirçəlişin rəmzidir. Xalqımızın şüurunda bolluq və bərəkətin, xeyirxahlığın təəcəssümü kimi kök salıb, insanları daim birliyə, sülhə və əmin-amanlığa səsləyib. Novruz tariximizdən süzülüb gələn milli dəyərlər, təbiətin oyanması, canlanması, təmizlik, paklıq, bərəkət, barış bayramıdır. Bu il xalqımız üçün Novruz bayramı xüsusilə əlamətdardır. Bu il Novruzunu bütövləşmiş Azərbaycanın vətəndaşları kimi qürurla, fəxrətlə, sevinclə qeyd edirik. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə suverenliyimizin tam bərpasından sonra Novruz tonqalları Xankəndidə, Xocalıda, Əsgəranda, Xocavənddə, Ağdərədə də qalır, doğma Qarabağımızda həyat qaynayır.

Martın 19-da Bakı Dövlət Universitetində Novruz bayram şənliyi keçirilib. Tədbirdə BDU-nun rəhbərliyi, professor-müəllim heyəti, tələbələri, qonaqlar iştirak ediblər. Bayram şənliyində qonaqlar tələbələrin hazırladığı bayram ekspozisiyası ilə tanış olublar, tələbələrə təbriklərini çatdırıblar. Novruz tonqalı qalanandan sonra bayram şənliyi BDU-nun Mədəniyyət-yaradıcılıq Mərkəzinin hazırladığı konsert proqramı ilə davam edib. Mərkəzin əməkdaşlarının ifasında Azərbaycan xalq mahnıları, rəqslər ifa olunub.

“Ruhumuzu oyadan Novruz” adlı bayram tədbiri

Martın 15-də Filologiya fakültəsində Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti kafedrasının təşkilatçılığı ilə “Ruhumuzu oyadan Novruz” adlı bayram tədbiri keçirilib.

Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

BDU-nun Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti kafedrasının müdiri, professor İlhamə Hacıyeva professor-müəllim heyətini və tələbələri Novruz bayramı münasibəti ilə təbrik edib, Novruzun qədim tarixi köklərə malik olduğunu, Azərbaycan xalqının milli ədət-ənənələrinə sadıq qalaraq hər il təntənəli şəkildə Novruzunu qeyd etdiyini deyib. Bildirib ki, milli-mənəvi dəyərlərimizin və adətlərimizin qorunub saxlanması Novruz bayramının özünəməxsus yeri var və ənənələri qorumaq, yaşatmaq bizlərin mənəvi borcudur.

Sonra tədbir tələbələri hazırladığı ədəbi-bədii hissə ilə davam edib.

BDU-nun 105 illik yubileyi ilə əlaqədar Tədbirlər Planı hazırlanacaq

Bakı Dövlət Universitetinin 105 illik yubileyi ilə əlaqədar Tədbirlər Planı hazırlanacaq. Bu barədə BDU Elmi Şurasının martın 29-da keçirilmiş iclasında qərar qəbul edilib.

İclasda bildirilib ki, 1919-cü sentyabrın 1-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Parlamenti tarixi qərara imza ataraq, Bakı Dövlət Universitetinin təsis haqqında qanun qəbul edib. BDU 105 il ərzində xalqımızın maariflənməsində, milli düşüncənin inkişafında, yüksəkixtisaslı kadrların yetişməsində mühüm rol oynayıb.

BDU-nun inkişafında yeni və mühüm mərhələ 1969-cu ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etməsi ilə başlayıb. Universitetin elm və təhsil flaqmanı kimi şöhrətlənməsi məhz bu tarixdən

sonra gerçəkləşib. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra BDU Ulu Öndər Heydər Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində inkişafının yeni və daha parlaq mərhələsinə qədəm qoyub. Bu gün isə həmin tarixi missiyanı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev davam etdirir. BDU möhtərəm Prezidentimiz və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın hörtərəfli qayğısı ilə tərəqqi və inkişaf yolunda inamla addımlayır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2019-cu ildə Universitetin 100 illik yubileyinin təntənəli şəkildə qeyd olunması, əməkdaşların ali dövlət mükafatları ilə təltif edilməsi BDU ailəsinin hər bir üzvü tərəfindən ehtiramla xatırlanır.

105 il əvvəl 2 fakültə, 44 nəfər

professor-müəllim heyəti və 1094 tələbə ilə fəaliyyətə başlayan Universitet hazırda 16 fakültə, 120 kafedra, 2 elmi-tədqiqat institutu, Tədqiqat, İnkişaf və İnnovasiyalar üzrə Mükəmməllik Mərkəzi, 4 elmi-tədqiqat mərkəzi və 21 elmi-tədqiqat laboratoriyası, 2 milyondan çox kitab fondu olan Elmi Kitabxana, 5 muzey, 5 beynəlxalq institut və mərkəz, 1 filial, 1 kollec və 1 liseylə müqəddəs yola davam

Buraxılışa məsul:

Afaq Sadıqova

Redaksiya heyəti:

Əliş Ağamirzəyev
Vüqar Əliyev
Cahangir Məmmədli
Qulu Məhərrəmli
Xatirə Hüseynova
Samir Mirzəyev
Günəl Orucəliyeva

Dizayn - tərtibat:

Aynur Qurbanqızı

Bakı Dövlət Universitetinin Nəşr Evinə çap olunmuşdur.

Çapa imzalanıb:

31.03.2024

Tiraj: 1000 nüsxə

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəlliflərin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Dərc olunan məqalələrin mətninə görə redaksiya məsuliyyət daşımır.

Əlaqə nömrəsi:

(+994 12) 538 42 08